

INFORMATIVNI

Železnik

MESEČNO GLASILO RAVENSKIH ŽELEZARJEV

Leto XII

Ravne na Koroškem, januar 1975

Št. 1

Izdaja odbor za informiranje in kulturno dejavnost Železarne Ravne

Ureja uredniški odbor: Jože Delalut, Alojz Janežič, Marjan Kolar, Frančiška Korošec, Ivanka Prisljan, Jože Sater

Odgovorni urednik: Marjan Kolar

Telefon 86 031, int. 304

Tiska CGP Mariborski tisk Maribor

Glasilo je po 7. točki prvega odstavka 36. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu (Ur. list SFRJ, št. 33/72) in mnenju sekretariata za informacije SRS, št. 421-1/72 prosto plačila prometnega davka

Franc Fale, glavni direktor

OB NOVEM LETU

Na pragu novega leta smo. Staro leto je že preteklost, novo pa bodočnost — neznanika, ki je pred nami. Želimo si, da bi bilo srečno, da bi bilo lepše kot minulo ali pa, da bi vsaj tako bilo. Navada je že, da ob koncu vsakega leta ugotovimo, kako smo delali in kake poslovne uspehe smo dosegli.

Hkrati ko opravljamo pregled dela za leto 1974, si moramo postaviti jasne cilje za naprej, to je za leto 1975. Določiti in predvideti moramo vse naloge ter ukrepe, ki jih moramo izpolniti, da bi čim boljše gospodarili in se ob koncu leta veselili še boljših poslovnih uspehov. In naloge, ki stoje pred nami v letu 1975, ne bodo lahke, toda o tem pozneje.

Tako kot v letu 1973 smo tudi v letu 1974 poslovali v pogojih tržne nestabilnosti in visoke inflacije. Cene reprodukcijskih materialov — staremu železu, feroleguram itd. so divjale naprej in se šele proti koncu leta nekoliko ustavile. Cene našim proizvodom smo dvigovali počasneje, v skladu s sporazumi in zveznim uradom za cene. Vendar inflacije nismo dohajali, bila je vedno nekoliko pred nami. In resnici na ljubo pa je bila leta 1974 zaradi zelo deževne jeseni boljša oskrba z električno energijo, kot je to bilo v jeseni leta 1973. Elektro gospodarstvo pa nam je kljub temu zaradi redukcij premalo dobavilo 5.559.000 kWh električne energije. Redukcije so bile v glavnem pomladi leta 1974. Razumljivo je, da je proizvodnja jekla zato manjša za okrog 6.000 t. V letu 1973 pa smo zaradi redukcije električne energije izgubili kar 9.000 t jekla.

Že več let zapovrstjo je zlasti decembra veliko težav spričo pomanjkanja plina propana-butana in delno zaradi slabe oskrbe z določenimi ferolegurami.

Čeprav bodo dokončni poslovni uspehi znani šele po zaključnem računu, vendar za leto 1974 lahko ugotovimo naslednje:

Proizvodnja jekla

Proizvodnja jekla merjena v tonah ni dosegla plana 195.000 t. To pa zaradi pomanjkanja električne energije in drugih manj pomembnih težav. Količina jekla je za okrog 6.000 t manjša, zato znaša proizvodnja jekla v letu 1974 okrog 189.000 t.

Skupna proizvodnja

Skupna proizvodnja v tonah je v letu 1974 za 1% večja kot v prejšnjem letu,

Srečno 1975

vendar pa nižja, kot smo načrtovali. Dosežena je bila v količini 448.245 t.

Zaradi preusmeritve proizvodnje je bila v nekaterih obratih količinska proizvodnja nižja, vendar pa vrednost višja. Preusmeritev proizvodnega programa na kvalitetnejša jekla v TOZD I in izdelki višje stopnje obdelave — stiskalnice in stroji v TOZD II bodo ob manjši tonaži dvignili vrednost proizvodnje.

Nasploh bo preusmeritev v kvalitetnejše programe morala biti bolj dosledna in vztrajna, kot je bila doslej. Na tako dragih agregatih, ki jih ima Železarna Ravne za proizvodnjo jekla, je treba proizvajati draga jekla. Z nizkimi kvalitetami se doseže le nizka cena, kljub temu pa so za to potrebne velike količine osnovnega reprodukcijskega materiala — starega železa.

Blagovna proizvodnja

Blagovna proizvodnja v letu 1974 je bila po količini enaka tisti v letu 1973, spriči prehoda na kvalitetnejši in zahtevnejši proizvodni program. Odpremljeno je bilo 129.540 t oz. 4.000 t manj kot smo načrtovali. Po vseh temeljnih organizacijah združenega dela je bila dosežena blagovna proizvodnja v razmerju s skupno proizvodnjo.

Izvoz

Načrt za leto 1974 je predvideval, da se izvoz po količini (t) zniža, hkrati pa poveča izvoz kvalitetnejših jekel in domačih izdelkov. Kljub temu, da smo načrtovali letos 24.599 t izvoza, je ta dejansko znašal 29.300 t. Z drugo besedo — izvoz smo tudi količinsko prekoračili za 4.800 t.

Poudariti je treba, da se z velikimi naporji preusmerja izvoz tako, da bomo izvažali več dela in manj materiala, torej več dokončnih proizvodov.

Vrednostno vzeto smo izvoz načrtovali v višini 10.342.000 \$. Dosežen pa je bil v višini 12.580.000 \$, kar je 43 % več kot v letu 1973 in 21 % več, kot smo načrtovali.

V izvozu dosežene cene so za okrog 57 % višje kot leta 1973, so v glavnem zaradi spremenjenega asortimana, delno pa zaradi doseženih višjih cen pri inozemskih kupcih.

Izvoz železarne Ravne je bil doslej v glavnem usmerjen na konvertibilna področja, zlasti v Zahodno Nemčijo. V manjšem obsegu pa smo izvažali na klirinško področje — v Romunijo in Bolgarijo. V zadnjem času pa so predvidene večje možnosti izvoza na prostrano sovjetsko tržišče.

Realizacija

Po načrtu za leto 1974 smo predvidevali za 1.182.000.000 din prodaje. Dejansko pa je skupna vrednost prodaje znašala 1.296.000.000 din, oz. 10 % več kot smo načrtovali.

Pri ceni naših proizvodov je vplivala tudi sprememba cen izdelkov, zlasti s področja 114. panoge — črne metalurgije, delno pa smo dosegli višje cene zaradi usmeritve na kvalitetnejšo proizvodnjo.

Število zaposlenih

Koncem leta 1974 nas je bilo v železarni 4418 zaposlenih. Poprečna letna zaposlitev pa je bila 4350. V primerjavi z letom 1973 se je število zaposlenih v TOZD I povečalo od 1711 na 1742, v TOZD II od 956 na 1005 in v TOZD III od 300 na 318.

V skupnih službah pa se je število zaposlenih povečalo od 1256 na 1285.

Izplen in izmeček

Izplen je bil v vseh obratih leta 1974 enak tistemu iz leta 1973, in se ni bistveno izboljšal. Izmeček se je v primerjavi z letom 1973 v nekaterih obratih rahlo povečal, v drugih pa zmanjšal.

Vsekakor lahko na področju izboljšanja izplena in zmanjšanja izmečka v bodoče napravimo več, kot je bilo storjenega v letu 1974. Izboljšati se morata zlasti kakovost dela in tehnološka disciplina.

Kupci in dobavitelji

V železarni Ravne se je v letu 1974 likvidnost podjetja proti letu 1973 poslabšala. To je posledica stanja na jugoslovanskem trgu nasploh. Kupci nam dolgujejo okrog 295 milij. din, medtem ko je železarna Ravne bila dolžna svojim dobaviteljem 80 milij. din. Tudi razmerje med dolžniki in upniki ni dobro, vendar je pogojeno z nabavljenimi količinami starega železa tako, da je težko doseči boljšo izravnavo med kupci — dolžniki in med dobavitelji — upniki.

Produktivnost in poprečni osebni dohodki

Produktivnost, merjena z doseženim družbenim proizvodom na zaposlenega, se je leta 1974 v primerjavi za leto 1973 povečala za 24 %. Neto osebni dohodki so rasli hitreje in so bili v primerjavi z letom 1973 okrog 26 % višji. Medtem ko je bilo leta 1973 na zaposlenega poprečno 2.358 din neto osebnega dohodka mesečno, je bilo v letu 1974 2.993 din.

Bruto akumulacija

Čeprav bodo točni podatki znani šele po zaključnem računu, lahko ocenimo, da je bilo doseženo za leto 1974 okrog 163 milij. din bruto akumulacije. Predvideva se okrog 60 milij. din ostanka dohodka. Iz ostanka dohodka je treba obvezno plačati v rezervne sklade občine in republike ter za posojila nerazvitim okrog 20 milij. din. Za regres v letu 1975 pa bomo rabili okrog 5 milij. din tako, da bo za vse drugo ostalo okrog 35 milij. din. Omeniti je treba, da zaradi visoke inflacije zelo občutimo pomanjkanje obratnih sredstev in pa da bo treba nadaljevati z izgradnjo družbenega standarda. Zato nam je ostanek dohodka tako potreben.

Investicijske naložbe v letu 1974

Za investicijske naložbe v letu 1974 je bilo namenjenih 149.590.000 din. V preteklem letu so bila v železarni Ravne naslednja večja investicijska vlaganja:

- dokončana je bila izgradnja obrata za industrijske nože,
- zgradil se je podaljšek špedicije,
- dokončana je bila izgradnja nove poslovne zgradbe.

Graditi pa se je začelo:

- novo lužilnico,
- podaljšek hale za proizvodnjo težkih stiskalnic,
- na severno-zapadnem delu valjarne se gradi nov aneks za adjustažo in
- graditi se je začel nov metalurški laboratorij.

Poleg gradnje teh objektov pa je bilo mnogo manjših investicijskih naložb v razne obrate z namenom, da bi se zvišala produktivnost in olajšalo delo.

Varstvo okolja

V preteklem letu je delovna skupnost železarne Ravne opravila tri pomembne naloge za izboljšanje okolja. Sredi leta so bili ustavljeni generatorji za proizvodnjo plina iz premoga. Proizvodnja lastnega plina je povzročala mnogo žvepovega dioksida in grde fenolne odplake. Tega sedaj ni več.

V novi jeklarni so, čeprav z zamudo, začele delati odpraševalne naprave, ki dnevno zajamejo okrog 900 kg rdečega prahu, ki je prej šel v zrak.

Poleg ustavitve generatorjev in odpraševalnih naprav v tovarni pa se je izven tovarne nadaljevalo s centralnim ogrevanjem Raven tako, da bi preprečili kurjenje pozimi iz tistih objektov, ki predvsem pozimi bolj onesnažujejo zrak, kakor železarna sama. Z razvodi centralnega ogrevanja bo treba nadaljevati tudi v letu 1975 in naslednjih letih.

Družbeni standard

Za izgradnjo stanovanj na Javorniku se je v letu 1974 porabilo 11.912.000 din, za individualno gradnjo pa so naši sodelavci dobili 4.840.000 din. Zastavljena politika izgradnje 100 stanovanj na Javorniku dobro napreduje, čeprav je v letu 1974 bilo veliko težav zaradi pomanjkanja materiala in delavcev. Izvajalec »Gradis« je zato v rahlem zaostanku z izgradnjo.

In naši načrti za leto 1975

Delavski svet železarne Ravne je sprejel smernice in navodila za izdelavo načrta za leto 1975.

Spričo omejenih možnosti oskrbe z električno energijo in zaradi težav ter visokih cen pri oskrbi s starim železom se načrtuje proizvodnja 195.000 t jekla v letu 1975. To je 2,5 % več kot v letu 1974.

Skupna proizvodnja bo znašala 467.615 t, blagovna pa 133.940 t oz. 4 % več kot je bila v letu 1974.

Že leta 1974 začeta akcija za preusmeritev izvoza na izdelke višje stopnje predelave se mora nadaljevati v letu 1975. Zato se predvideva, da bi se količinsko zmanjšal izvoz od 29.300 t v letu 1974 na 15.369 t v letu 1975. Hkrati pa bo vrednost izvoza nekaj višja kot lansko leto. Predvideno je, da naj bi znašala vrednost izvoza 12.500.000 \$.

Skupna vrednost prodanega blaga ali realizacije naj bi bila 1.685.000.000 din oz. 30 % več kot v letu 1974. Sorazmerno visok porast bo dosežen v glavnem na osnovi usmeritve h kvalitetnejšemu asortimanu, delno pa spričo spremenjenih cen.

Skladno z ekonomsko politiko SRS in SFRJ za leto 1975 predvidevamo, da se bodo osebni dohodki povečali za okrog 24 % tako, da bi znašali poprečno 3.750 din neto na zaposlenega mesečno.

Število zaposlenih bi se le neznatno povečalo tako, da bi poprečje znašalo 4440, medtem ko je leta 1974 znašalo 4350.

Na področju razvoja samouprave se bodo v letu 1975 formirale nove temeljne organizacije združenega dela. Po vsej verjetno-

sti pa bo prišlo tudi do integracije s STROJ-em Radlje.

Kot doslej, toliko še bolj v bodoče v pogojih težjega gospodarjenja bo potrebno bolj čvrsto sodelovanje z vsemi delovnimi organizacijami Slovenskih železarn. Prepričani smo, da bomo imeli tudi v prihodnje vso ustrezno pomoč, ki nam bo potrebna za reševanje tekočih problemov in še zlasti pri novih večjih investicijskih naložbah.

Za leto 1975 naj še bolj velja 10 poglobljenih zapovedi za vse, ki delamo v železarni Ravne, in naj jih ponovim:

- v prvi vrsti večja disciplina in red,
- poostrena vsestranska štednja,
- boljše izkoriščanje proizvodnih naprav in delovnega časa,
- povečanje izplena in zmanjšanje izmečka,
- zniževanje vseh vrst stroškov,
- povečanje produktivnosti,
- izboljšanje kvalitete,

egor Klančnik

OB ROJSTVU NOVEGA LETA

Slovenske železarne včeraj, danes in jutri

Slovenske železarne niso proizvodna organizacija, ki bi se lahko hvalila z veliko proizvodno ekspanzijo, pohvalijo pa se lahko z velikim deležem pri obnavljanju domovine po osvoboditvi. Od leta 1945 so železarne Jesenice, Ravne in Štore dale okrog 12 milijonov ton jekla za gradbene objekte, transportna sredstva, stroje in naprave. Imajo pa tudi svojo prihodnost.

Z izpopolnjevanjem proizvodnih naprav in postopnim investiranjem v nove agregate je proizvodnja jekla stalno rastla in bo v letošnjem letu prvič preseгла $\frac{3}{4}$ milijona ton, kar je 5,5-krat več kot pred vojno. Kljub taki rasti pa delež Slovenije v proizvodnji jekla SFRJ stalno pada. Medtem ko so leta 1939 slovenske železarne dale $\frac{2}{3}$ jugoslovanske proizvodnje jekla, sedaj prispevajo samo eno četrtino.

Integracijska celota

V svoji dolgi zgodovini je slovensko železarstvo šlo prek mnogih vzponov in kriz. Tako je v šestdesetih letih 19. stoletja malo obrtniških delavnic preživelo ekonomski potres, obdržali ter skoncentrirali so se le najmočnejši in na Gorenjskem je nastal industrijski obrat, predhodnik današnje železarne Jesenice. Podobno je bilo tudi na Koroškem in Štajerskem.

Naključje je hotelo, da je sto let zatem slovensko železarstvo zopet padlo v nepotrebno krizo, ki je terjala združitev gospodarske moči. Leta 1969 so se združile tri železarne Jesenice, Ravne in Štore v enotno Združeno podjetje slovenske železarne. S tem se je začel pisati nov list v zgodovini obstoja in razvoja slovenskega železarstva.

Pred združitvijo so premalo zaščitene v borbi z inozemsko konkurenco v pogojih maksimiranih cen vse tri železarne padle v poslovne izgube. Združeni so železarji lažje prestali krizno obdobje in ob razrešitvi sistemskih pogojev vrnilo rast proizvodnje, akumulativnosti, produktivnosti, likvidnosti, solventnosti in kreditne sposob-

- izboljšanje dobavnih rokov,
- uspešnejše vodenje tehnološkega procesa,
- vzpodbudna in pravična delitev osebnih dohodkov.

Zavedati se moramo, da so na obzorju težji časi. Kriza, ki straši po Zahodni Evropi, bo pljuskala tudi ob nas. Če bomo dobro delali, se nam je ni treba bati.

Dosledno izpolnjevanje že omenjenih poglobljenih nalog, ki so konkretizirane v akcijskih programih, je osnovna dolžnost vseh članov delovne skupnosti Železarne Ravne.

Čeprav bo v letu 1975 težje gospodariti, ni razlogov za omahovanje in pesimizem. S časom v korak moramo naprej! Naprej za nadaljnji razvoj Železarne Ravne in kraja!

To je naša skupna želja.

In to je naš skupni cilj ob letošnjem novem letu.

sega in specializacije proizvodnje, odpravljanje nerentabilne proizvodnje, boljše izkoriščanja kapacitet, optimalnejšega financiranja proizvodnje, boljše oskrbovanja, plemenitenja proizvodnega programa in regulacije cen jekla.

Po prvi štiriletni skupni politiki usmerjanja proizvodnje in poslovanja so Slovenske železarne izšle ekonomsko močnejše in sposobne za vstop v novo obdobje razvoja proizvodnih naprav in tehnološkega postopka.

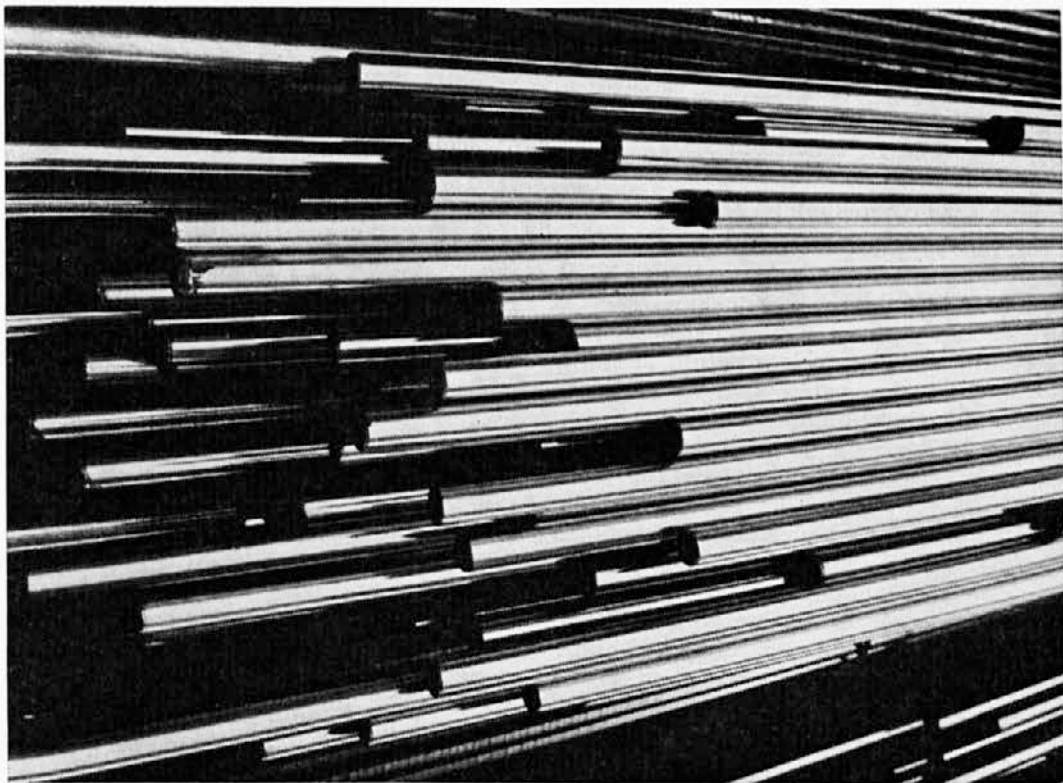
Nova stopnja združevanja

Na podlagi pridobljenih izkušenj in ugleda se je v petem letu obstoja integracijska tvorba slovenskega železarstva razširila. Dne 27. novembra 1973 je bil podpisan samoupravni sporazum o združevanju organizacij združenega dela v Slovenske železarne, s katerim so se železarnam Jesenice, Ravne in Štore pridružili še predelovalci žice: Veriga Lesce, Plamen Krova, Tovil Ljubljana, Žična Celje ter Metalurški inštitut. S to integracijo so se proizvajalci jekla neposredno združili s predelovalci, nastala je ena proizvodna linija vertikalne povezanosti primarne s sekundarno proizvodno dejavnostjo.

Tudi širše združevanje dela in sredstev v Slovenske železarne se je uspešno uveljavilo. V primerjavi z letom 1973 je bilo leta 1974 doseženo:

- surovega železa 207.00 ton ali 9 odst. več,
- surovega jekla 760.000 ton ali 9 odst. več,
- blagovne proizvodnje 660.000 ton ali 3 odst. več,
- realizacije 4960 milijonov din ali 49 odst. več,
- izvoza 41,60 milijonov \$ ali 32,5 odst. več.

Kot logični učinek boljše uporabe proizvodnih zmogljivosti je rastla tudi ekonomska moč cele sestavljene organizacije in posameznih organizacij združenega de-

Horizontale

la. Periodični obračun 9-mesečnega poslovanja kaže, da so osebni dohodki bruto narastli na 561 milijonov din ali za 25 odst., bruto akumulacija na 530 milijonov din ali za 53 odst. Res je, da ta bruto akumulacija predstavlja le slabih 14 odst. celotnega dohodka, za dejavnost proizvodnje in primarne predelave jekla pa je vendar zadovoljiva. Železarji se upravičeno bojijo nadaljevanja inflacijskih stroškov, saj ta neposredno vpliva na njihov dohodek in znižuje sredstva za razširjeno reprodukcijo.

Poraba prerašča proizvodnje

Jeklo je pogoj industrijske in splošne družbene reprodukcije. V tem je razlog, da proizvodnja tega osnovnega reprodukcijskega materiala stalno raste. Jeklo pogojuje razvoj gospodarstva, obrambne sposobnosti in politične samostojnosti. V tem je razlog, da se železarstvo tako v kapitalističnem kot socialističnem svetu izredno hitro razvija in da se tudi države v razvoju pojavljajo kot samostojni izdelovalci jekla. Že leta 1973 je svetovna proizvodnja, brez LR Kitajske, dosegla skoraj 700 milijonov ton jekla, kar je v primerjavi z letom 1950 tri in pol-krat več. Modernizacija in širjenje proizvodnih zmogljivosti črne metalurgije pa gre dalje. Prognozirajo, da bo že leta 1985 svetovna proizvodnja jekla preseгла milijardo ton.

SFR Jugoslavija po proizvodnji jekla zaostaja. Z deležem 0,37 odst. v svetovni proizvodnji in z okrog 140 kg jekla na prebivalca se vključuje med nerazvite države. SR Slovenija pa spada po proizvodnji in predvsem po porabi jekla med razvite dežele. V letu 1974 bo proizvodnja znašala 435 kg, poraba pa okrog 480 kg na prebivalca. Kljub zlasti za jugoslovanske razmere relativno visoki proizvodnji jekla ta po količini ne ustreza republiškim potrebam, še večje odstopanje pa nastopa, ko se upošteva asortiman jekla. Obdelava podatkov kaže, da v Sloveniji SŽ krijejo le okrog 49 odst. potreb. To pomeni, da morajo porabniki te razvite republike prek polovice svojih potreb kriti z uvozom in nabavami iz drugih republik, slovenske železarne pa okrog 45 odst. svojih izdelkov prodati zunaj Slovenije. Vzrok takemu stanju je predvsem specializacija proizvodnje in orientacija SŽ na plemenita jekla.

Poslovna skupnost za jeklo

Slovensko železarstvo se po zgodovini in pogojih sedanjega časa najlaže primerja z avstrijsko črno metalurgijo. Tam so se razvile železarne s specializiranim proizvodnim programom kvalitetnih in žlahtnih vrst jekel, za katere je trg v nacionalnem okviru daleč preozek. Ni zato naključje, da Böhler in Schoeller-Bleckmann okrog 3/4 svojih izdelkov izvažata. Tudi slovenske železarne čaka podobna usoda. Le prilagojevanje programov kovinsko predelovalnega kompleksa plemenitenju programa proizvodnje jekla lahko zmanjša delež prodaje SŽ na inozemska tržišča. Izogibanje zahtevnih zunanjih porabnikov jekla je torej možno le z razvojem notranje porabe. Povečanje porabe žlahtnih jekel doma pa sočasno zahteva širjenje kroga tržišča za tovrstne izdelke ali povečevanje izvoza finalnih visokovrednih izdelkov. V ta namen smo pred ustanovitvi-

jo poslovne skupnosti za izdelavo in predelavo jekla.

Ustanovitev poslovne skupnosti za jeklo, v kateri bodo slovenske železarne kot proizvajalec, in proizvodne grupacije bele tehnike in elektro industrije Iskra — Gorenje, strojogradnje Združena podjetja strojogradnje, transportnih vozil TAM in poljedelske opreme Združeno podjetje za kmetijsko mehanizacijo kot porabniki in predelovalci jekla, ima nalogo speljave težavnega procesa skladnega razvoja proizvodnje in porabe jekla.

Poslovna skupnost za jeklo SR Slovenije bo:

— upravljala prenesena sredstva SR Slovenije za investicije, namenjene za črno metalurgijo,

— skrbela za uspešno in usklajeno povečevanje proizvodnje jekla v SR Sloveniji,

— usmerjela strukturalno prilagojevanje in plemenitenje izdelave ter predelave jekla,

— skrbela za enotnejši ter ubranejši nastop v celotnem blagovnem in denarnem prometu.

K milijonu ton jekla

Pri pogledu v prihodnost je težko trditi, da že razpolagamo z realnim in gospodarsko utemeljenim konceptom razvoja črne metalurgije SFRJ. Z gotovostjo lahko računamo, da bo poraba jekla leta 1985 znašala okrog 7,5 do 8 milijonov ton, kar pomeni podvojitev potrošnje v 1974. V teh dimenzijah se bo moral nahajati tudi razvoj jugoslovanske črne metalurgije, ki za leto 1975 načrtuje 3 milijone ton surovega jekla. Ob upoštevanju izvoza in uvoza moramo do leta 1985 domačo proizvodnjo jekla povečati na 6,75 do 7,25 milijonov ton. V tem okviru se nahaja tudi okrog 1,1 milijona ton načrtovane proizvodnje jekla Slovenskih železarn.

Ob tem da količina in struktura predvidene proizvodnje jekla SR Slovenije nista sporni, pa je odprta še vrsta tehnoloških in razvojnih problemov. Ve se, da bo za lastno proizvodnjo surovega jekla prevladovala elektro metalurgija, v odvisnosti od svetovnega razvoja tehnologije direktne redukcije bogatih železnih rud pa je odvisna usoda slovenske proizvodnje grodlja. Šele ko bo direktna redukcija rud ali proizvodnja metaliziranih pelet dosegla konkurenčno raven s proizvodnjo tekočega vložka iz plavžev, bo možna odločitev za tehnološki postopek povečane proizvodnje jekla slovenskih železarn. Pri tem bo pomembna tudi zahteva o čiščenju voda in ozračja. Eno je pa že jasno, da bodo slovenske železarne poleg proizvodnje kvalitetnih in žlahtnih jekel iz lastne proizvodnje morale dobiti tudi okrog četrta milijona ton polizdelkov iz železarn z optimalnim klasičnim postopkom in primerno lokacijo izven Slovenije.

Objektivno lahko pričakujemo, da bodo slovenske železarne leta 1985 pokrivalo okrog 70 odst. potreb SR Slovenije in da bodo z blagovno menjavo in samoupravno povezavo s trgovino prevzele kompleksno oskrbovanje slovenske porabe z jeklom. Samoupravni sporazum, sklenjen z Metal-ko, že vsebuje te težnje.

Razvoj in prihodnost slovenskega železarstva sta torej odvisna:

— od tesne vertikalne povezanosti in ubranega dela proizvodnje ter predelave jekla,

— od napredovanja svetovnega tehnološkega procesa proizvodnje surovega jekla in

— od tesne povezanosti s celotno jugoslovansko črno metalurgijo.

Tudi bilateralna in multinacionalna povezanost zlasti z državami SEV in deželami v razvoju bo odigrala svojo vlogo, zato z zaupanjem gledamo na prihodnost slovenskega železarstva. Kondicija in sposobni kadri so zagotovilo, da bo v naslednjem desetletnem obdobju preskočena ovira milijon ton surovega jekla slovenskih železarn.

Leta 1975 — vse za izvoz

Tudi leto 1975 bo na tej poti pomemben mejnik. Organizacije združenega dela SŽ so se že odločile za osrednjo akcijo naše sestavljene organizacije, da bomo naslednje leto, ki je zadnje leto tekočega petletnega razvojnega obdobja, dosegli in presegli 800.000 ton surovega jekla. To bo zahtevna naloga, dosegljiva le s tekočim oskrbovanjem s surovinami in energijo, zato bo temu problemu treba posvečati največjo pozornost. V petletnem načrtu za leta 1971 do 1975 so vse jugoslovanske železarne predvidele za zadnje leto 4,8 milijona ton surovega jekla, sedaj pa ga za naslednje leto predvidevajo le dobre 3 milijone ton. Ponosni bomo, če bodo slovenske železarne dosegle svoj delež petletnega načrta.

Predvidena količina surovega jekla pa je le en del naše zahtevne naloge za leto 1975. Pridružuje se ji povečanje primarne in sekundarne predelave. Načrt predvideva, da bomo izdelali 722.500 ton blagovne proizvodnje ali 4,3 odst. več kot preteklo leto 1974. Resno pa se bomo morali vključiti v splošno akcijo za zboljšanje trgovinske bilance, znižanje inflacije in v stabilizacijo jugoslovanskega in slovenskega gospodarstva.

Z rezultati dela leta 1974 pri nas ne moremo biti zadovoljni. Velik zunanjetrgovinski deficit in primanjkljaj v plačilni bilanci, ki presega milijardo dolarjev, nas opozarjata, da nismo vodili zdrave politike in da se med letom nismo hoteli odreči tistemu, kar nam po produktivnosti in lastni ustvarjalnosti ne pripada.

SR Slovenija je v zunanjetrgovinskem primanjkljaju prispevala občutni delež, preko 12 milijard dinarjev ali dvakrat več kot leta 1973. Kljub dejstvu, da je izvoz Slovenije po vrednosti porastel za 30 odst., ga uvozna postavka ne samo po obsegu, temveč tudi po rasti prekoračuje in znaša 57 odst. Zanimiv je tudi podatek, da je SR Slovenija izvoz realno povečala le za 1 odst., uvoz pa za 6 odst.

Tudi Slovenske železarne so devizno deficitarna dejavnost. Leta 1974 smo izvoz sicer povečali na 41,6 milijonov dolarjev, kar pa še daleč ne pomeni, da se sami devizno pokrivalo. Smo izdelovalci reprodukcijskega materiala, zato je devizni primanjkljaj sicer normalen pojav; to pa nas ne bo odvezovalo zlasti naslednje leto, ko bo po resoluciji o družbeno ekonomskem razvoju SR Slovenije ter neposrednih na-

logah v letu 1975 izvoz moral porasti za 10 odst., uvoz pa le za 6 odst.

Leto 1975 bo leto težke preizkušnje, v katerem moramo dokazati odpornost in učinkovitost naše samoupravne družbe. Preusmeriti bo treba generatorje iz razvijanja pretirane porabe in umetno vzpodbujanega povpraševanja na tokove v izvoz. Vsa politika cen in financiranja proizvodnje bo morala biti posvečena tej prelomni nalogi. Z njo se bo ekonomiziral proizvodni proces, umirilo domače povpraševanje, blazila rast cen na domačem tržišču in izboljšala stabilnost gospodarstva.

Slovenske železarne bodo poleg lastne realizacije izvoza v resoluciji ekonomskega razvoja leta 1975 morale biti prisotne

predvsem s promptnim izvrševanjem pogodbenih obveznosti, da ne bodo ovira, ampak vzvod tisti predelovalni industriji, ki bo devize ustvarjala zase in za uvoz rude, starega železa, legur in drugih, za proizvodnjo jekla potrebnih surovin in opreme.

Uspehi, ki so jih Slovenske železarne dosegle na področju poglobljanja samoupravljanja, vertikalnega povezovanja v proizvodnji in blagovnem prometu, v izvozu in rasti proizvodnje, so zagotovilo, da bomo zvesti svoji tradiciji pospeševalno delovali tudi v naslednjem letu.

Ob vstopu v novoletno obdobje želim vsem delavcem in družinskim članom

srečno in uspešno novo leto 1975!

osebnega dohodka iz osnove minulega dela ne sme presegati 12% višine OD po vseh osnovah in merilih, ki smo jih zgoraj navedli. Jasno je, da je ta delež odvisen od že vložnega dela delavca. Merilo pri tem so delovna leta (skupna delovna doba delavca) in v odvisnosti od delovne dobe se določijo deleži OD iz minulega dela, upoštevajoč pri tem delež OD po zahtevnosti in uspešnosti dela.

Tudi posebni pogoji dela bodo po novem sporazumu ovrednoteni in delo v teh pogojih stimulirano. Kot delo v teh pogojih se smatra vsako delo, ki je nadpovprečno obremenjeno in poteka v toploti, ropotu, v nenormalni svetlobi, ob vibraciji, v stiku z aero-soli, umazanijami in nevarnostmi za infekcije, z vodo in kislinami, v slabih klimatskih pogojih (nevarnost prehlada) in ob povečani nevarnosti nesreč pri delu. Posebna ekipa strokovnjakov zavoda za zdravstveno varstvo Maribor skupaj z drugimi sodelavci že dalj časa po posebnih metodah ugotavlja tako imenovane nenormalne ekološke pogoje na posameznih delovnih mestih. Po posebni metodi se ugotavlja obstoj in intenzivnost teh pogojev, kar se tudi ocenjuje (vrednoti). Ovrednoteni pogoji služijo za uvrstitev v ustrezne skupine posebnih pogojev dela. Teh skupin bo predvidoma 7. Vsaka skupina ima vrednost, ki je izražena z dinarji na časovno enoto (din/uro). Vsak delavec bo torej vedel, v kakšno skupino posebnih pogojev dela spada. Če še ugotovi, koliko časa v obračunskem obdobju je delal v teh pogojih, lahko sam izračuna, kolikšen delež OD mu pripada za delo v posebnih pogojih dela. Delavci, ki delamo v normalnih ekoloških okoliščinah, nismo upravičeni do tega deleža OD.

Uresničujoč ustavna določila delitve po rezultatih dela, uvajamo tudi nagrajevanje za kolektivni uspeh dela. Kolektivni uspeh temelji na uspehu dela v TOZD (proizvajalnih obratih) in železarne kot celote. Izhajamo iz načela, da vsakemu delavcu ŽR pripada enak delež (po istih osnovah in merilih) za skupni uspeh — torej iz kolektivnega uspeha ŽR kot celote. Delavci posamezne TOZD so upravičeni še do delitve, ki izključno izvira iz njihovega skupnega uspeha, doseženega v TOZD. Ker je ugotavljanje uspeha oziroma razporeditev dohodka odvisna od mnogoterih faktorjev (predvsem pogojev za pridobivanje dohodka), v sedanji fazi s samoupravnim sporazumom težje postavljamo merila, od katerih bi bila odvisna delitve za kolektivni uspeh dela. Delitev bo učinkovita ob večjem poslovnem uspehu, saj drugače ne bo potrebnih sredstev za kolektivno stimulacijo. Ko govorimo o razporejanju dohodka, ki je namenjen za kolektivno stimulacijo, moramo upoštevati tista merila, za katera se bomo dogovorili z drugimi TOZD in OZD v panogi črne in barvne metalurgije. Dogovorjena in enotna merila za razporeditev dohodka so realna podlaga, ki ob pravilno zastavljeni politiki delitve zagotavlja

O novem sistemu delitve OD

V prejšnji številki Fužinarja smo na kratko obrazložili, zakaj urejamo nov sistem delitve OD in njegove prednosti. V tem sestavku konkretno navajamo osnove in merila za delitev

OD po delu. Zaradi preglednosti v shemi prikazujemo vse osnove in merila, da tako lahko ugotovimo medsebojno povezanost.

Osnove

- zahtevnost dela
- uspešnost dela
- minulo delo
- posebni pogoji dela
- kolektivni uspeh dela
- nadomestila OD

O zahtevnosti dela, ki se odraža kot vrednostni rezultat dela v ustrezni skupini zahtevnosti dela, smo že govorili. Vsak delavec bo prejel odločbo o razporeditvi na delovno mesto ter o osnovah in merilih za delitev OD. Iz odločbe bo razvidno, v katero skupino zahtevnosti dela je uvrščeno delovno mesto in pogoji delavca, ki jih ima za to delovno mesto. Teh skupin bo nekaj prek 30 — vse z ustreznimi vrednostmi. O izjemnih primerih ne bi govorili, ko delavec zaradi pogojev strokovnosti odstopa od običajnih uvrstitev. Ker je skupina zahtevnosti dela ovrednotena, vrednost v tabeli pa določena z dinarji na časovno enoto (kot konstanta), lahko vsak delavec sam izračuna, kolikšen je njegov delež OD po zahtevnosti dela. Pri tem mora vedeti samo to, koliko delovnih ur ima v preteklem obdobju (v obračunski dobi).

V delovnih gradivih za sporazum o delitvi OD je navedeno, da je delež OD po zahtevnosti dela opredeljen po skupini zahtevnosti dela in usposobljenosti delavca. Usposobljenost vpliva samo na uvrstitev v skupino zahtevnosti dela in ne more kakorkoli drugače vplivati na nagrajevanje po delu. Napisano je, da je vrednost skupine dela, ki je izražena z dinarji na časovno enoto, konstanta. Jasno je, da je ta vrednost konstanta le v določenem obdobju, dokler se ne spremenijo pogoji, tj. vrednost produkta dela. Tako bomo spremenili vrednost v skupini zahtevnosti dela, vendar po postopku, ki je določen za spremembo samoupravnega sporazuma.

Uspešnost dela je osnova, ki jo merimo z delovnimi (efektivnimi) urami, z izvrševanjem norme ali z oceno uspešnosti dela. Naša delovna obveznost je, da delamo 42 ur tedensko oziroma povprečno 184 ur mesečno. V tem času dobimo OD po rednem delovnem času. Uspešnost dela, ki je opravljeno v tem času, pa bomo za vsakega delavca ugotavljali po delovnih normah ali pa bomo uspešnost ocenjevali po posebni metodi. Posebni akt, ki je priloga samoupravnega sporazuma, bo urejeval delovne norme. Sporazum bo določal, kako izvrševanje norme (izražena v odstotkih) vpliva na višino deleža OD po izvršeni normi. Posebna tabela določa stimulacijo za uspešnost, ki je izražena v odstotkih proti deležu OD po

Merila

- skupina zahtevnosti dela in usposobljenost delavca
- efektivni delovni čas, norma in ocena uspešnosti dela
- delovna doba in stalnost
- skupine posebnih pogojev dela
- izplačani OD
- poprečja OD v predhodnem obdobju

zahtevnosti. Ta delež pa ne more preseči 25% deleža po zahtevnosti dela.

Podobno je pri nagrajevanju za uspešnost dela, ki ni normirano. Takrat bomo po posebni metodi v določenem obdobju (trimesečnem) ocenjevali uspešnost opravljenega dela. Ta ocenjena uspešnost bo ravno tako izražena v odstotkih. Dobljeni odstotek služi za določitev individualne stimulacije, delež OD pa bo izračunan na podlagi deleža OD po zahtevnosti dela.

O nagrajevanju po minulem delu smo govorili na naših zadnjih zborih delavcev, ko smo obravnavali in dajali pripombe na »sindikalsko listo 75«. Ko bomo sprejemali dogovor o sindikalni listi, dajemo obenem obvezo, da v našem sporazumu upoštevamo dogovorjena merila. Pri tem velja vedeti, da delež

V Podkraju raste v mirnem in čistem okolju novo naselje delavcev

nagrajevanje, ki bo ob naših osnovah in merilih učinkovito. Predlagani instrumenti za učinkovito stimulacijo so le del celotnih ukrepov za doseg ciljev pri delitvi OD po kolektivnem uspehu dela.

Tudi za delo v pogojih, ki izvirajo iz razporeditve delovnega časa, uvajamo že znana merila. Gre za delo v podaljšanem delovnem času (nadurno delo), delo v izmenah, nočno delo ter delo ob nedeljah in praznikih. Rešitve, ki jih zajema samoupravni sporazum, so v skladu s »sindikarno listo 75«. Ker je bil predlog sindikalne liste že obravnavan, ga ne bomo posebej obrazložili.

Delavcu, ki je začasno odsoten z dela zaradi bolezni ali drugih vzrokov, priznavamo za čas odsotnosti z dela nadomestilo osebnega dohodka. Tudi pri nadomestilih uvajamo nekaj sprememb, vendar bi omenil le bistveno novost pri tem. Gre za poprečja, ki tvorijo merilo za pridobivanje nadomestila. Predlog je, da več ali manj (z redkimi izjemami) vse izplačane OD (po vseh osnovah in merilih za delitev po delu) za delo v rednem delovnem času štejejo v poprečje OD, ki je podlaga za

obračun nadomestila. Ker so določbe o nadomestilih precej obširne in ker poznamo več vrst odsotnosti (različni vzroki), se ustavljamo le pri nadomestilu OD, ki ga pridobi delavec, ko je začasno odsoten z dela zaradi bolezni ali poškodbe. Tudi predlog sindikalne liste določa kot podlago izplačani OD v preteklem letu, vendar s pravico do valorizacije. Valorizacija pa bo vedno opravljena takrat, kadar bo OD za delo narasel za odstotek, kot je to dogovorjeno. S tem se na vsak način preprečuje »zaostajanje« nadomestila ob porastu OD in življenjskih stroškov.

Osebnost in druge izdatke, ki predstavljajo poslovne stroške (potni stroški, prevozniki in drugo) in izplačila iz sredstev sklada skupne porabe (regresi, razne pomoči delavcem in podobno) bomo tudi — v skladu s sindikalno listo — urejevali z našim sporazumom o delitvi OD. Ker tudi sedaj urejamo te stvari v skladu s sprejeto sindikalno listo, na tem področju ni takih novosti, ki bi jih bilo ob poznavanju sindikalnega dogovora treba posebej obrazložiti. Sicer pa bo dovolj govora o tem v neposredni razpravi o samoupravnem sporazumu o delitvi OD.

letu in hkrati so s tem tudi dane naloge, ki niso samo verbalnega pomena, ampak so obvezujoče in naša naloga je, da jih maksimalno poskusimo uresničiti. Če bomo že v začetku leta tako organizirali delo, kot nam veleva resolucija, potem bomo prav gotovo dosegli postavljene cilje.

Edo Pogorevc

Kritično in ustvarjalno

Občinski komite ZK je na svoji decembrski seji obravnaval volitve v SIS ter vlogo in položaj delavske univerze.

Volitve delegacij za samoupravne interesne skupnosti, ki so del skupščinskega sistema v občini, so nadaljevanje spomladanskih volitev. S tako akcijo so bili v celoti postavljeni temelji, iz katerih bomo gradili sistem na podlagi ustave. Postopki volitev so bili enaki kot spomladi, vendar rezultati niso povsem zadovoljivi. Slaba je bila udeležba volivcev pri Stavbeniku in Gradisu. V krajevni skupnosti Ravne je bila udeležba najslabša, celo pod poprečjem. Lahko smo upravičeno zaskrbljeni.

Nazadovanje v procentu volilnih udeležencev v nekem smislu predstavlja alarm, je dejal tov. Žagar. Treba bo pripraviti analizo in ugotoviti vzroke za slabe rezultate. Gotovo, da tehnična oprema za volitve, ki je dotrajana ni vzrok, ne deluje tako negativno, da bi odbila volilca. Res da se sredstva javnega obveščanja niso vsebinsko dovolj organizirala, toda sugestija take ali drugačne vrste bi državljanu naše socialistične samoupravne skupnosti ne smela biti potrebna.

Odnos do prejšnjih volitev ni bil podoben temu, ki se kaže pri zdajšnjih volitvah. Morda zato, ker so prej bile volitve vsakih nekaj let in so pomenile zato zelo svečan dogodek. Zdaj pa so že kar dvakrat na leto in pri tem smo štirikrat volili. Zaradi tega gotovo izgubljajo na pomembnosti in svečanosti, ker počasi postajajo tako vsakdanje kot dviganje rok pri sprejemanju samoupravnih aktov.

Vloga in položaj delavske univerze v občini

V zadnjih letih smo bili priča določeni krizi šolskega sistema, ki izhaja iz velikega skoka tehnologije. Učinkovitost vzgojnih in izobraževalnih ustanov je bila omejena zaradi precejšnjega vpliva drugih sredstev informiranja (radio, tisk, TV). Po drugi strani pa se učni načrti niso bistveno spreminjali in niso spremljali splošnega družbenega, tehničnega in kulturnega napredka. Vse to v veliki meri velja še danes in gotovo bodo potrebni še precejšnji napor, da bo šola bolj življenjska, učni programi bolj koncizni in bliže dogajanjem v naši družbeni stvarnosti.

Kvaliteta še zmeraj ne dosega kvantitete. Osebnost se začne oblikovati v šolskih klopih in neko dokončno obliko ji da delovno mesto, okolje, v katerem živi, a vzgoja in izobraževanje bi pri človeku ne smela nikoli prenehati, morala bi biti neprekinjena, kajti, ali je človek sposoben dojeti kopico sporočil in informacij, ki jih dan za dnem sprejema? Ravno to usposobljenost za dojemanje naj bi mu dala izobraževal-

Resolucija o temeljih skupne politike ekonomskega in socialnega razvoja Jugoslavije v letu 1975

Tokrat se je prvič zgodilo, da se je o resoluciji ekonomskega in socialnega razvoja za letošnje leto kljub pomanjkanju časa vodila javna razprava. Tudi v koroški regiji smo imeli sejo, na kateri so delegati republiškega zbora zvezne skupščine obrazložili zasnove skupne razvojne politike v letu 1975.

Že v mesecu decembru je zvezna skupščina sprejela resolucijo, tako da se sedaj že ve, kakšni so cilji, postavljeni v tem letu.

Naj na kratko navedem najbolj pogloblitve:

- nadaljnja graditev samoupravnih socialističnih družbenoekonomskih odnosov,
- vzpostavljanje in vzdrževanje zadovoljive stabilnosti tokov družbene produkcije, doseganje dinamične gospodarske rasti in učinkovitejšega gospodarjenja,

- zadržanje življenjskega standarda prebivalstva,

- hitrejši razvoj vsake ekonomsko nezadostno razvite republike, zlasti SAP Kosovo,

- nadaljnja rast zaposlenosti in spremembe socialne strukture prebivalstva, in

- krepitev obrambne sposobnosti države in izboljšanje zunanje likvidnosti države.

Nekatere cilje od naštetih je mogoče izraziti tudi v številkah oziroma v odstotkih. Tako je postavljeno:

- porast družbenega proizvoda celotnega gospodarstva za 6 odst. več kot v letu 1974,

- to povečanje temelji na povečanju industrijske proizvodnje za 7—7,5 odst.,

- povečanje kmetijske proizvodnje za 2,5 odst.,

- povečanje števila zaposlenih za 3 odst.,

- storilnost dela naj bi se povečala za 3,5 odst.,

- povečanje elektroenergetske zmogljivosti za 1185 GWh,

- pospešila se bo proizvodnja reproductivnega materiala in

- izvedeni bodo ukrepi varčevanja.

Delitev sredstev končnega povpraševanja je v resoluciji postavljena takole:

- nominalna rast družbenega produkta bo znašala 30,4 odst.,

- celotna sredstva za končno uporabo bi se povečala za 28,2 odst.; pri tem pa bi se končno povpraševanje gibalo v višini 27,6 odst.,

- sredstva za osebno, splošno in skupno porabo pa se bodo nominalno povečala za 26,6 odst.

Investicije v gospodarstvu se bodo povečale za 31,8 odst. v negospodarstvu pa bodo nekoliko nižje, približno 26,6 odst.

Bistveno se mora povečati izvoz, tako da bi povečanje znašalo 10 odst., uvoz pa le 4 odst.

Torej, preprosto povedano — v letošnjem letu se moramo truditi, da bo dinamika rasti industrijske proizvodnje iz lanskega leta obdržana, nekoliko počasneje od družbenega proizvoda mora rasti osebna, skupna in splošna poraba. Bistveno se mora povečati izvoz, uvoz pa mora zaostajati, da se bo tako lahko izboljševala zunanjetrgovinska plačilna bilanca.

Tako postavljeni medsebojni odnosi terjajo maksimalno varčevanje na vseh področjih dela in življenja.

Še nekaj o delitvi osebnih dohodkov:

- podlaga za delitev osebnih dohodkov bo predvsem delo, produktivnost dela in dosežena rast družbenega proizvoda. Z upoštevanjem postavljenih ciljev v letu 1975 se predvideva rast realnih osebnih dohodkov do 2 odst.

To so glavne značilnosti resolucije družbenoekonomskega razvoja v letošnjem

na ustanova, ker naš družbeni sistem potrebuje načitanega, izobraženega človeka.

Kažejo se pozitivni premiki delavske univerze pri idejnopolitičnem usposabljanju. Potrebno bo samoupravno konstituiranje delavske univerze, da bi tako nastala delitev dela z drugimi organizacijami. Na primer ena od takih možnosti je, da bi šolski centri prevzeli strokovne oblike izobraževanja.

Naša delavska univerza naj prevzame iniciativo za konstituiranje koroške centralne delavske univerze. Potrebna pa ji je kadrovska okrepitev. Oblikovale naj bi se skupine predavateljev za posamezna področja (družbenoekonomsko, idejnopolitično). Nujno je treba pospešiti razvoj idejnopolitičnega in družbenoekonomskega usposabljanja. Verificirati je treba politično šolo, da bo stalna oblika za izobraževa-

nje mladih komunistov, delegatov itd., vse to pa ne sme biti odvisno od neke politične odločitve.

Najosnovnejša podoba našega sistema mora ljudem biti jasna, zato je treba pripraviti program za dobo dveh let z namenom, da se usposobijo vsi delavci. Treba je zastaviti široko politično akcijo, pa čeprav to pomeni več kadrov, sredstev, prostorov itd. Delavska univerza bi naj pripravila predavanja o aktualnih temah (stabilizacija, nelikvidnost, razgovor o samoupravnih interesnih skupnostih). Jasno pa je, da bi to ne smelo biti nekaj okvirnega, ampak poglobljeno, vendar pripravljeno tako, da bo delavec razumel.

To so bili zaključki, ki jih je podal tov. sekretar Žagar po diskusiji.

Z. S.

SINDIKALNE VESTI

Reorganizacija sindikata v OZD

Vzporedno z novo organiziranostjo naše organizacije združenega dela (OZD) pripravljajo sedanje osnovne organizacije osnutke nove sindikalne organiziranosti, ki naj bi jo sprejeli na občnih zborih v mesecih februar, marec, april. Ker smo se s sprejetjem statutarnega dogovora na zborih delovnih ljudi in verificiranjem na 8. kongresu slovenskih sindikatov odločili za načelo organiziranosti: **vsaka TOZD ali DSSS mora imeti najmanj eno osnovno organizacijo**, bomo morali to določilo spoštovati. V zametkih nove organizacije OZD, o kateri smo bili sindikalni delavci informirani na seminarju v Črni, se predvideva 12 proizvodnih TOZD, 4 storitvene TOZD in 10 DSSS, kar pomeni 26 osnovnih organizacij sindikata. Zavedamo se, da bo tako široka reorganizacija pomenila bistven premik v notranjih gospodarskih odnosih kot tudi obilico kadrovskih problemov v sindikalni organiziranosti. Tehtno bomo morali preučiti predvsem nastopajoče odnose in obnašanje v novih TOZD, če odnose in obnašanje v novih TOZD, predvsem pa upravičenost snovanja **dese-tih DSSS**, kajti z vidika sindikalne organiziranosti bo ravno tu težko oblikovati osnovne organizacije tako, kot smo to s statutarnim dogovorom o organiziranju sindikatov sprejeli.

Vsi IO OOS so o novi organiziranosti že razpravljali in že pripravljajo osnutke za razpravo.

Nekateri sklepi 19. in 20. seje sveta sindikata

Zagotoviti je treba realizacijo projekta počitniškega doma v Portorožu, tako da se stanovanje za upravnika doma zagotovi v samem domu po normativih iz našega samoupravnega sporazuma o stanovanjskih razmerjih.

Odbor delavske kontrole mora pregledati način upravljanja v počitniškem domu v Portorožu, ker se nepravilnosti pa tudi nezakonitosti vrstijo iz leta v leto. O ugotovitvah bomo obvestili kolektiv.

Ker naši delavci nimajo druge možnosti, je svet za potrebe rekreacijskega kegljanja odobril 5000 din za kritje steznin na kegljišču pri Lečniku. Vsaka OOS ima ta-

ko možnost enkrat tedensko po 2 uri uporabljati kegljišče pri Lečniku za rekreacijsko kegljanje. Referent za rekreacijo pa skupaj s komisijo pripravlja in objavlja mesečni urnik kegljanja.

Ravenski podružnici telesnih invalidov je bila odobrena denarna pomoč za organizacijo izleta v letu 1974 v višini 1000 din. Isti znesek je bil odobren tudi temeljni organizaciji slušno prizadetih Dravograd.

Zaradi neodgovornega odnosa, ki je povzročil, da so nekateri delavci odklonili svojo solidarnost do prizadetih s potresom na Kozjanskem, je bilo sklenjeno, da je treba najti način, da bodo ti delavci le prispevali svoj delež za Kozjansko enakovredno kot večina pri nas zaposlenih. Regionalni štab za pomoč Kozjanskemu pa je dolžan objaviti rezultate obeh akcij oziroma, kako se zbrana sredstva uporabljajo.

Ker si trgovsko podjetje Ljudski magazin ni dovolj prizadevalo, da bi vse naše sodelavce oskrbelo s premogom, so bile zadostne količine premoga iz rudnika Velenje zagotovljene šele po intervenciji sindikata. Sklenjeno je bilo, da je treba v prihodnjem, t. j. v letu 1975, to oskrbo zasigurati prej.

Občinski konferenci SZDL je svet sindikata v pisni obliki posredoval mnenje o napovedani podražitvi TV in radijske naročnine. SZDL naj bi RTV Ljubljana sugeriral, da je nevezdržna podražitev brez kvalitetskih sprememb v programu oddaj oziroma da podražitev ne sme biti v predlagani višini, ker ni v skladu s porastom OD.

Del pokroviteljstva pri otvoritvi mladinskega doma Reka je prevzel tudi svet sindikata. Določiti je treba obliko za nabavo najpotrebnejše opreme oziroma namensko denarno nakazilo v višini 5000 din.

Odboru za skupne zadeve je bilo od sveta sindikata sugerirano, da bi bilo potrebno imenovati skupno komisijo za malo prodajo (drva, opeka, apno, odpadne deske, zaplenjeni material), kajti sedanji način je neustrezen in preveč odvisen od subjektivne presoje.

Delegatski sistem v našem DSP še ni zavel. Dnevni red in snov za obravnavo

To zimo brez posla

morajo dobiti delegacije TOZD in DSSS pravočasno (10 dni pred zasedanjem), da lahko o vsem izoblikujejo lastno — delegacijsko stališče. Glasovanje pa je zaradi tega treba opraviti tako, da bo vsaka delegacija štela 1 glas. Za pravočasno pravo materialov so odgovorne strokovne službe. Če snovi ni pravočasno, bo sindikat zahteval preložitve zasedanja.

O vseh sklepih IO OOS in sveta sindikata pa so pravočasno obveščene sindikalne podružnice, ki morajo prek poverjenikov v delovnih skupinah obveščati članstvo o realizaciji njegovih zahtev.

Lojze Janežič

SEMINAR ZA SINDIKALNE DELAVCE ŽELEZARNE

22. novembra 1974 je bil v Črni organiziran seminar za predsednike komisij, članke izvršnih odborov osnovnih organizacij sindikata in članke sveta sindikata. Na celodnevem seminarju so bile obravnavane naslednje teme:

1. Uresničevanje ustave v OZD in TOZD ter naloge družbenopolitičnih organizacij pri uveljavljanju in uresničevanju ustavnih določil (predaval je sekretar občinskega komiteja ZKS Ravne Ivan Žagar).

2. Realizacija nekaterih dokumentov 8. kongresa slovenskih sindikatov (predaval je sekretar republiškega odbora sindikata kovinarjev Srečko Mlinarič).

3. Priprava reorganizacije sindikata v naši OZD, njena vsebina, sindikalne skupine, sistem financiranja sindikalne aktivnosti (predaval je predsednik sveta sindikata Tone Polanc).

4. Razgovor z nekaterimi odgovornimi delavci železarne in občinske skupščine o načrtih in nadaljnjem razvoju občine Ravne, železarne in o naših konkretnih nalogah.

Na seminarju je bilo 69 sindikalnih delavcev, ki so z živahno razpravo o posameznih temah dokazovali, da je seminarško izobraževanje ena izmed uspešnih oblik poglobljanja pogledov in znanj (v tem primeru iz družbenopolitičnih do- gnanj). Razgovor z odgovornimi delavci

podjetja in skupščine občine Ravne je poudaril, kako pomembno je uresničevanje ustavnih določil, ki govore o tem, da je delitev pridobljenega dohodka dejansko stvar delavca, saj je prav v tem razgovoru opažena izredna dinamika pa tudi trez- nost presojanja. če

lizacije je nagradil avtorja na podlagi dve- letnega prihranka, od katerega je odbil stroške za osvajanje, ki so znašali nekaj prek 1.270.000 dinarjev. Nagrada znaša 26.061 dinarjev, ki si jo avtorja delita v razmerju inž. Geršak 70 odst. in inž. Viz- jak 30 odst.

SINDIKALNA LISTA 75

Predlog sindikalne liste (SL) 75 je bil v našem podjetju predmet posebne pozornosti in temeljitih razprav. Najprej ga je ob- delovala služba za oblikovanje OD. Pri- pombe strokovnih sodelavcev je s primer- jalnimi določili iz SL 74 obravnaval ožji politični aktiv (predsedniki in tajniki osnovnih organizacij sindikata in sekre- tarji osnovnih organizacij ZK) in dopolnil predlog dopolnitev in sprememb. S temi spremembami so bili na konsultacijskem zboru seznanjeni vsi predsedniki zborov delovnih ljudi oziroma člani izvršnih od- borov OOS, ki so bili zadolženi za tolma- čenje predloga SL 75. Po konsultacijskem postopku je bil predlog SL 75 obravnavan na vseh zborih delovnih ljudi v našem podjetju.

Skupne pripombe, zbrane iz zapisnikov zborov, imajo naslednjo vsebino:

V uvodnih določbah je v predzadnjem odstavku treba zagotoviti sprejemanje družbenopolitičnega dogovora o družbe- nem in ekonomskem razvoju SR Sloveni- je v prihodnjem letu že v prvi polovici te- kočega leta.

1. Najnižji OD. Vsi zneski poprečnih OD SRS morajo biti objavljeni v bruto zne- skih najkasneje do 20. januarja.

2. Najvišji OD. Tega je treba omejiti z razmerjem do najnižjega OD (1:x) v od- visnosti od poslovnega uspeha OZD, od velikosti OZD in vrste dejavnosti.

4. OD pripravnikov je treba izračunati iz poprečka SRS v **tekočem** letu (npr. za leto 1975 iz tekočega poprečja leta 1975).

5. Dodatek za nadurno delo. Predlog 54 odst. dodatka je v SL 75 nepravilno obrazložen. Preračunavanje bruto in neto z vključevanjem osnove s 54 odst. dodat- ka ne prinaša 50 odst. neto dodatka, ampak manj!

8. Dodatek za praznično delo. Predlaga- mo, da bi naj bil ta dodatek v SL 75 obli- kovan v dovoljenem razponu od 50 do 75 odst., ker je povsem razumljivo, da se praznično delo ne more vrednotiti enako kot nedeljsko delo.

10. Nadomestilo OD za čas bolezni. Val- orizacijo OD za boleznine do 30 in nad 30 dni je treba uskladiti, tako da se bodo predpisi o valorizaciji komunalnih zavodov za socialno zavarovanje podredili do- ločilom v SL 75.

14. Dnevnice za potovanja v tujino. Re- publiške in zvezne predpise, ki odmerjajo višino dnevnic za potovanja v inozemstvo, je potrebno uskladiti (sedaj so neenotni in zvezne dnevnicke prekoračujejo višino re- publiških dnevnic).

15. Kilometrini. Namesto odmerjene kilometrine 1,50 din za prevoženi kilome- ter naj bi se dovolila najvišja dovoljena ki- lometrini v višini 30 odst. od trenutne ce- ne bencina super, s čimer bi se izognili več- kratnim popravkom.

20. Regres za prehrano med delom. Tri- kratno povečanje regresa za gospodarstvo ni sprejemljivo, ker pomeni znatno pove- čanje proizvodnih stroškov, kar bi npr. za železarno Ravne pomenilo za 11.000.000 din (1,1 milijarde S din) več proizvodnih stroškov kot doslej. Tako povečanje pa bi bilo predvsem v korist tistih, ki dobivajo denar od gospodarstva. Ob sedanjih cenah bi naj za prihodnje leto (1975) SL 75 predpisala 150 din regresa za prehrano med delom na račun materialnih stroškov z možnostjo popravka te vrednosti, če bi med letom prišlo do bistvenih podražitev, ki bi znatneje vplivale na strukturo cene to- plega obroka.

Za tiste, ki jim zdravniki predpišejo trajnejše uživanje dietne prehrane, pre- dlagamo, da se jim uveljavljeni znesek re- gresa v celoti lahko nudi v obliki vred- nostnih bonov za tekoči mesec.

28. Regres za letni dopust. V sindikalni listi 75 je treba konkretizirati kriterije za diferencirano delitev regresa. Učenci v gospodarstvu naj bi imeli nižji regres za letni dopust kot delavci v proizvodnji, ker znatno manj prispevajo za oblikovanje teh sredstev, čeravno gre zanje ta vrsta OD iz drugega naslova kot za redno zapo- slene.

30. Nagrade ob delovnih jubilejih. Tudi v SL 75 naj bodo tako kot v SL 74 te na- grade odvisne od poprečnega OD SRS v preteklem letu. Nevzdržno je, da bodo ju- bilanti v letu 1975 po vrdenosti dobili znatno nižje nagrade kot jubilarji v le- tu 1974. Večina OZD je za leto 1974 že iz- plačalo jubilejne nagrade po določilih SL 74.

Vse navedene pripombe smo posredova- li republiškem odboru sindikata kovinar- jev v obravnavo. Ta je o njih že razprav- ljal, nekatere osvojil, druge pa zavrnil. Ker pa še ne poznamo zaključkov drugih republiških odborov sindikata, vas bomo o dokončni obliki in vsebini SL 75 seznanili v februarški številki. Do takrat pa bo o njej dal končno menje tudi republiški svet Zveze sindikatov Slovenije.

Lojze Janežič

Ferdo Vizjak, dipl. inž., in delovodja strojne delavnice v valjarni Jakob Logar sta podaljšala življenjsko dobo tekstolit- nih ležajev na teži progi. To sta dosegla z namakanjem novih ležajev v vročem olju. Po starem je bilo treba menjati le- žaje 88-krat na leto, po novem pa 11-krat. Pri ceni ene garniture ležajev 13.850 di- narjev znaša letni prihranek 1.066.450 di- narjev. Odbor je nagradil avtorja z en- kratno nagrado 19.457,75 dinarjev, ki si jo delita na polovico.

Delovodja vzdrževanja topilnice II. Jo- že Vidrih je izdelal ključ za izvijanje po- lomljenih niplov iz elektrod. Realnega ekonomskega učinka pri tej izboljšavi ni bilo moč ugotoviti, zato je odbor nagradil avtorja z enkratno nagrado 2000 dinarjev.

Delovodja vzdrževanja topilnice I Jože Haber in ključavničar Ivan Lepej sta iz- delala novo objemko na nosilcu elektrod 25 t elektro obločni peči TAFLIAFERRI. Pri uporabi nove objemke je moč hitreje in kvalitetneje menjati elektrodne glave. Ekonomskega učinka pri tej izboljšavi ni bilo moč ugotoviti, zato je odbor nagradil avtorja z enkratno nagrado 1000 dinarjev, ki si jo delita v razmerju Haber 40 odst. in Lepej 60 odst.

Vzdrževalci livarne Ferdo Jevšek, Ru- dolf Šuler, Ivan Šteharnik IV., Franc Še- govec in Viktor Lepej so v pripravi peska odpravili pnevmatični transport gotovega peska od mešalca A-80. Namesto tega so montirali gumijast transporter. Prejšnji način je imel to slabo stran, da se je pe- sek nabijal v ceveh, to pa je povzročalo precejšnje zastoje in draga popravila. Tudi pri tej izboljšavi ni bilo moč ugotoviti re- alnega ekonomskega učinka, zato je odbor nagradil avtorje z enkratno nagrado 3000 dinarjev, ki si jo delijo na pet enakih de- lov.

Delovodja v centralni delavnici Anton Rus je na kalilnem stroju LOHMAN v vzmetarni izboljšal varovanje sprožilne naprave, ki se je pred tem pogosto snema- la in povzročala zastoje na stroju. Teh je bilo letno okrog 200 ur. Pri ceni ure zasto- ja 727 dinarjev je to pomenilo 145.400 di- narjev stroškov na leto. Odbor je nagradil avtorja z enkratno nagrado 3.804,50 di- narjev.

K. F.

ZA DOBRO VOLJO

Nič čudnega

Izidor in Sara sta se na potovanju okrog sveta ustavila pri Genezareškem jezeru in se hotela peljati s čolnom. Izposojevalec je zahteval šest izraelskih funtov.

»Kaj?« se je zadril Izidor. »Si nor? Na Wannskem jezeru sem se vozil za 50 pfe- nigov na uro!«

»Wannsko jezero je Wannsko jezero, po Genezareškem pa je šel Jezus peš!«

»No, in?« je rekel Izidor. »Nič čudnega, pri takih cenah!«

TEHNIČNE IZBOLJŠAVE

Jože Geršak, dipl. inž., in Ferdo Vizjak dipl. inž., sta uvedla v naši tovarni valjar- sko valjanje platiranega materiala za in- dustrijske nože. Pred tem je bilo treba ta material uvažati iz Zvezne republike Nemčije in je bil za 9,76 dinarja dražji pri enem kilogramu. Prihranek, dosežen z uporabo domačega materiala, znaša letno prek 1.000.000 dinarjev. Odbor za oceno investicijskih projektov, izume in raciona-

Korak v novo leto z novimi upi in novimi nalogami

Za nami je leto 1974. Prav v tem času se v vseh TOZD, OZD, KS, samoupravnih in družbenopolitičnih skupnostih na hitro izračunavajo rezultati poslovanja in dela v letu 1974. Na osnovi analize poslovanja uspeha organizacij združenega dela, četudi še le-ta ni dokončana, pa vendar lahko sklepam, da smo še kar dobro delali in si s tem ustvarili redno osnovo za start in letošnjem letu. Seveda so nekatere OZD v težjem položaju in se bodo morale zelo potruditi, da bodo kos nakopičenim težavam. Sodeč po razgovorih in raznih novoletnih izjavah je pri vseh prisotna izredna pripravljenost in odločnost prijati za delo, se potrjevati v delu in zmagati z delom. Tako je tudi edino pravilno, posebno če bomo pri tem znali umno gospodariti in si s tem še utrjevati svoj položaj na gospodarskem in družbenopolitičnem področju.

Ni moj namen v podrobnosti obravnavati vse, kar moramo storiti v letu 1975. Verjetno je to skrbnejše opisano v posameznih gospodarskih planih za letošnje leto. Prav gotovo pa morajo biti v teh planih, programih in načrtih prisotni globalni cilji ekonomskega in socialnega razvoja Jugoslavije v letu 1975.

Naj navedem samo nekaj teh skupnih nalog:

Prvič — hitrejši razvoj samoupravljanja v skladu z ustavo in resolucijo 10. kongresa ZKJ in 7. kongresa ZKS. Na združeno delo se mora prenesti mnogo več funkcij, ki so še sedaj državnega ali pa republiškega pomena. Hkrati pa se mora združeno delo ustrezno organizirati, da bo lahko odgovorno opravljalo tiste funkcije, ki jih bo imelo. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da je uveljavljanje samoupravnih

odnosov znotraj združenega dela pglavitni pogoj za osvobajanje dela in človeka ter na uveljavljanje njegove pravice, da odloča o rezultatih in sadovih svojega dela.

Drugič — vsi skupaj in vsak na svojem delovnem mestu se moramo spoprijeti z inflacijo. Veliko bomo naredili, če bomo inflacijo zavrli in njeno hitrost v razvoju upočasnili. Boj proti inflaciji ne bo lahak, zahteval bo od nas mnogo več zavestne discipline pri uresničevanju gospodarskih in družbenih planov, terjal varčevanje na vseh področjih dela in življenja. Poiskati bo potrebno prej notranje rezerve, dvigovati produktivnost dela, kakor pa pritisniti na gumb spiralne rasti cen. To pa pomeni tudi, da bo boj dolgotrajen in precej zahteven.

Tretjič — krepiti moramo izvoz. Tudi OZD so soodgovorne, da je država stalno likvidna in da se zmanjša deficit plačilne bilance v mednarodni trgovinski menjavi. Seveda pa so dolžne skrbeti za tekočo likvidnost tudi republike in pokrajine, saj le-te tudi vstopajo v mednarodne ekonomske in denarne odnose.

Torej, to so pglavitni cilji in naloge, ki izhajajo iz teh ciljev — niso majhne, niso pa take, da jih ne bi mogli uresničiti v letu 1975. Pri uresničevanju teh nalog pa se mora nenehno krepiti odgovornost vsakega posameznika v TOZD, KS in SIS, z namenom, da se delo čim bolj kvalitetno opravi. Če bomo vsi skupaj složno prijeli za delo, potem tudi uspehi ne bodo izostali.

Edo Pogorevc

Propad

LETO 1975 — LETO TEHNOLOŠKIH INOVACIJ IN VARSTVA PRAVICE INDUSTRIJSKE LASTNINE V JUGOSLAVIJI

Zvezna skupščina je razglasila leto 1975 za leto znanstvenega in tehničnega ustvarjanja. Na ta način bomo močnejše spodbudili izumiteljstvo, novatorstvo in racionalizatorsko delo naših delovnih ljudi. S tem se bo tudi jugoslovansko gospodarstvo hitreje vključevalo v sodobne razvojne tokove, temelječe na znanosti in sodobni tehnologiji.

Ta razglasitev je konkretizacija stališč 10. kongresa ZKJ z namenom, da se sproži široka družbena akcija:

— za hitrejši razvoj proizvodnih sil, da se

— pospeši raziskovalna — razvojna dejavnost in

— okrepi gospodarstvo.

Razglasitev sama po sebi pa ni zadostna, če bodo v OZD in drugod imeli zastarele pravilnike in slabo stimulacijo za ustvarjalnost. Torej, razglasitev terja ustvarjalnost na vseh področjih!

E. P.

Verske zmešnjave

Neko cerkveno občestvo je hotelo zgraditi cerkev. Tudi židovski arhitekt se je potegoval za naročilo in njegovi načrti so bili lepi.

»Ampak,« je rekel cerkveni predstojnik, »radi bi dali naročilo pripadniku naše vere.«

»Gospoda moja,« je odvrnil Žid, »kaj vas pa moti? Da je Jezus živel in pridigal, verjamem. Da je zdravil bolne in obujal mrtve, verjame moj risar. Da je umrl na križu, verjamem. Da je vstal od mrtvih in šel v nebesa, verjame moj risar. Da je bilo njegovi materi ime Marija, oče tu pa Jožef, verjamem. Da je bila Marija devica, pa verjame firma.«

Borne zime

ZLATI JUBILANTI DELA

Franc Apšner. Stari fužinarski družini se je rodil leta 1915 na Prevaljah. Njegov oče je 42 let delal v ravenski železarni, materin oče pa je delal še v slavnih prevaljskih fužinah.

Ko se je mladi Franc v Slovenjem Gradcu izučil za ključavničarja, se je družina preselila na Ravne. Toda dela takrat ni bilo lahko dobiti in dve leti je okušal brezposelnost. Prijel je za vsako delo, samo da se je preživljal. Tako se je udeležil najrazličnejših javnih del in je pomagal tudi pri gradnji ravenskega letnega kopaljšča.

Leta 1934 se je končno zaposlil v ravenski železarni, vendar še ne kot ključavničar. Prijeti je moral, kjer je bilo treba. Prvi dve leti je delal kot razvrščevalec jekla in čistilec.

Od osvoboditve naprej je bil vseskozi zaposlen v stari valjarni kot samostojen pripravljevalec orodja oziroma ključavničar. S starimi napravami je bilo zmeraj dosti dela, zdaj se je pokvarilo to, zdaj ono. Pa je bilo treba napako hitro odstraniti, da proizvodnja ni stala. Zato so imeli za Apšnerja nadrejeni tudi samo pohvalne besede, saj ni bil samo strokovnjak, temveč tudi zanesljiv in dober sodelavec.

V prostem času je rad godel. Dolga leta je sodeloval pri godbi na pihala in pri tamburaših ter tako s kulturno prosvetnim delom dopolnjeval fizično. V zasluženem pokoju je kot prvi pričakal priznanje 40-letnega jubilaranta.

Anton Arnečič se je rodil 15. 7. 1922 v Paradižu pri Ptujju očetu dninarju, ki je moral skrbeti za osem otrok. Zato je moral že z 12 leti za pastirja v Slovenske gorice, čez štiri leta pa za hlapca v Cirkulane. Ob okupaciji je bil ranjen, po okrevanju pa ga je borza dela poslala kot kmečkega delavca v okolico Leobna. Tam je ostal do l. 1943, ko so ga mobilizirali v nemško vojsko. Čez 9 mesecev je bil v Franciji ujet, v ujetniškem taborišču pa se je prijavil v 5. prekomorsko brigado.

V sestavu te brigade se je udeležil bojev v Dalmaciji in Liki ter v artilerijski brigadi IV. armade pričakal svobodo v Sežani. V JLA je ostal še do 8. 11. 1946, 8. 1. 1947 pa se je zaposlil v ravenski železarni najprej kot kovač krogel, potem pa je bil kurjač ogrevnih peči do težke nezgode sredi leta 1972. Po dveletni bolniški je odšel v pokoj kot invalid I. kategorije. Ob mislih na hišico v rojstnem kraju počasi blede spomin na garaška leta, ko je moral kdaj v enem šihitu skrbeti tudi za 15 peči.

Jože Črešnik je bil rojen 9. 2. 1920 v Šentjanžu pri Dravogradu. Oče je bil železničar, pri hiši pa 10 otrok. V osnovno šolo je hodil v Šentjanžu. Po končani šoli je postal skladiščnik pri nadzorstvu proge v Dravogradu. Vojna ga je zatekla v vojaški suknji blizu domačega kraja. Ponovno se je zaposlil na istem delovnem mestu.

Leta 1943 je bil mobiliziran v nemško vojsko in poslan v Italijo. Bil je ranjen pri Monte Casinu. Zdravil se je v Gradcu,

Franc Apšner

Anton Arnečič

Jožef Črešnik

Viktor Dornik

Ivan Erjavec

od tam pa je pobegnil novembra 1944 domov, odkoder je odšel v partizane. Bil je pri UVD do avgusta 1945.

L. 1946 se je zaposlil v železarni. Najprej v prometu, nato pa v topilnici kot skupinovodja livne jame, kjer je ostal do upokojitve avgusta l. 1974.

Bil je član samoupravnih organov in sindikalni poverjenik, za dobro in požrtvovalno delo pa proglašen za udarnika. S pridnostjo si je postavil hišo v domačem kraju. Čeprav že v pokoju, še kar naprej kaj dela, da bi bilo obema otrokoma bolje, kot je bilo njemu.

Viktor Dornik je bil rojen 14. 4. 1915 v Trobljah pri Slovenjem Gradcu. Bil je komaj štiri leta star, ko mu je umrl oče, ki je zapustil ženo s petimi otroki. Mati je hodila h kmetom, da je lahko preživljala otroke. Kasneje se je mati poročila in so imeli kmetijo v najemu. V osnovno šolo je hodil v Dravogradu. Sedemnajstleten je šel od doma in se zaposlil kot furman v Vuhredu, čez dve leti je šel v Maribor za sprevodnika, kjer je mimogrede opravil še šoferski izpit, da je lahko vozil tovorni avto. Leta 1939 je šel služiti vojsko. Po vrnitvi je ostal leto dni doma, zatem pa je šel v partizane. Nemci so ga ujeli in zaprli v Celovcu. Ko so ga izpustili, se je vrnil na Ravne in se takoj zaposlil v železarni kot talilec, to je bilo leta 1944.

Na Ravnah si je ustvaril družino, ki jo sam vzdržuje. Ima dva nepreskrbljena otroka, je pa delovni invalid. Topilnica je pustila svoj pečat na njem, ki je neprijetna in slaba nagrada za trideset let zvestobe. Prosti čas nameni počitku; ga tudi najbolj zasluži.

Ivan Erjavec se je rodil 6. 12. 1922 na Tolstem vrhu. Oče je bil kmet, pri hiši pa je bilo 11 otrok. Po končanih šestih razredih tolstovrške osnovne šole na Ravnah je pomagal na kmetiji, kjer je delal tudi ves čas, ko se je učil za kovača pri Pipanu.

Julija 1942 se je zaposlil v železarni. Začel je v vzmetarni, bil štiri leta ključavničar v remontu, potem pa se je vrnil v vzmetarno, kjer je l. 1954 postal mojster, zdaj pa je vodja obdelave vzmeti.

Pri delu zahteva od svojih sodelavcev natančnost, sicer pa dobro izhajajo drug z drugim. Je član samoupravnih organov, delal pa je tudi kot sindikalist. V prostem času se sprosti pri ribarjenju.

Rudolf Gorenšek se je rodil 25. 3. 1924 na Preškem vrhu kmetu. Pri hiši je bilo 9 otrok. V osnovno šolo je hodil na Ravne. Jeseni 1941 se je prvič zaposlil v železarni v livarni. Leta 1943 je bil mobiliziran v nemško vojsko. Ko je dobil dopust, se je pridružil partizanom. Najprej je bil v vzhodnokoroškem odredu, nato pa v štabu XIV. divizije kot kurir.

Iz JLA se je vrnil aprila 1947 in se spet zaposlil v livarni. Ob delu je hodil v tečaje in dosegel najprej kvalifikacijo, nato pa še visoko kvalifikacijo. Do l. 1962 je delal kot ročni oblikovalec, nato je bil invalidsko

premeščen za obratnega lanserja, kar je še danes.

Sodeloval je pri samoupravnih organih in sindikatu. Na domačem svetu si je postavil hišo, v prostem času pa se najraje posveča čebelarjenju.

Viljem Grobelnik se je rodil 26. 1. 1928 na Prevaljah kot knapovski sin, in čeprav so bili v družini samo trije otroci, je zgo-daj spoznal bedno življenje knapov. Žele-daj se izučiti za mehanika, pa ni bilo mož-nosti, tako da se je že kot fantič zaposlil, in to v času vojne. Opravljal je delo stru-garja vse do osvoboditve. Potem so ga poklicali na odsluženje kadrovskega roka, a so ga zaradi mladoletnosti čez nekaj me-secev poslali nazaj domov. V železarni se je zaposlil leta 1945 v livarni in delal tam do 1950. leta, ko so ga ponovno poklicali v JLA.

Po vrnitvi se je ponovno zaposlil v li-varni, kjer je ostal do leta 1957. Kasneje je šel v čistilnico kot delovodja litega oro-dja. Prestavljen kot delovodja pa je bil na-zadnje v mini livarno, tam je tudi še zdaj. Z delavci se dobro razume. Tako so tekla leta v železarni, vmes pa si je zgradil hišo, si ustvaril družino in njegov edinec ne po-zna lakote, ker Grobelnik s svojimi rokami zasluži toliko, da lahko normalno živijo. V prostem času rad hodi v planine in kaj dobrega prebere.

Viktor Juvan je bil rojen 16. 4. 1922 v Podgorju. Kajžica ali skromna kmetijica so včasih rekli temu, kar so njegovi starši imeli še poleg petih otročajev. Ker majhna skleda ne nasiti mnogo ust, je bilo treba za kruhom v svet. Že s šestimi leti je šel služiti za pastirja, ko pa je še malo zrasel, je bil hlapec. Trdo je delal za tisto skrom-no plačilo, ki so ga gospodarji dajali. Slu-žil je do svojega osemnajstega leta, tedaj pa so ga Nemci mobilizirali in je bil 18 me-secev v nemški vojski. Potem je šel na dopust, z dopusta pa kar v partizane, v pohorsko brigado, kjer je bil dva meseca, pa so ga spet ujeli Nemci in odpeljali v ta-borišče.

Po vrnitvi iz taborišča se je takoj zapo-slil v železarni, v kladivarni najprej kot prvi pomočnik, potem kot prvi kovač, zdaj pa je kurjač ogrevnih in žarilnih peči v ko-pačnici. Od njegovih šestih otrok so trije že preskrbljeni, dva pa sta še izvenšolska. Sam hodi v službo in tako številne družine tudi ni lahko preživljati.

Dobrodušen možak se dobro razume s svojimi sodelavci. V prostem času pa še zmeraj rad hodi na kmete kaj pomagat; to mu je še od mladih nog ostalo v krvi.

Stanko Kotnik se je rodil 21. 3. 1927 na Dobrijah. Oče je bil delavec v železarni, pri hiši je bilo 9 otrok. Osnovno šolo je obiskoval na Ravnah, 4 razrede gimnazije pa v Mariboru, potem je šolanje prekinila okupacija.

L. 1942 se je zaposlil v železarni Ravne. Delal je kot ilegalec do odhoda v partiza-ne avgusta 1944 v vzhodnokoroški odred. Poslan je bil v podoficirsko šolo v Savinjsko dolino, odkoder je odšel v Sele nad Borovljami kot obveščevalec. Tam je bil zaradi izdajstva ujet in odpeljan v Dachau.

Rudolf Gorenšek

Viljem Grobelnik

Viktor Juvan

Stanko Kotnik

Peter Mihelač

Po osvoboditvi se je takoj zaposlil v že-lezarni in z izrednim študijem dokončal srednjo ekonomsko šolo. V glavnem je ves čas delal v stroškovnem knjigovodstvu.

Zunaj službe deluje pri zvezi borcev in v KS ter je star krvodajalec, v glavnem pa se v prostem času posveča svoji družini.

Peter Mihelač se je rodil 18. 11. 1918 na Ravnah. Oče je bil strugar v železarni, pri hiši pa šest otrok. Osnovno šolo je končal na Ravnah in se želel šolati naprej, pa je pod pritiskom razmer moral v uk, ki ga ni veselil.

Leta 1938 se je zaposlil v železarni v strugarni, naslednje leto pa je odšel k vojakom. Kot letalec je moral služiti dve leti in je tako v Nikšiću doživel zlom stare Jugoslavije. Srečno se je prebil domov ter čez nekaj časa dobil službo v Dravogradu v Siemensovem skladišču.

Leta 1943 so ga mobilizirali v nemško vojsko. V Franciji je bil zajet. Kot vojni ujetnik v Edinburghu na Škotskem se je prijavil v NOV ter se v sestavu 5. preko-morske brigade izkrcal v Splitu. Osvobo-ditev je dočakal v Ljubljani in bil decem-bra 1945 demobiliziran.

Januarja 1946 se je spet zaposlil v že-lezarni. Najprej je delal v mezdnem oddel-ku, od 1947 do 1949 je bil poklicni pred-sednik sindikata ter član republiškega in zveznega organa sindikata. Kasneje je de-lal še v kadrovskem oddelku in v kapitalni izgradnji, l. 1953 pa je postal vodja skla-diščne operative, kar je še danes.

Opravljal je funkcije v samoupravnih organih ter v organih občinske skupščine, vendar ga je kot starega sokola najbolj vleklo k športu. Čez 10 let je bil pred-sednik OK Fužinar, pri smučanju pa zvez-ni sodnik za vse panoge. Prejel je nasled-nja odlikovanja: red zasluge za narod III. stopnje in red dela s srebrnim vencem.

Jože Navotnik se je rodil 1. 2. 1928 na Tolstem vrhu. Oče je bil delavec v žele-zarni, mati gospodinja, pri hiši pa še pet lačnih ust. V tistih časih je bilo težko pre-življati tolikšno družino in premnogokrat so bila usta in oči enako lačne, ko so otroci od mize šli, kakor takrat, ko so k nji sedli. Vojno je doživljal še kot otrok in izučiti se ni mogel za livarja, kjer je spet vojna vnesla prekinitve. Pozneje pa je to nadok-nadil in obrtno šolo dokončal.

Leta 1942 se je zaposlil v železarni v li-varni in delal tam vse do leta 1948. Po odsluženju kadrovskega roka se je zopet zaposlil v istem obratu. Tudi obratno nez-godo je imel, pri čemer je izgubil prst na desni roki, pa kljub temu pravi: »Kruh je v fabriki!«

Ima bolno mater in skoraj tričetrt ure peš poti do doma. Kar nič ni iskal družice, je ostal sam. Za mater skrbi, pa precej ženskega dela mora pri hiši opraviti. Pro-stega časa mu ne ostaja veliko. Tudi bi ne vedel kaj početi z njim, ker je pač vaje delo na kmetiji in tako zmeraj vidi kaj, kar je treba postoriti.

Valentin Petek se je rodil 5. 1. 1919. Oče je bil mlinar, ki še živi na Meleških mlinih, mati pa je umrla ob njegovem roj-stvu. Do tretjega leta je živel pri botri, potem pa so ga Železnikarjevi posvojili.

Jožef Navotnik

Valentin Petek

Jože Sotošek

Pri njih je služil do 18. leta. Leta 1940 so ga poklicali k vojakom. Ujet je bil leta 1941 v Gorskem Kotarju in odpeljan v nemško taborišče. Tam je bil pol leta, potem pa je moral prisilno delati na kmetijah. Na Ravne se je vrnil spomladi l. 1942 in se zaposlil v železarni.

Leta 1943 je prenehal delati, ker je bil poklican v protiletalsko zaščitno obrambo. Vse to pa je bila samo zvijača, kajti odpeljali so jih v Velikovec kot prostovoljce za nemško vojsko. Čez pol leta je bil odposlan na Krim v Rusijo, kjer je bil ponovno ujet in se je priglasiel v rdečo armado. V jeseni 1944 so ga poslali v Beograd in je do konca vojne sodeloval v NOV. Svobodo je pričakal kot ranjenec v Sremski Mitrovici.

V železarni se je zaposlil kot topilec. Kasneje je bil premeščen v skladišče ingotov zaradi invalidnosti, danes pa dela v adjuštaži kovačnice.

Na Prevaljah ima svojo družino. Od njegovih treh otrok je preskrbljen samo eden. Najraje ostaja doma pri svojih. Rad bi še planinaril, a zaradi slabega zdravja ne more. Vojna in topilnica sta naredili svoje, njegov obraz pa kaže vse to čisto nič olepšano.

Jože Sotošek se je rodil 24. 7. 1915 v Podsredi. Doma so imeli srednjeveliko kmetijo, a skoraj premajhno za osem otrok, ki jih je mati rodila. Oče je bil tesarski mojster in tako so otroci rasli ob ne prehudem pomanjkanju. Jože se je v Bresternici učil za ključavničarja in od 1934. leta je delal kar pri mojstru, po odsluženju vojaščini pa se je spet vrnil k njemu.

Med vojno je bil v partizanih, a že leta 1942 so ga Nemci ujeli in odpeljali v lager, kjer je bil vse do osvoboditve. Doživel je grozote taboriščnega življenja in njegova čisto sivolasa glava vzbujala spoštovanje ter opominja na tisti čas. Na Ravne se je preselil leta 1946 in se zaposlil v železarni v remontni delavnici. Do leta 1950 je bil ključavničar. Potem je opravil izpit za VK varilca in od leta 1952 dalje je opravljal ta poklic v centralni delavnici.

Že 18 let je blagajnik gasilskega društva in 38 let je gasilec. Videti je, da je z dušo ves predan gasilstvu, saj se še zmeraj zanima zanje in oči so mu bolj žive, ko beseda teče o njih.

Bernard Ukmar se je rodil 23. 2. 1924 v Štanjelu pri Sežani. Oče je bil kmet, pri hiši pa pet otrok. Italijansko osnovno šolo je obiskoval v domačem kraju. Po končani šoli ni bilo prave zaposlitve za Slovence in je delal na kmetiji do začetka l. 1943. Takrat so ga odpeljali v delovni (v resnici bolj kazenski) bataljon v Italijo. Delal je na neki žagi do kapitulacije Italije. Potem se je vrnil domov in se priključil NOV.

Bil je v Kosovelovi brigadi, kurir v južnoprimorskem odredu, v radiotelegrafski šoli, do konca vojne pa na obveščevalnem centru IX. korpusa na območju Krasa. Demobiliziran je bil maja 1948, nakar se je zaposlil v železarni.

Začel je v oddelku za statistiko, nato je delal v CPD, od l. 1962 pa spet v oddelku za statistiko, kjer je še zdaj. Bil je član samoupravnih organov v železarni, v kraju pa tajnik ZB in tajnik ZRVS.

Ima red zasluge za narod 3. stopnje in red za hrabrost.

Bogomil Wastl se je rodil 13. 10. 1920 v Kotljah kot nezakonski sin in že kot dojenčka so ga vzeli materini starši k sebi, a v njegovi zgodnji mladosti sta oba umrla in je od takrat dalje živel pri teti. Po osnovni šoli se je šel učiti za kovača k Zdovcu in se je 1940. leta kar pri njem zaposlil ter vse do vojne ostal tam. Leta 1943 je šel v partizane. V NOB je bil vse do osvoboditve, potem pa so ga dodelili v enoto Titove garde. Vrnil se je od tam šele leta 1947 po demobilizaciji. Nato se je takoj zaposlil v železarni v orodni kovačnici strojnega remonta kot kovač.

Družino si je ustvaril v Kotljah in žena mu je rodila dve hčerki, ki sta še neprekrbljeni. Za vse tri skrbi sam, ker žena ni zaposlena. Skromni so in znajo biti zadovoljni s tistim, kar imajo.

V prostem času hodi med osivelo kameenje, pa na sveže zelenice in po mehkih gozdnih poteh, ker najde tu tisti mir, ki ga ima rad.

Franc Zabel se je rodil 23. 11. 1919 na Brdinjah kot sin malega kmeta in delavca v železarni. Po končani osnovni šoli je v

Bernard Ukmar

Bogomir Wastl

Franc Zabel

času gospodarske krize opravljal priložnostna dela pri kmetih.

Leta 1939 je dobil za en mesec delo v železarni, potem spet naslednje leto v čistilnici. Leta 1943 je bil mobiliziran in na ruski fronti ranjen. Dobil je dopust in odšel v partizane — v vzhodnokoroški odred, kjer je bil le tri mesece borec, nato pa politdelegat vođa in komisar čete. Demobiliziran je bil avgusta 1946.

Oktobra 1946 se je zaposlil v železarni kot delovodja čistilnice. Ko je leta 1951 zbolel za TBC, je bil premeščen v skladiščno službo, kjer je še danes.

Družbeno je zelo aktiven, v tovarni kot član samoupravnih organov, v Kotljah in na občinskem nivoju pa pri gasilcih in ZB. Ima naslednja odlikovanja: medaljo za hrabrost, red zaslug za narod 3. stopnje in medaljo dela.

HUMOR V TOZD

Plača

»Miha, kakšno plačo, misliš, da bova dobila po novem pravilniku?«

»Kakšno?! Pa delavsko vendar!«

ČESTITKA

Zadnja minuta v letu se je iztekla in če izločimo čisto osebne želje, je bila želja milijonov ljudi po svetu gotovo samo ena: MIR MIR MIR. Ta, že leta in leta stara želja tli tudi v nas mladih, pa čeprav gredo vse vojne strahote nekako mimo nas. Mladi aktivisti iz železarne želimo: uspešno delo vsem komunistom v letu 75, napredek kulturi, osveščenost vsem delovnim ljudem, spoštovanje med bratskimi narodi Jugoslavije in malo več toplote, malo več človečnosti v ljudeh.

Z delom si bomo pridobili ugled

19. 12. 1974 je bila pri Brančurniku volilna konferenca OK ZSMS Ravne na Koroškem. Jedro konference so bila poročila in razmišljanja predsednika OK ZSMS in predsednikov konferenc mladih delavcev, mladih v krajevnih skupnostih ter konference v izobraževanju. Konferenca je razrešila staro in izvolila novo predsedstvo, katerega predsednik je postal Stojan Gerdeja. Ob koncu je predsednik podelil priznanji OO ZSMS »Reka« za prizadevanje pri gradnji mladinskega kulturnega doma ter Rudiju Mlinarju za vsestransko aktivnost v OO ZSMS Leše. Priznanje za doletno delo v mladinski organizaciji je dobil tudi dosedanji predsednik OK ZSMS Gino Krauberger.

Nekaj iz poročil

Gino Krauberger je v poročilu poudaril, da sloni delo OK ZSMS na sklepih kongresov ZSMS in ZK. Politična akcija naj se izvede tudi tam, kjer je bila doslej sekundarna, sicer pa mora biti delo osnovnih organizacij odraz interesov članstva. Novo predsedstvo naj se bori za zmanjšanje negativnih pojavov med mladimi, kot so: alkoholizem, narkomanija in kriminal. Pokrbiti je treba za organizirano preživljanje prostega časa in poživiti klubsko življenje.

Stefan Dravinski je povedal, da se konferenca mladih delavcev zavzema za ureditve ustavnih določil v OZD in sodeluje pri oblikovanju TOZD, ki jih bo treba ponekod šele nanovo ustanoviti. Poudaril je pomen samoupravne delavske kontrole, ki naj deluje na podlagi izhodišč CK ZKS in Zveze sindikatov Slovenije. Izrazil je nezadovoljstvo ob ustanavljanju OO ZSMS v TOZD, kajti predstavniki drugih družbenopolitičnih organizacij kažejo pri tem premalo razumevanja.

Nekatere OO ZSMS v krajevnih skupnostih, je menil **Jože Pačnik**, imajo težave zaradi vodstva krajevnih skupnostih (npr. na Prevaljah). Opozoril je, da deluje le polovica od 12 tovrstnih OO ZSMS v občini. Zamisel o ureditvi klubskih prostorov je propadla, ker nekateri politični dejavniki niso pokazali razumevanja za to.

Boris Kastivnik je govoril o dejavnosti konference mladih v izobraževanju. Poudaril je, naj bo tudi učenec subjekt učno-vzgojnega procesa. Menil je, da OO ZSMS na šolah ne bi smeli ločevati od drugih dejavnosti, saj je program ZSMS naslonjen na program ZKS. Mentorje naj bi izbirali učenci sami, ne pa, da jih jim določijo v zbornici. Mladinska organizacija na Šolskem centru ima težave predvsem zato, ker poučujejo večinoma inženirji, ki nimajo ustrezne pedagoške izobrazbe.

Beseda razpravljalcev

Razprave članov OK ZSMS so bile v glavnem pripravljene vnaprej. Obravnavale so problematiko, ki je bila deloma že omenjena v poročilih, nekateri so stvari konkretizirali in iskali rešitve, nekateri pa so pokazali še na nove probleme.

Sekretar OK ZSMS **Peter Štirn** je opozoril, da republiško mladinsko vodstvo ne-

upravičeno podcenjuje delo naše OK ZSMS. Sodi ga po prejšnjem predsedstvu in sekretarju, kar pa ne more biti merilo za sedanje delo.

Predstavnica gimnazije **Irena Golob** je povedala, da so mladinsko organizacijo na šoli organizirali po letnikih. Tako naj bi njeno delo bolj poživili. Želijo si mentorja, svetovalca za novo življenjsko pot, vendar pa pedagogom primanjkuje časa za tako delo zaradi prenatrpanosti učnih programov.

Po mišljenju **Stojana Gerdeja** si moramo mladi priboriti prostor v krajevnih skupnostih. Mnogi imajo delo naše organizacije za nepomembno in nekoristno, pri tem pa pozabljajo, da se prav v mladinski organizaciji kujejo kadri, ki bodo v prihodnosti krojili družbeni razvoj. Opozoril je, da klerikalizem v občini podjarmlja mlade, saj verske skupnosti gojijo prav tiste dejavnosti, kjer se čuti deficit.

Milan Klemenc je naglasil, da morajo biti specializirane organizacije idejno in akcijsko enotno usmerjene.

Gino Krauberger je še enkrat omenil pojav klerikalizma v občini: mladi smo opozorili nanj, storili pa nismo ničesar, stanje se je celo obrnilo v prid kleru. Nato je **Marija Lorenci** zaključila razpravo. Dejala je, da bomo samo lovili čarovnice, če bomo le na splošno govorili o klerikalizmu in celo mešali pojme. Narediti je treba analize, pojave dokazati, pokazati nanje in jih odpraviti. Ustava in zakon nas bosta v tem podprla.

M. L.

Silvo Kresnik, Delavec pri stroju

Otvoritev mladinskega doma v Reki

29. novembra 1974 ob 16. uri je mladinski aktiv v Reki svečano predal svojemu namenu nov mladinski dom. Tako so se po devetih letih dela in težav vendarle uresničile želje peščice mladih, ki je leta 1965 začela razmišljati o lastnem domu. Menjali sta se skoraj dve generaciji mladih, da so te želje končno postale stvarnost.

Proslava je bila namenjena otvoritvi in predaji doma tistim, ki so ga gradili, in tistim, ki ga bodo v bodoče uporabljali. Že sam dom je velika vzpodbuda za nadaljnje delo mladinskega aktiva in upam, da se tega tudi vsi zavedajo, saj bi bilo resnično žalostno, če bi ob vsem pomanjkanju prostorov drugod ostal ta dom le na pol izkoriščen. V teku proslave je vsakdo lahko spoznal, da je bil dom grajen v spremstvu težav, omahovanja, zagrizene trme, brez katere bi svoje zamisli ne izpeljali do konca.

Pogoj za delovanje vsakega aktiva je lasten prostor, to mora vsakomur biti jasno. Mladi z Reke so dokazali, da se z voljo celotnega aktiva da nekaj narediti, da se s pametno povezavo z vsemi družbenopolitičnimi organizacijami da najti skupen jezik. Ne pričakujemo, da bomo neke dobri ne dobili podarjene, če sami ne bomo sto-

riili vse, da si to zaslužimo. Praksa je marsikdaj pokazala, da je včasih še tisto malo denarja, ki so ga aktivni dobili, šlo za zabave in druge manj vredne stvari. Danes se to ne dogaja več in reševanje finančnih problemov mladinskih aktivov bi moralo potekati hitreje. Do sedaj je večkrat naneslo, da so se sredstva razdelila na dele po aktivih brez vsakega temeljitega dogovora. Treba bo najti boljše in pravičnejšo pot za razdelitev finančnih sredstev. Če bo akcija OK ZSMS uspela v ustanavljanju aktivov po krajih, kjer aktivni sedaj ne delujejo, mislim, da bo uspela. Vsekakor se ne sme zgoditi, da bi takim aktivom ne zagotovili osnovnih sredstev, ki so potrebna za start vsake dejavnosti. Sama OK ZSMS iz svojega fonda tega ne bo rešila v polni meri, ker 500.000 din je danes tako malo, da bi bil že kar čudež, če bi ob tej vsoti neki aktiv popolnoma in normalno zaživel. Še bolj važno pa je, da bomo mi, ki že delamo, znali pravilno nuditi vso pomoč pri njihovem začetnem delu. V takih prizadevanjih pa je prav aktiv v Reki napravil velik korak naprej in so mladinci z Reke za vzor vsem drugim. Mi jim lahko le iskreno zaželimo še naprej tako uspešno pot, kakor so si jo sami začrtali!

Rudi Mlinar

Dom bo omogočil razcvet dejavnosti

Mladinci v Reki pri Ravnah so ob lanskem dnevu republike odprli kulturni dom. ki so ga s precejšnjimi težavami gradili vrsto let. Prav zato je bil to zanje velik praznik. Mnoge pa skrbi, kako bo z delom mladinske organizacije poslej! Ali jim ne bo uspeh stopil v glavo in bodo obsedeli na lovorikah?

»Nikakor ne,« meni Majda Ranc, sedemnajstletna gimnazijka, ki je kmalu po otvoritvi postala predsednica OO ZSMS »Reka«. »Zdaj se bo lahko naša dejavnost šele prav razcvetela, saj imamo prostor, kjer se bomo lahko zbirali.«

»Že četrto leto si članica tega aktiva. Si se v tem času dodobra seznanila z delom in problematiko organizacije?«

»Spoznala sem, kako poteka delo. Največji problem je slaba povezanost med člani. Imamo dve skupini. V prvi, dokaj zaprti, so fantje — športniki, v drugi, nekoliko manj zaključeni, pa dekleta — največ srednješolke. Ostali so bolj pasivni, težko se vključijo, če ne navežejo osebnih stikov s kom v teh dveh skupinah.«

»To je gotovo slabo za prihodnost osnovne organizacije. Kako boste problem rešili?«

»Zdaj bomo imeli več priložnosti, da se bomo zblížali. Razvili bomo raznovrstno dejavnost, ki bo pritegnila tudi tiste, ki so doslej stali ob strani. Osrednji skupini ne bosta več tako ločeni. Razen tega je v Reki in okolici precej osnovnošolcev. Ko bodo ti postali mladinci, se bodo razmere spremenile.«

»Katere dejavnosti boste gojili v domu?«

»Predvsem kulturne, športne in klubske. Imamo precej knjig, ki nam jih daje študijska knjižnica. Ko bomo dobili knjižne omare, bomo naredili knjižnico. Na bralnih in literarnih večerih bomo približevali ljudem umetniško besedo. Od časa do časa bomo naštudirali kako dramsko predstavo. Državne in druge praznike bomo proslavljali s kulturnim sporedom, kot do sedaj.«

»S kakšnimi športi se boste ukvarjali v domu?«

»Ni veliko možnosti. Igrali bomo namizni tenis. Imamo dve ping-pong mizi in kar precej ljubiteljev te športne zvrsti. Ostali športi so pozimi odvisni od snega, za poleti pa imamo odbojgarsko igrišče ob domu. Prihodnje leto ga bomo asfaltirali.«

»Klubska dejavnost je za vas nekaj čisto novega?«

»Doslej je nismo imeli kje gojiti. Določili smo ure, ko bomo igrali šah in druge družabne igre. Tudi plesali bomo.«

»Se nameravate še s čim ukvarjati?«

»Večina deklet se zanima za ročna dela. Zbirale se bomo v domu in ob vezenju, šivanju, pletenju tudi kaj rekle. Za šalo in zares.«

»Boste za vse sami — proizvajalci in porabniki?«

»Sploh ne. Radi bi imeli npr. predavanja iz šole za življenje. Povabili bomo zdravnika, psihologa, pedagoga in podobne strokovnjake. Mnoge zanimajo idejna in politična vprašanja. Tudi za tovrstna predavanja bomo potrebovali ustrezne predavatelje.«

»Misliš, da taka predavanja ne bi zanimala tudi ostalih krajanov?«

»Gotovo. Lahko jih bodo prihajali poslušat.«

»Bodo lahko ljudje iz vaše okolice tudi drugače prihajali v dom?«

»Vse večje kulturne prireditve bodo namenjene njim. Tudi nekatere družabne, npr. silvestrovanje in počastitev dneva žena.«

»Ali boste odrasle povabili tudi k sodelovanju na prireditvah?«

»Prav radi bi jih, vendar je težko priti do njih, ker niso organizirani.«

»Si naštel vse dejavnosti, ki jih je v domu mogoče imeti?«

»Kje pa! Program šele sestavljamo. Za kar se bodo člani zanimali, to bomo organizirali, če bo le mogoče.«

»Včasih so tvoje predhodnike strašili: 'čemu se ženete za ta dom! Ko boste vi odnehali, ne bo nikomur koristil.' Kaj praviš na to?«

»Njihovo delo ne bo padlo v vodo. V Reki bo vedno več mladincev, ki bodo dom uporabljali in ga tudi varovali.«

Verjamem ji. Ko sem jo namreč vprašala, s kakšnim občutkom je sprejela funkcijo predsednice, je odgovorila:

»Da sem prevzela odgovorno delo.«

Želimo, da odgovornosti ne bi občutila samo predsednica, ampak prav vsi člani organizacije. Le tako bo njihovo delo uspešno — samo z uspešno dejavnostjo pa bodo upravičili zaupanje delovnih ljudi, ki so v dom vložili veliko sredstev.

Marija Lorenci

BO KDAJ NAČRTOVANO

Kadar je mladina dosledna pri svojem delu, naleti na najbolj pereč problem, ki se z eno samo besedo imenuje prostor. Nikjer ni načrtovano, kako rešiti prostorske probleme mladinskih aktivov. Prenekateri mladinski aktiv nima najosnovnejšega prostora, kjer bi lahko izvajal svoj program dela. Ne smejo pa pomisliti, da bi ta plan v celoti realizirali. Pri tem se mi pojavlja vprašanje, kaj o tem mislijo naši urbanisti? Gradijo se stanovanjska naselja, a pri tem ne pomislijo, da bi v teh naseljih moral biti tudi načrtovan prostor za dejavnost mladine. V do sedaj grajenih naseljih še nikjer ni bilo opaziti načrtovanega prostora za to dejavnost!

Na to vprašanje se je lahko izgovarjati in zatrjevati: ni zagotovljenih sredstev! Vsak mladinski aktiv bi sedaj rad mladinski dom. Seveda je to nemogoče, a poskrbeti je treba za najosnovnejši prostor.

Problem prostorov ima tudi konferenca mladih delavcev Železarne Ravne. Kdor zatrjuje, da je problem prostora za mladino v železarni rešen, se moti. Mladi v železarni se zavedamo, da moramo prostore, kateri so nam na voljo, izkoristiti za realizacijo svojega programa. Titov dom je prostor, kjer svoj program realizira dramska sekcija. Pri tem pa moramo povedati, da je nesmotrno imeti bralne vaje in priprave za recital v domu, ker so stroški ogrevanja predragi, da bi si lahko privoščili takšen način dela. Stroški za eno predstavo v dvorani so sedaj 30.000,00. Vsekakor pa se bo-

do še povečali, ker so se podražili naftni derivati, vemo pa, da ima Titov dom centralno ogrevanje na olje. Do sedaj smo uporabljali za bralne vaje klubski prostor v jedilnici in sobo samoupravnih organov, ki sta neprimerna zaradi več razlogov, če poznamo njun namen.

Športna komisija ima na voljo dom telesne kulture, kjer pa je videti tudi največ mladih. Saj je splošno znano, da se mladi bolj ukvarjajo s športno dejavnostjo kot starejši. Vprašanje zabave je rešeno s tem, da je v domu železarjev vsako soboto ples. Tisti, ki iščejo zabavo s plesom, se je torej lahko naučijo.

S temi ugodnostmi, ki jih imamo, pa problem prostora še ni rešen. Morda najbolj pereč problem je prostor, kjer bi mladi v železarni res bili na svojem in bi prostor služil svojemu namenu. Nimamo kje imeti arhiva za dokumentacijo konference mladih delavcev Železarne Ravne. Časopise in razne revije, ki jih imamo naročene, hranjemo po raznih omarah na delovnem mestu ali v garderobni omari, kar pa je nepravilno in zato ne sme biti vseeno nam, ki ne moremo prebirati vseh tiskovin, katere bi radi in si s tem pridobivali novo znanje za boljše delo v osnovni mladinski

organizaciji. Samoumevno je, ker nimamo urejenega prostora, tudi naše delo ne more biti takšno, kot si ga želimo. Zavedati se moramo, da je ZSMS družbenopolitična organizacija in da se ne more ukvarjati samo s kulturo in športom, za kar ima sedaj že zagotovljene prostore. Osnovnega prostora, katerega bi morala imeti, pa žal nima.

Z dodelitvijo prostorov v novem upravnem poslopiju, ki jih je dobila konferenca mladih delavcev, smo zadovoljni in se zanje zahvaljujemo, a s tem še ni rešen najbolj pereč problem, katerega sem že omenil, to so vaje, recitali, govorne vaje, prebiranje časopisov, revij, saj v tem prostoru ne mislimo imeti disco kluba.

Naše zahteve smo skupno poslali — konferenca mladih delavcev, svet sindikata Železarne Ravne in zveza komunistov Železarne Ravne na pristojne organe v Železarni. Odgovora do sedaj še nismo prejeli. Za nas, kakor tudi za omenjeni organizaciji bi bila najboljša rešitev dodelitev prostora novogradenj. Izrek, ki je resničen, je:

»Čakamo na prostor, kakor so čakali Hebrejci Kristusa.«

Toni Pisar

Silvo Kresnik, Dekle v avtobusu

SENCA PRETEKLOSTI

Zadnje dni v letu se je Andreja brez vsakega cilja potepala po mestnih ulicah. Ni ji bilo važno, kje hodi, kam gre. Hotela je biti sama, brez spominov na Petra — edino ljubezen, ki so jo zadnje dni tako omučili. V takih brezcilnih tavanjih je pogosto obstala pred kako na oko prijetno opremljeno izložbo in kritično opazovala razstavljeno blago, katerega so tokrat zaljšali še noveletni okraski, ki so se bleščali kakor snežinke v soncu. Rada bi se pogovarjala, a v izložbi so bile le reklamne lutke, ta brezosebna telesa. Včasih je oponašala njihove izumetničene poze in se ob tem od srca nasmejala, toda danes tega ni počela, ni mogla. Pogled se ji je ponovno ustavil na rumeni svileni obleki v izložbenem oknu. Pomislila je, da ima tako obleko tudi sama in z mislijo se je jel vračati še leto dni star spomin, ki ji je izvabil solze, da so tekle po licih s tisto nezadržno silo, ki ji včasih niti razum ni kos.

S Petrom sta se za vedno razšla lansko leto — ravno na Silvestrovo. Ni ga mogla, čeprav je hotela, pozabiti. Ostala je sama, sama z mnogimi lepimi spomini, ki jih je skrbno varovala pred pozabo. Ne more verjeti, da ga ni več, saj ji je v duhu bolj živ kot kdajkoli prej. S svojim optimizmom, ki je počasi prevzel tudi njo, ji je mnogokrat pomagal prebroditi tudi kakšno zanj neresljivo krizo. Le zakaj ga ni več? Sedaj ne bi bila tako osamljena, tako žalostna in čisto brez opore.

Trajalo je leto ali morda malo več, ko sta sleherni dan preživela skupaj, delala sta načrte za prihodnost, se je veselila. Bila sta kot srečna angela ljubezni, polna življenja in vere v boljši jutri vseh ljudi, posebno mladih. Živo se je spominjala Petrovih besed: »Najino prvo silvestrsko noč bova preživela v planinskem domu, brez staršev. Vem, da tudi ti ne maraš mestne-

ga vrveža in oče mi je že preskrbel rezervacije. Povrhu pa mi je zaupal še našega spačka, samo celega naj pripeljem nazaj. Imela se bova gala, obljubljam ti, Andreja!«

Tisto popoldne se je mrzlično pripravljala za ples. Ugotovila je, da ji nova rumena obleka, ki jo je nameravala zvečer nositi, lepo poudari skladno grajeno, za spoznanje previtko postavo.

»Ura je že pol osmih, pa ga še ni!« je polglasno govorila sama s seboj. »Le zakaj ga še ni, zmenjena sva bila ob sedmih. Verjetno je kje zadržan!« S tem se je Andreja trenutno zadovoljila, a...

Počasi je začela dvomiti v Petrovo »edino« ljubezen do nje. »Če ne pride ali telefonira do devetih, mu tega nikoli ne oprostim!« je sklenila. »Le kako more biti tako lahkomišeln! Morda pa ima drugo?! Uh! Sicer pa lahko telefoniram k njim na dom!« Zavrtela je že dobro znano številko, dvignila slušalko in čakala. Nihče se ni oglasil. Stisnilo jo je v grlu, saj se je moralo nekaj zgoditi, da se nihče ne oglasi. V tej svoji osuplosti je zaslišala iz sosednjega prostora mamo, kako govori z očetom.

»Koliko let je že minilo od takrat, ko sva šla midva na prvo silvestrovanje, ali ne, Ciril? Nama nikoli ni bilo tako lepo kot je naši Andreji, Petru in mnogim njunim vrstnikom. Spomni se tistih prvih let po osvoboditvi. Živelimo skromno, skoraj siromašno. Nisem imela kaj premišljevat, kaj naj oblečem. Imela sem samo eno boljšo obleko, pa še ta je bila cenena, narejena doma. Saj veš, sešila jo je tvoja mama. Hvaležna sem bila zanj, Ciril, zares.«

Sedaj pa pogledj Andrejo. Ves popoldan je tuhtala in spraševala, kaj naj obleče, revica. No, na koncu se je le odločila za nevsiljivo rumeno obleko. Odlično ji pristaja, veš. Kar jaz se veselim z Andrejo

tega rajanja. Joj, ura je že devet! Petra še zmeraj ni bilo. Čudno! Da se mu ni kaj pripetilo? Grem pogledat, kaj tuhta Andreja!«

Ko je zaslišala mamine podrsavajoče korake, je pohitela k oknu in se navidez zazrla v razsvetljeno praznično mesto.

»No, ali misliš na tak večer ostati kar doma?« se je pošalila mama. »Andreja, ali Petra še ni? Se mu je kaj zgodilo? Ti je vsaj telefoniral?« Mama jo je kar zasula z vprašanji, ki jim ni vedela odgovora. Molčala je. Popolnoma so jo zmedla in dotolkla. Zajokala je od nemoči in se vrgla na posteljo. Mama jo je skušala potolažiti, a njene besede je pretrgal glasen vzklik: »Hočem biti sama, pusti me že enkrat pri miru! Vse hočeš vedeti!«

Te besede so mamo zbolele kot urez z nožem. Brez besed se je napotila k vratom in jih v hipu, ko se je Andreja sunkoma dvignila, da se ji opraviči, zaprla. Ni imela toliko poguma, da bi odprla vrata za njo. Ne, ni ga imela.

Obstala je sredi sobe. Zaslišala je močno zvonjenje telefona v predsobi. V hipu je bila pri njem. Dvignila je slušalko in zaslišala glas Petrove mame:

»Si to ti, Andreja? Pridi nemudoma k nam! Nujno je! Pohiti!« Odložila je slušalko, si hitro oblekla plašč in brez besed stekla iz stanovanja.

Vso pot je tekla, komaj je dihala. V parminutah je bila pred vrati njihovega stanovanja. Pot ji je bila znana, saj je bila pogosto pri njih. Pozvonila je. Odprla je Petrova mama. Toda to vendar ni ona! Pred njo je stalo zlomljeno bitje, brez vsake iskre v očeh, sivega, bledega obraza. Zdelo se ji je, da komaj stoji na nogah. S kretno roko ji je pokazala, naj vendar vstopi. Nekako nesigurno, pričakujoč nekaj groznega, strašnega, je vstopila. Sedaj je videla tudi očeta, sključenega v fotelju.

Komaj slišno je pozdravila, se vprašujoče zazrla v blede obraz Petrove mame, češ kje je vendar Peter, njen fant.

»Bodi trdna, Andreja!« je rekla po krajšem molku. »Petra ni več, nikoli več ga ne boš videla. Imel je prometno nesrečo, ko se je odpeljal pote. Trčenje je bilo tako silovito, da je na mestu umrl. Ni ga več!« je komaj rekla. V vsej svoji slabosti je bila toliko prisebna, da je prestregla Andrejo, ko je omahnila. Tiho je zašepetala: »To ni mogoče, ni res! Hočete ga skriti pred mano! Recite, da ni res, ni reees!«

Zadnje besede je izgovorila na glas in se zdrznila, ko se je zavedla, da je še vedno pred isto izložbo z rumeno obleko.

»Ura je že devet! Kako sem mogla tako dolgo stati pred to izložbo? Kaj so si mislili mimoidoči? Čisto omrtvele roke in noge imam in to danes, na predvečer novega leta!«

Še bolj se je zavila v plašč, pod katerim je imela rumeno obleko, si ovila šal okrog glave in pohitela proti domu. »Petra ni, Petra zame ne bo nikoli več! Moram ga pozabiti; živeti, se veseliti, pozabiti na preteklost!« Take misli so ji rojile po glavi.

Med potjo je srečala Boštjana, fanta iz sosednjega bloka. Skupaj sta odšla proti domu. Čeprav ga do sedaj kljub njegovim pogostim toplim pogledom ni opazila, ji je bil nocoj drag, privlačen. Temnih las, rjavih oči, visoke, vitke postave. Kaj ga šele danes vidi?

»Greš, Andreja, z mano na kozarček, da se ogrejeva? Saj si čisto premražena! Povrh pa je danes še Silvestrovo. Greš?«

»Velja, grem!«

Stisnila se je k njemu in bila je prepričana, da se je njena velika želja »biti ponovno ljubljena«, uresničila.

Vida Gregor

Silvo Kresnik, Fant z rožami

PRAVICA

Simon je komaj čakal, da nastopi delovno razmerje v podjetju, kjer je prejemal tudi štipendijo. Za svojo prihodnost si je načrtoval mnogo ciljev, toda zavedal se je, da mora najprej na svojem delovnem mestu trošiti največ svojih fizičnih in duševnih sposobnosti. Želel je pokazati starejšim sodelavcem v svojem oddelku, da niso vsi mladinci neaktivni in leni za delo, kajti bilo mu je znano, kako so s povečano pozornostjo opazovali tistega posameznika, ki je pač s svojimi neumnostmi opozarjal nase. On pa se bo zares potrudil, ker ne mara biti trot, ki ga marljive čebule podpirajo.

Uspešno je končal šolo za visoko kvalificirane delavce in se zaposlil. Toda zanj ni bilo ustreznega delovnega mesta in se je zato zaposlil kot kvalificirani delavec ter se trudil, da bi vse zahteve svojega šefa vestno izpolnil. Upal je, da mu bodo pač kmalu dali tisto delovno mesto, ki mu ustreza. Ko je nekega dne zagledal na razglasni deski razpis za delovno mesto, ki je odprto in ustreza njegovi izobrazbi, se je takoj prijavil in vložil prošnjo za premostitev, o čemer se je še z obratovodjem posvetoval. Upanje pa je usahnilo kot plamen. Skorajda so mu noge odpovedale poslušnost, ko je slišal: na tem delovnem mestu potrebujemo pismenega človeka.

Mladostna zagnanost je večja in poseže dlje od razuma in pametne presoje. Stopil je k direktorju z besedami Cankarjevega Jerneja na jeziku. Očitki in posmeh: češ, saj ne boš prišel tja, so se zdaj zares uresničili.

V podjetje je na to delovno mesto prišla oseba z manjšo izobrazbo od Simona, kajpada je bila v sorodu z nadrejenim. Vsi tudi vedo, da z zvezami prideš dalj in na boljše kot z zakonitimi samoupravnimi akti. Kje je pravica?

Po logiki je na strani našega Jerneja! Toda kdo mu jo bo priznal, če svet živi v družbi, kjer odločajo Sitarji in so jim Jerneji le hlapci ali lepše povedano: delovna sila, s katero še mnogokrat pometajo, kakor sami želijo?

Le kje je pravica?

Nada Ortan

PESMI

JAZ VEM

Vem, poznam jaz tebe,
ti ne čutiš jeseni,
ti ne vidiš barv
odmirajočega listja,
drobnih cvetov
planinskega bauha.
Jaz vem...
zate to ni nič.
Ti vidiš in čutiš le ponočno življenje
Kavarna — življenje pijancev.
Jaz vem, poznam jaz tebe.

STROJI

Ko hočem slišati peti ptice — čujem le stroje,
ko hočem misliti na svojega ljubega —
mislim na stroje,
ko hočem iti na klepet k sošolki,
mi mojster pravi — ostani pri stroju!
Ko spanec mi zvečer oči zapre — sanjam
o strojih,
in ko vse pri meni se konča s stroji,
spoznam, da stroj sem,
ki spada k stroju.

J. W.

Silvo Kresnik, Spomin na laž

MLADINSKI ODBOJKARSKI TURNIR

Med koroškimi študenti iz Ljubljane in Maribora ter mladimi iz železarn se je v lanskem letu porodila ideja, da bi v okviru počastitve dneva republike vsako leto prirejali odbojkarški turnir, ki bi kasneje postal tradicionalen. Tako smo to zamisel uresničili prvič že lani, dogovorili smo se namreč, da bomo organizatorji mladi iz železarn, na turnir pa smo povabili poleg omenjenih moštov iz Ljubljane in Maribora še mladinski aktiv z Reke, poleg pa je bila seveda tudi naša ekipa. Prvi turnir je lepo uspel, zmagalo pa je domače moštvo KMD iz železarn Ravne ter prejelo pokal v trajno last.

Letos smo v počastitev dneva republike že drugič organizirali odbojkarški turnir, in to 30. novembra. Zal so nastopile le tri ekipe, kajti koroških študentov iz Maribora ni bilo v dvorano DTK. »Ljubljančani« so se tokrat izkazali z odlično igro in osvojili prvo mesto ter zaslužno prejeli lep pokal. Druga je bila ekipa mladinskega aktiva Reka, ki je sicer zaigrala dobro in bi lahko fantje z malo več sreče osvojili celo prvo mesto. Nekoliko pa smo razočarani nad moštvom iz železarn, ki je presenetilo z dokaj slabo igro in zasedlo zadnje mesto. V opravičilo morda le to, da je bila ekipa precej okrnjena, saj ni bilo mogoče sestaviti najboljšega moštva.

Na koncu turnirja je predsednik KMD iz železarn Ravne spregovoril nekaj besed o dnevu republike ter podelil nagrade. Razhajali smo se v prepričanju, da se bomo ob letu osorej ponovno srečali na tretjem tradicionalnem turnirju.

Rezultati drugega turnirja so naslednji:

KKŠ Ljubljana — KMD železarn Ravne	2:0
MA Reka — KMD železarna Ravne	2:1
KKŠ Ljubljana — MA Reka	2:1

Oto Kričej

»Mladi fužinar« izhaja kot občasna priloga »Informativnega fužinarja«.

Ureja ga uredniški odbor: Rudi Mlinar, Nada Ortan, Robert Robnik in Zlatka Strgar, ki je odgovorna tudi za vsebino.

Jubilanti dela v letu 1974

Obrat	Delavci				Delavke			
	10 let	20 let	30 let	40 let	10 let	20 let	30 let	40 let
TOZD I								
Topilnica	14	7	2	—	2	—	—	—
Livarna	14	18	2	—	6	1	—	—
Valjarna	34	5	—	1	10	—	—	—
Kovačnica	7	10	3	—	1	1	—	—
Jeklovlek	4	—	—	—	2	—	—	—
Skupne službe	15	6	1	—	13	6	—	—
Skupaj:	88	46	8	1	34	8	—	—
TOZD II								
Kalilnica	2	—	—	—	1	—	—	—
Obrat ind. nožev	2	2	—	—	5	—	—	—
Obrat pnevm. stroj	4	—	1	—	3	1	—	—
Obrat stroj in delov	7	8	—	—	5	2	—	—
Vzmetarna	5	—	1	—	1	1	—	—
Skupne službe	6	8	—	—	9	4	—	—
Skupaj:	26	18	2	—	24	8	—	—
DS SKUPNIH SLUŽB								
Energetski obrati	8	—	—	—	4	—	—	—
Elektro obr. j. t.	4	7	—	—	2	—	—	—
Elektro obr. š. t.	—	—	—	—	—	—	—	—
Centralna delavnica	8	2	2	—	—	—	—	—
Strojni obrat	5	3	—	—	—	—	—	—
Gradbeni obrat	3	1	—	—	—	—	—	—
Transport	4	3	—	—	—	—	—	—
Skupne sl. TS	2	5	—	—	3	2	—	—
Ostali sektorji	11	8	4	—	13	5	—	—
Skupaj:	45	29	6	—	22	7	—	—
TOZD TRO	9	9	—	—	19	6	—	—
Vsega skupaj:	168	102	16	1	99	29	—	—

Iz naših TOZD

Z ZASEDANJA DS TOZD METALURŠKE PROIZVODNJE

Dne 20. 12. 1974 je bilo I/10-10 zasedanje DS TOZD metalurške proizvodnje, na katerem so bili po razpravi sprejeti naslednji

sklepi:

— na predlog oddelka za osnovna sredstva je DS razpravljala o stopnji amortizacije osnovnih sredstev, ki so bila predpisana z zakonom (uradni list št. 16/74). Ustrezna navodila za uporabo predpisov tega zakona je ZIS sprejel in jih izdal v uradnem listu SFRJ št. 35/74.

Omenjeni zakon in izdani predpisi določajo, da se pri osnovnih sredstvih, na katerih se opravlja delo v izmenah oziroma v dveh izmenah, letna amortizacijska stopnja poveča za 25%, in za osnovna sredstva, na katerih se opravlja delo na treh ali več izmenah, se povečuje stopnja amortizacije za 50%. Ta zakon tudi določa, če je vrednost osnovnih sredstev že vsa odpisana in se še naprej uporabljajo, lahko TOZD sklene, da se za odpisana osnovna sredstva še naprej obračunava amortizacija. V tem primeru se povečajo za obračunano amortizacijo lastni viri poslovnih sredstev. Na podlagi te obrazložitve je bil sprejet sklep, da se letna amortizacijska stopnja osnovnih sredstev TOZD metalurške proizvodnje za leto 1974 obračuna po določeni stopnji (uradni list SFRJ št. 16 in 35/74) in sklepa DS podjetja I/6-6 zasedanja z dne 1. 7. 1974, ter da se za leto 1974 obračuna določena amortizacijska stopnja tudi za vsa tista osnovna sredstva, ki so že odpisana oziroma bodo v letošnjem letu in se še naprej uporabljajo.

Na podlagi obrazložitve, podane na zasedanju, je DS sprejel predlagane samoupravne sporazume za interesne skupnosti za področja:

— skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja SR Slovenije,

— SIS za področje telesne kulture občine Ravne,

— SIS za področje kulture občine Ravne,

— SIS za področje socialnega skrbstva občine Ravne,

— SIS za področje otroškega varstva v občini Ravne,

— SIS za področje zaposlovanja Koroške in velenjske občine.

Samoupravna sporazuma za področje vzgoje in izobraževanja in zdravstvenega varstva nista bila obravnavana, vendar je DS soglašal, da se te dve interesni skupnosti lahko konstituirata.

S sprejemom omenjenih samoupravnih sporazumov TOZD metalurške proizvodnje soglašala z ustanovitvijo samoupravnih skupnosti za omenjena področja za urejanje splošnih družbenih potreb v občini Ravne ter pristopa kot član teh interesnih skupnosti.

DS je tudi razpravljala in podala soglasje za ustanovitev poslovne skupnosti IZDELAVE IN PREDELAVE jekel SR Slovenije.

Nadalje je DS sprejel poročilo volilne komisije za izvedbo volitev delegacij za SIS, ki so bile 5. 12. 1974, in se smatra, da so bile volitve v redu izvedene in da so volilni odbori in volilna komisija uspešno opravili svojo nalogo.

Na podlagi zapisnikov zborov delovnih ljudi, ki so bili od 8. do 12. decembra 1974, je DS sprejel oziroma verificiral, da je bilo v TOZD metalurške proizvodnje za večino glasov »ZA« sprejeto:

— predlog samoupravnega sporazuma o podeljevanju nagrad in priznanj za delovni jubilej delavcem, zaposlenim v železarni, za leto 1974;

— v predloženem besedilu predlog dopolnitve samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu TOZD m. p.;

— predlog ukrepov proti tistim delavcem, ki se solidarnostne akcije, ko smo delali za Kozjansko, niso udeležili;

— predlog sindikalne liste 75.

Na posameznih zborih je bilo podano na posamezni omenjeni predlog več pridlogov ali pripomb, vendar se te pripombe niso mogle upoštevati, ker ni bilo večinskega stališča v okviru TOZD metalurške proizvodnje. Zato je DS pooblastil delegacijo v DS podjetja, da sodeluje pri usklajevanju podanih predlogov na drugih zborih v podjetju, in sicer o predlogu sporazuma o jubilarjih za leto 1974, predlogu ukrepov o akciji Kozjansko in sindikalni listi 75.

Na podlagi 4. člena in v zvezi s 84. členom samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu TOZD metalurške proizvodnje in na predlog komisije za ugotavljanje kršitev delovnih dolžnosti in izrekanja ukrepov je bili sprejeti sklepi, da se z dnem 31. 12. 1974 odvzame lastnost delavca v TOZD metal. proizvodnje delavcu Branislavu Markoviču, zaposlenem v topilnici I. kot janski delavec.

Imenovani delavec si je pridobil lastnost delavca 24. julija 1974 in je do 12. 12. 1974 18-krat neopravičeno izostal z dela. Kljub temu, da je bil dvakrat pozvan na komisijo na zagovor zaradi neopravičenih izostankov z dela in da mu je bil izrečen vzgojni ukrep JAVNI OPOMIN, je še naprej neopravičeno izostajal z dela. LF

SAMOUPRAVLJANJE V TOZD MEHANSKE OBDELAVE V LETU 74

Za nami je leto dni od konstituiranja novih samoupravnih organov. V letu ustavnih sprememb je samoupravna dejavnost v primerjavi s prejšnjimi obdobji nesorazmerno porasla. Pred nas so bile postavljene težke naloge, ki smo jih večji del tudi izvršili. Naštetimo jih nekaj: sprejemali smo samoupravni sporazum o združevanju, o stanovanjskih razmerjih, dopolnitve sporazuma o medsebojnih razmerjih, sporazum o delitvi priznanj in nagrad jubilarantom dela in še celo plejado sporazumov, s katerimi smo se povezovali navzven v najrazličnejše asociacije, od vodne skupnosti do samoupravnih interesnih skupnosti še mnogo tega. Poleg teh smo odločali še o sprejemu drugih internih aktov — samo težko pričakovane sporazuma o delitvi dohodka in osebnih dohodkov nismo dočakali!

Ugotavljamo, da je precej poraslo zanimanje, da se vse bolj čuti aktivna vloga večine delavcev v neposrednih oblikah odločanja, kot so zbori delovnih ljudi in delovne skupine. V TOZD mehanske obdelave so se, enako kot v drugih delih železarne, v 74. letu zbori delovnih ljudi petkrat sestali. Udeležba delavcev na zborih je bila sorazmerno dobra, pri samem delu pa so se pokazale določene težave, na katere bi radi opozorili.

Med objektivne težave spada v prvi vrsti praviloma preobsežen dnevni red — štiri ali pet točk — ki ga je v slabih uri, med 13. in 14., ko zbori običajno potekajo — nemogoče dosledno obdelati. V novem letu bo treba poiskati možnost oz. varianto, po kateri bomo za zbor določili več časa ali pa jih sklicevali izven delovnega časa. Poleg navedenih se pojavljajo tudi subjektivne težave, ki se kažejo v slabi organizaciji, vodenju zborov in pisanju zapisnikov.

Na zboru je treba vedno:

— nesporno ugotoviti število prisotnih, število glasov za, proti in vzdržanih glasov,

— o vsakem vprašanju se mora glasovati.

Vodja zboru je dolžan na pripombo posameznega delavca reagirati tako, da se o pripombi oz. predlogu najprej diskutira, nato pa glasuje oz. sklene, da je pripomba umestna ali neumestna in se kot taka zabeleži v zapisnik. Ne sme se več dogajati, da piše v zapisniku, da je določen tovariš dal takšno ali drugačno pripombo ali predlog. V zapisniku se vpiše samo izglasovano stališče vseh delavcev, prisotnih na zboru.

Približno enako, če ne še bolj, to velja za delovne skupine! Pogosto se dogaja, da se na

sestanku govori o vsem mogočem. Glasuje se — na žalost — praviloma ne; tudi se ne zabeleži v zapisnik, ali pa se to stori v kar najbolj skromni in često slabo razumljivi obliki; čez čas pa začno prihajati zahteve po odgovorih na obravnavana vprašanja, ki pa niso bila nikjer obelodanjena.

Na sestanku delovne skupine je treba zavzeti jasno stališče, kaj je mnenje posameznika in kaj celotne skupine. Ugotavljamo, da se je delo delovnih skupin v TOZD mehanske obdelave v preteklem letu sicer intenziviralo, vendar še kljub temu ni zadovoljivo. Ugotovljeno je tudi, da se nekateri vodje delovnih skupin na tem področju premalo angažirajo. Verjetno bo potrebno storiti določene ukrepe, o katerih je bil že večkrat govor. Delo delovnih skupin je zaenkrat še vse preveč stihijsko. V bodoče ga bo treba načrtneje usmerjati!

Poglejmo, kolikokrat so se določeni organi upravljanja v TOZD MO sestali v preteklem letu, kakšne uspehe so dosegli in kakšne težave so imeli pri svojem delu. Delavski svet v TOZD mehanske obdelave se je devetkrat sestel. Od tega sedemkrat sam, dvakrat pa skupaj s petnajstčlansko delegacijo TOZD MO v delavskem svetu podjetja. Smatramo, da so skupne seje sveta in delegatov v delavskem svetu podjetja ena od sprejemljivih oblik sodelovanja in prenašanja mnenj in stališč, vendar bomo morali podobno prakso uvesti tudi pri sodelovanju delavskega sveta in delegacij v SIS oz. zboru združenega dela občinske skupščine, kadar bodo to zahtevale potrebe. Nesporno je, da daje tak način dela boljše rezultate, vendar ima tudi svojo senčno stran, kot: veliko število angažiranih in zato mnogo izgubljenih delovnih ur, več dela in večje težave pri oskrbi z materiali za razpravo, problem ustreznih prostorov za sestajanja itd.

Medtem ko je delavski svet sorazmerno aktivno delal, pa ne moremo tega reči za ko-

misije, za njegove kolektivne izvršilne organe.

Komisija za gospodarjenje se je sestala šestkrat; komisija za varnost pri delu štirikrat; stanovanjska petkrat; komisija za ugotavljanje kršitev delovnih obveznosti in izrekanje ukrepov pa dvanajstkrat. Glede na to, da imajo — vsaj nekatere — komisije relativno široko delovno področje, bi se vsekakor morale neprimerno bolj pogosto sestajati oz. biti bolj delovne. Za sedanje stanje so različni vzroki, v glavnem subjektivne narave, ki pa jih bo treba v letošnjem letu odpraviti.

Kakor že rečeno, pa zadeva kritika le nekatere komisije. V precej lepši luči se kaže delo komisije za medsebojna razmerja v združenem delu in komisije samoupravne delavske kontrole. Ti dve sta bili bolj aktivni, dasiravno bi vsaj zadnja lahko storila neprimerno več, kot je; sicer pa bomo o posameznih problemih in zvezi z delom komisij poročali v naslednji številki Fužinarja.

V preteklem letu smo v železarni kar dvakrat volili. Delegacija TOZD mehanske obdelave v zboru združenega dela občinske skupščine se je v 74. letu sestala štirikrat; sedem delegacij v skupščine samoupravnih interesnih skupnosti, ki smo jih volili v začetku decembra, pa se je do konca leta tudi že sestalo na prvi konstitutivni seji in že delegiralo svoje delegate v skupščine ustreznih interesnih skupnosti.

V prvi fazi uveljavljanja delegacij v skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti sicer nastajajo mnoge težave, ki pa bodo sčasoma minile. Prvi koraki so vedno negotovi; sprememba je vsaka boleča, čeprav na bolje.

Na koncu bi rekli še tole, V letu ustavnih sprememb je delavsko in družbeno upravljanje doseglo velik razmah. Pri tem je često trpela kvaliteta na račun kvantitete. Upamo, da bo v letošnjem letu bolje!

Janko Dežman

nega razvoja precejšnji in nesporno ugotovljivi. Nesporno je tudi, da odločamo, ne samo soodločamo, in da besedi »soodločanje« v našem besednjaku ne more biti prostora.

Janko Dežman

ZAHVALA

Ob izgubi drage mame Elizabete Pori se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so jo spremljali na zadnji poti in darovali cvetje. Še posebej hvala tovarišem Roku Gorenšku, Flori Kotnik in Francu Zabevu za poslovilne besede.

Hčerki in sinova z družinama

ZAHVALA

Iskrena zahvala vsem, ki so pospremili dragega očeta na zadnji poti, posebno še pevcem moškega zbora VRES in društvu upokojencev za tolažilne pesmi v slovo. Posebna zahvala kolektivu šolskega centra Ravne na Koroškem, KZ Prevalje in sosedom za vence.

Žaluoja družina Ortan in sorodniki

ZAHVALA

Zahvaljujem se predstavnikom sindikata za darilo in obisk v slovenjegraški bolnišnici ob dnevu republike. S tem so lepo pokazali skrb za človeka — sodelavca in podkrepili pripadnost kolektivu.

Marija Plestenjak

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem sindikatu livarne kakor tudi vsem sodelavcem tega obrata za darilo, ki so mi ga izročili pred odhodom v pokoj. Hvala tudi tov. Milanu Tušku za besede pred mojo izmeno.

Matija Bukovec

Delavci ne soodločajo

Kadar je govor o delavskem samoupravljanju, ustno ali v pisani besedi, se še zmeraj sorazmerno često namesto besede »odločanje« uporabljata beseda »soodločanje«. Dopusčam možnost, da marsikdo, ki izjavi, da delavci soodločajo, ne misli s tem nič slabega oz. sploh ne pomisli, da soodločanje pomeni kvalitativno nekaj popolnoma drugega kot odločanje, ki je osnovni element delavskega upravljanja.

Drugače pa je, če je izraz uporabljen za to, da se z njim negirajo dosežki delavskega samoupravljanja, negira odločilna vloga delavcev pri odločanju. Takšno mišljenje je na žalost še zmeraj relativno pogosto prisotno; formirano zlonamerno ali zaradi nepoznavanja bistva stvari napačno pojmovano — v vsakem primeru nesprijemljivo! Če rečemo, da nekdo soodloča, potem iz tega logično sledi, da imamo tu še nekoga, ki prav tako soodloča — torej odločata oba?!

Ustava nam jasno pravi, kdo odloča. Odločajo delavci v svobodno združenem delu s produkcijskimi sredstvi v družbeni lastni. Pravi, da odločajo o rezultatih dela; to pomeni z drugimi besedami, da odločajo o vsem. Kolikor bi samo soodločali, bi to pomenilo le boj za izboljšanje njihovega ekonomskega položaja, borbo za večji kos kruha, ki jim ga reže nekdo drug; torej nekaj podobnega kot funkcija sindikalnih gibanj v zahodnih kapitalističnih deželah, borba za participacijo, za delež pri dohodku.

Samoupravljanje **ni participacija**; ne odloča se o delu dohodka, temveč o dohodku kot celoti; dohodku, ki je rezultat dela posameznika in celote.

Identificirati delavsko upravljanje s participacijo pomeni negirati bistvo socialističnega samoupravljanja, ki temelji na svobodno združenem delu s produkcijskimi sredstvi v družbeni lasti! Družbena lastnina sama po sebi zavrača in izključuje participacijo, ki je še možna v pogojih administrativnega socializma, zlasti pa kapitalizma, ki temelji na privatni lastnini proizvodnih sredstev.

Točno je, da samoupravljanje v vseh sredinah še ni doseglo zavirljive višine in bi verjetno lahko še ugotovili, da ponekod določeno število delavcev še stoji po strani pri odločanju. Naša dolžnost je, da ne zapiramo oči, temveč kar najbolj budno spremljamo samoupravni razvoj; objektivno preučujemo tako njegove pozitivne kot negativne prvine in iščemo pot kar najbolj optimalnim rešitvam, da bo delavsko upravljanje res steklo v ustavno položene tire. V nobenem primeru pa se pravice samoupravljanja ne smemo in ne moremo odreči; ne delno, še manj v celoti!

Interni normativni in drugi akti, ki so družbene, ne državno pravne norme, so relativno realna osnova za naše nadaljnje delo, čeprav je med normativnim in realnim zaenkrat le še določena razlika. Znano je, da proizvodni odnosi in normativna struktura družbe trenutno prehitujejo razvoj proizvodnih sil in da je to tudi eden od vzrokov določenih nasprotij. Po drugi strani pa je to sredstvo zavestnega pospeševanja in razvoja proizvodnih sil in celotne samoupravne stvarnosti.

Kljub vsem objektivnim in subjektivnim težavam so rezultati petindvajsetlet-

Pod brezami

Janko Dežman

Samoupravna delavska kontrola

Samoupravna delavska kontrola v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela je v skladu s določbami ustave SFRJ (107. čl.) in ustave SRS (132. čl.) ena od temeljnih samoupravnih pravic in dolžnosti delavcev. Za izvajanje te pravice sta po ustavi zadolžena organ upravljanja in poseben organ samoupravne delavske kontrole (v nadaljevanju bomo za ta organ uporabljali kratico SDK, ki pa je ne smemo enačiti s kratico, ki pomeni službo družbenega knjigovodstva).

Ker je ta posebni organ delavske kontrole novost v našem družbenem sistemu ter se tudi v naši OZD še ni uveljavil, smatramo, da je potrebno o njem spregovoriti še nemalo besedi tako o njegovih funkcijah in organizaciji, kot tudi o oblikah sodelovanja z drugimi samoupravnimi in drugimi organi in organizacijami v TOZD in podjetju, kot tudi z organizacijami zunaj organizacij združenega dela.

Izhajajoč s stališča, da je izvajanje samoupravne delavske kontrole poleg dolžnosti in pravice vseh delovnih ljudi še zlasti dolžnost delavcev, izvoljenih v organe SDK, je ta sestavek namenjen predvsem njim. Bili so izvoljeni in postavljeni pred dejstvo, da delajo, izvajajo kontrolo; niso pa bili poučeni niti kako, niti kaj naj bo predmet njihovega dela. Zato bi bilo krivično, če bi delovna skupnost od njih zahtevala poročilo o opravljenem delu oziroma rezultatih dela že sedaj, ko ni še praktično ničesar storila za njihovo izobraževanje in jim z relativno pasivnim odnosom onemogočala ali vsaj oteževala delo.

Izobraževanje v tej smeri pa je potrebno tudi drugim delavcem. Le redki med nami imajo o teh vprašanih popolnoma razčiščene pojme. Sicer pa organ samoupravne delavske kontrole brez aktivne pomoči vseh delavcev ne bo mogel zaživeti; vsaj tako ne, kot bi moral.

TEMELJNA IZHODIŠČA

Ko govorimo o organu SDK, moramo imeti pred očmi dejstvo, da institut delavske kontrole sploh ni povsem nov, saj se je razvijal že od leta 1945. naprej, ko so z odlokom AVNOJ uvedli delavske zaupnike, kasneje ljudske inšpekcije, v katerih so delovali predstavniki takratnih družbeno političnih organizacij. Ustava iz leta 1963 je med drugim zagotovila možnost, da se z zakonom in statutom zagotovijo posebni organi za strokovni in drugi nadzor v delovnih organizacijah itd., itd.

Z razvojem delavskega samoupravljanja so se razvijale tudi oblike nadzora, zlasti še v zadnjih nekaj letih, ko se vse bolj postavlja vprašanje odgovornosti v samoupravni družbi. Krepitev odgovornosti v vseh sredinah in v vseh oblikah pa si brez kontrole sploh ne moremo zamišljati. To je eden od glavnih vzrokov, da se je v zadnjih letih zahteva po uvedbi neke učinkovite oblike kontrole vse glasneje postavljala in se končno v letošnjem letu s sprejetjem nove ustave tudi konkretizirala.

V novem ustavnem sistemu dobiva pojem delavske kontrole kvalitetno novo vsebino. Uveljavljanje delavske kontrole pomeni predvsem zagotavljanje odgovornosti organov in delavcev. Zato je v ustavi takoj za določilom o samoupravni delavski kontroli določilo o odgovornosti. Odgovornost ima različne oblike, kot:

- družbena odgovornost (zanjo niso značilne pravne sankcije, temveč družbena kritika),
- politično-pravna odgovornost (odpoklic, razrešitev),
- tretja oblika predstavlja tipično pravne temelje in oblike odgovornosti. Ti splošni temelji pravne odgovornosti so: materialna, kazenska, odgovornost za gospodarske prestopke, za prekrške in za kršitev delovnih obveznosti.

To poudarjamo zato, ker je pogoj vsakršni odgovornosti nedvomno organiziranost organizacije združenega dela. V OZD si je treba prizadevati, da se postavi kar najbolj smotr-

na organizacija dela, predvsem pa naj se v internih samoupravnih aktih določi oz. jasno opredeli pristojnost organov ter tudi delov OZD, zlasti pa še posameznikov na določenih delovnih mestih.

Konkretno rečeno (in trenutno pri nas zelo aktualno), če v aktu o sistemizaciji in drugih aktih ne bodo dosledno in po možnosti kar najbolj objektivno, detajlno, opredeljene delovne naloge in odgovornost posameznikov, bo SDK v določenem primeru lahko ugotovila le, da je nekaj narobe, ne bo pa mogla ugotoviti, kdo je temu kriv. Zato je primarna naloga organa SDK, da aktivno sodeluje že v postopku za sprejetje oz. spremembo določenega akta, ker si s tem pravzaprav ustvarja pogoje za nadaljnje uspešno delo. O vprašanju odgovornosti nam ni treba preveč na dolgo razpravljati, saj iz prakse vemo, kakšne težave nastanejo, kadar je treba za določeno nepravilnost ugotoviti tudi dejanskega krivca.

Vsebina dela samoupravne delavske kontrole

Često slišimo zelo različna mnenja o tem, kaj naj organ SDK dela. Ustava SFRJ v 107. členu postavlja na prvo mesto izvajanje določenih splošnih aktov in njihovo skladnost s pravicami, dolžnostmi in interesi delavcev. Takoj zatem pa postavlja izvajanje sklepov delavcev, organov upravljanja ter izvršilnih in poslovnih organov itd.

V splošnem bi lahko pristojnosti organa SDK razdelili na tri dele:

1. čuvanje vsebine samoupravljanja,
2. ugotavljanje negativnih pojavov (policijska funkcija),
3. kontrola materialnega in finančnega poslovanja.

Če začnemo pri točki 3, bi za to področje dela lahko rekli predvsem, da je tu cela vrsta nalog, kot:

- namensko in racionalno trošenje investicijskih sredstev,
- pravilnost evidentiranja in prikazovanja vrednosti in količin osnovnih sredstev, njihovo odtujevanje, dajanje v zakup itd.

O drugem delovnem področju ni potrebno izgubljati preveč besed, kvečjemu da »policijska funkcija« še daleč ni tako pomembna, kot si jo na splošno večina zamišlja. Poglejmo torej, katere so te primarne naloge, ki smo jih spravili v okvir »čuvanja vsebine samoupravljanja«.

I. KONTROLA IZVAJANJA SPLOŠNIH AKTOV IN NJIHOVA SKLADNOST S PRAVICAMI, DOLŽNOSTMI IN INTERESI DELAVCEV

O tej nalogi je bil že govor v zvezi z vlogo delavske kontrole pri sprejemanju in spremembi splošnih aktov, v zvezi z ugotavljanjem odgovornosti. Dodali bi še, da je organ SDK dolžan dati tudi pobudo oziroma zahtevati čimprejšnje sprejetje aktov, za kar nas zadolžujeta ustava in zakon.

V železarni, konkretno, z mnogimi akti zelo kasnimo. Vemo na primer, koliko časa se pripravlja samoupravni sporazum o delitvi OD in koliko nejevolje je med delavci že povzročil.

Pri sprejemanju, spreminjanju in objavi splošnih aktov moramo paziti na pravilnost postopka.

Če bi pri sprejemanju nastale določene nepravilnosti in bi organ SDK o tem obvestil organe upravljanja ali celo zbere delovnih ljudi, ti pa njegove intervencije ne bi sprejeli, bi se organ SDK, v skladu s določbami ustave o družbenem varstvu samoupravnih pravic in družbene lastnine obrnil na družbenega branilca samoupravljanja ali pa bo sam dal pobudo pristojnemu ustavnemu sodišču, da začne postopek za presojo ustavnosti in zakonitosti splošnega akta. Organ SDK uresničuje kontrolo izvajanja določenih splošnih aktov zlasti z oblikovanjem rokovnika, ki bo omogočil pregled nad tem, ali so organi upravljanja sprejeli predpisane odločitve ob pravem času. Isto velja za izvršitev nalog, zadanih v programu dela organa SDK.

Brezpotje

Seveda so možne še različne variante, kar je stvar vsake posamezne organizacije združenega dela.

II. KONTROLA IZVAJANJA SKLEPOV DELAVCEV, ORGANOV UPRAVLJANJA TER IZVRŠILNIH IN POSLOVNIH ORGANOV ORGANIZACIJE TER SKLADNOST SKLEPOV S SAMOUPRAVNIMI PRAVICAMI, DOLŽNOSTMI IN INTERESI DELAVCEV

Zanimivo je, da se v praksi ta kontrolna funkcija postavlja na prvo mesto, celo pred kontrolo izvajanja določenih splošnih aktov. Še bolj pa je zanimivo, da v železarni nimamo niti v statutih niti v poslovniku za delo organov SDK tega določila zapisanega. To pomeni, da smo tu močno skrenili in da bo naš poslovnik o delu organov SDK vsekakor treba nekoliko dopolniti oz. spremeniti. Sicer pa bo o tem govor še v poglavju o normativnem urejanju samoupravne delavske kontrole.

Pod gornjim naslovom razumemo zlasti:

- a) opustitev izvajanja sprejetih sklepov,
 - b) sprejetje sklepov nepristojnega organa,
 - c) sklepe v nasprotju z interesi delavcev.
- a) Sklep, ki ga je sprejel pristojni organ, je treba izvesti. Če se kasneje izkaže, da sklep ni izvedljiv ali da zaradi spremenjenih okoliščin ne bi dal zaželenih učinkov, je treba spremeniti ali odpraviti tak sklep, ne pa ga preprosto ignorirati. Da se izognemo opuščanju izvajanja sprejetih sklepov, morajo biti sklepi čim natančneje opredeljeni.

Vsak sklep bi moral vsebovati:

- ime organa, ki ga je sprejel,
- natančno opredelitev naloge,
- kdo ga je dolžan izvesti (nosilec naloge, sodelavci),
- rok izvršitve,
- poročanje o izvršitvi (način in komu) ter sankcije v primeru neizvršitve.

Ponekod so že uvedli sistem evidentiranja sklepov po kartotečnem sistemu. Evidenca o izvrševanju sklepov se seveda lahko uredi na različne načine. Za en način pa se bomo morali v doglednem času opredeliti tudi v železarni. Seveda to ni samo stvar tehnične izvedbe, temveč tudi preoblikovanja miselnosti določenih delavcev. Eno je sigurno: v železarni so se in se še sprejemajo sklepi, ki se le delno ali pa sploh ne izvršujejo, in bomo morali poiskati načine, da bo takšne prakse enkrat za vselej konec. Bojim se, da to še ne bo tako kmalu!

b) Odločitev, ki jo sprejme organ, ki za to ni pristojen, je nezakonita. Samoupravna de-

lavška kontrola mora v takem primeru opozoriti organ, ki je nezakoniti sklep sprejel, da ga odpravi. Kolikor ta ne bo reagiral, bo organ SDK zahteval intervencijo zunanjega dejavnika.

c) Podobno velja za sklepe, ki niso v interesu delavcev. Na primer: če bi sklep organa nasprotoval izidu referendumu.

III. IZPOLNJEVANJE DELOVNIH IN SAMOUPRAVNIH DOLŽNOSTI DELAVCEV, ORGANOV IN SLUŽB OZD

Izhajajoč iz te ustavne določbe, ugotavljamo, da je organ SDK dolžan ugotavljati tudi izpolnjevanje delovnih obveznosti posameznih delavcev; obveznosti, ki izhajajo iz akta o sistemizaciji. Kolikor organ SDK ugotovi, da posamezen delavec ne izpolnjuje določenih nalog oz. delovnih obveznosti, bo predlagal postopek za uveljavitev odgovornosti delavca v skladu z določbami zakona o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu in istoimenskega samoupravnega sporazuma.

Kolikor pa samoupravnih obveznosti ne bi izvrševala večja skupina delavcev v OZD, bi moral organ SDK angažirati družbeno politične organizacije, ki bi na spremembo stanja vplivale s političnim delovanjem.

Posebne pozornosti je potrebna situacija — kar je tudi pri nas aktualno — da nastanejo težave pri izvrševanju določil samoupravnega sporazuma o združevanju. Organ SDK mora kontrolirati tudi izvrševanje delovnih in samoupravnih obveznosti organov, ki so za njihovo neizvrševanje lahko odpoklicani. Poseben poudarek pa je treba dati odgovornosti strokovnih služb in vodij teh služb. Le-te so za izvrševanje sklepov, sprejetih na podlagi njihovih predlogov, odgovorne tudi materialno, če so pri dajanju predlogov prikrile dejstva ali vedoma dajale neresnična obvestila delavskemu svetu ali delavcem.

IV. DRUŽBENA IN EKONOMSKA SMOTRNOST UPORABE DRUŽBENIH SREDSTEV

Uporaba družbenih sredstev je lahko zakonita, ni pa rečeno, da je tudi ravno najbolj smotrna. Smotrnost uporabe družbenih sredstev bodo organi SDK ugotavljali tako, da bodo soočali odločitve organov z družbenimi plani, predpisi, sporazumi.

Organ SDK bi moral tudi ugotoviti, če so pomembnejše poslovne odločitve, zlasti tiste, kjer se prevzemajo večje in trajnejše premoženjske obveznosti, sprejete na podlagi elaborata, kot je to predpisano; no, in nazadnje je za nas v Železarni Ravne še posebno važno ugotavljanje smotrnosti uporabe sredstev, ki jih TOZD združujejo na ravni podjetja. Organ SDK se zaenkrat teh vprašanj še ni dotaknil.

V. IZVAJANJE NAČELA DELITVE PO DELU PRI RAZPOREJANJU DOHODKA IN DELITVI SREDSTEV ZA OSEBNE DOHODKE

To vprašanje je v sedanjem trenutku še sploh aktualno in samo po sebi zelo zelo delikatno. Stara resnica je, da najbolj boli, če te udarijo po žepu. Organi SDK imajo v zvezi s to nalogo dolžnost, zlasti:

aktivno sodelovati pri sprejemanju splošnih aktov, kot so: samoupravni sporazumi o razporejanju dohodka in delitvi sredstev za OD, družbeni dogovor, pravilniki itd.; skratka vseh aktov, ki se dotikajo delitve. Posebni poudarek naj bo dan spoštovanju določil sindikalne liste. Prav tako mora organ SDK posvetiti posebno pozornost oblikovanju in sprejemanju letnih planov s tega področja in izvrševanju teh nalog.

Ko smo že pri kontroli izvrševanja planov, je treba poudariti, da to velja enako za sporazume, dogovore itd. Seveda je aktivno sodelovanje pri sprejemu navedenih aktov neprimerno pomembnejša naloga, kot sama kontrola izvrševanja!

Organ SDK lahko odigra pomembno vlogo tudi pri kontroli izplačevanja OD. Zagotovljena mora biti javnost izplačil. Pri izplačilih je treba striktno upoštevati sprejete osnove in merila, podatki morajo biti dostopni vsem delavcem, zlasti pa še organom SDK.

VI. URESNIČEVANJE IN VARSTVO PRAVIC DELAVCEV V MEDSEBOJNIH RAZMERJIH V ZDRUŽENEM DELU

Organ SDK ima na tem področju nalogo, predvsem:

— kontrolo sprejemanja in izvajanja splošnih aktov s tega področja, zlasti samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih, pravilnika o varstvu pri delu, pravilnika o odgovornosti itd. Kontrolira tudi izpolnjevanje dogovorov o kadrovske politiki in še mnogo drugega,

— kontrolo izvajanja konkretnih odločitev pristojnih organov s področja medsebojnih razmerij, kot so odločitve o razporejanju delavcev na delovna mesta, razpisi, objave delovnih mest, prenehanje lastnosti delavca itd.

Posebno pozornost je treba posvetiti varstvu pri delu. Organ SDK mora dobivati in obravnavati poročila inšpekcijskih služb, proučevati poročila o nesrečah pri delu itd.

VII. OBVEŠČANJE DELAVCEV O VPRAŠANJH, KI SO POMEMBNA ZA ODLOČANJE IN NADZORSTVO V ORGANIZACIJAH ZDRUŽENEGA DELA

Obveščanost delovnih ljudi o vseh bistvenih vprašanjih je temeljni pogoj za uveljavitev samoupravnih pravic. Če delovni ljudje niso obveščeni, ni mogoče uveljaviti odgovornosti v OZD.

Organ SDK mora na tem področju posvetiti posebno pozornost zlasti naslednjim vprašanjem:

— ali so v splošnih aktih vprašanja o informiranju dovolj obdelana in

— ali se sprejeta pravila o obveščanju tudi izvršujejo.

Na vprašanje, o čem naj bodo delavci obveščeni, bi bil odgovor: o vsem! Oblika informacije pa je vprašanje zase.

Organ SDK mora delavce v OZD oz. TOZD informirati poleg drugega zlasti še o svojem delu. Prvi pogoj za informiranje po organu SDK pa je, da je sam dobro informiran, kar pa zaenkrat pri nas še ni primer. V vsaki delovni organizaciji bi morali imeti poleg dobro organizirane informacijske službe poseben akt o informiranju, v katerem bi bila vsa vprašanja okrog obveščanja podrobno urejena.

METODE DELA ORGANA SDK

Metode dela organa SDK izhajajo iz vsebine dela. Poudariti je treba, da organ SDK ni organ nad samoupravnimi organi ter zato ne more odločati. Njegova funkcija je predvsem preventivna in instruktivna. Organi SDK imajo glede na svoje pristojnosti zlasti naslednje pravice:

— opozarjajo na določene pojave nezakonitosti in nepravilnosti pri delu,

— dajejo poročila o lastnih ugotovitvah in ugotovljenem stanju,

— dajejo pripombe in predloge v zvezi z odkritimi nepravilnostmi.

Organ SDK vedno odloča le na seji. Zapisnik podpišejo vsi člani organa. Za določene konkretne raziskave lahko organ SDK pooblasti enega ali več članov, ki bodo o opravljeni nalogi nato poročali na seji.

Organ samoupravne delavske kontrole deluje:

— na podlagi lastnega programa dela,

— na pobudo drugih, notranjih ali zunanjih organov, družbeno političnih organizacij itd.

Za uspešno opravljanje nalog, zastavljenih v programu dela, je najbolje sprejeti rokovnik — določiti roke, kdaj se bo na seji obravnavalo čisto določeno vprašanje. Metod dela seveda ni mogoče vliči po nekem kalupu, temveč se lahko glede na specifičnost problematike in pogoje dela v posameznih OZD različno oblikujejo.

ODNOSI Z DRUGIMI ORGANI V TOZD IN OZD

Rečeno je že bilo, da organ SDK ni drugim organom nadrejen niti podrejen. Mora pa z njimi sodelovati, zlasti še z delavskim svetom in komisijo za medsebojna razmerja, ki sta direktno izvoljena. Sodelovanje mora biti obojestransko. Vsak mora obravnavati pripombe in predloge drugega, če se nanj obrne. Če bi se na primer dogodilo, da bi organ SDK pri delu drugega organa ugotovil

določene nepravilnosti, bi le-tega na to opozoril, opozorilo ponovil in če ta organ v nobenem primeru ne bi reagiral, bi organ SDK obvestil delovno skupnost ali pa celo sprožil postopek za odpoklic. Pri tem bo seveda angažiral tudi družbeno politične organizacije. Lahko pa išče tudi zunanjo intervencijo. Za hitro interveniranje pri odpravi določene prakse oz. škodljivega pojava se bo organ SDK često obrnil na direktorja, ki je kot individualni poslovodni organ pooblaščen za izvajanje določenih učinkovitih ukrepov.

ODNOSI Z ZUNANJIMI ORGANI KONTROLE IN NADZORSTVA

Glede na to, da organizacije združenega dela gospodarijo z družbenimi sredstvi in da je napačno pojmovanje, da je družbena lastnina kolektivna lastnina, je razumljivo, da je za učinkovito delo organa SDK pomembna tudi povezava z zunanjimi organi kontrole in nadzorstva.

Tu pridejo predvsem v poštev:

— občinska skupščina (še posebno njen organ družbenega nadzorstva),

— družbeni pravobranilec samoupravljanja in

— služba družbenega knjigovodstva.

Občinska skupščina ima z ustavo in zakonom določene pravice in dolžnosti do OZD. Lahko intervenira, če nastanejo v neki OZD bistvene motnje v samoupravnih odnosih, če so huje prizadeti družbeni interesi, če se ne izpolnjujejo zakonske obveznosti itd. Skupščina ima v določenih primerih pravico:

— razpustiti delavski svet in razpisati nove volitve,

— odstaviti poslovodne organe, razpustiti izvršilne organe,

— začasno omejiti uresničevanje določenih samoupravnih pravic delovnih ljudi in organov upravljanja itd.

Še pomembnejše bo v bodoče sodelovanje z družbenim pravobranilcem samoupravljanja. V njegovi pristojnosti bo predvsem varstvo samoupravnih pravic delovnih ljudi in družbene lastnine. Organ SDK ga bo:

— obveščal o ugotovljenih nepravilnostih, če sam ne bo mogel uveljaviti stališč v OZD oz. TOZD,

— prosil za intervencijo, ko sam ne bo uspel raziskati določenih problemov,

— prosil za določena pojasnila itd.

To je kratek pregled nekaterih nalog, načelnih izhodišč ter nekaj konkretnih napotkov za delo organa delavske kontrole. Praksa seveda prinaša še številna odprta vprašanja, na katera bomo z leti dobili odgovor. Če ne prej, takrat, ko se bo delavska kontrola, neposredno in po organih upravljanja tako uveljavila, da poseben organ samoupravne delavske kontrole sploh ne bo več potreben.

(Se nadaljuje)

Sledi

Naši delegati v SIS

5. decembra 1974 smo v železarni izvolili delegacije za skupščine samoupravnih interesnih skupnosti občine Ravne.

Rezultati volitev so bili naslednji: v TOZD metalurške proizvodnje jih je od 1787 zaposlenih volilo 1562 ali 87,40 odstotka, v TOZD mehanske obdelave od 1032 zaposlenih 904 ali 87,59 odstotka, v TOZD TRO od 348 zaposlenih 322 ali 92,5 odstotka in v DSSS od 1328 zaposlenih 1181 ali 88,93 odstotka. Od skupno 4495 zaposlenih jih je volilo 3969 ali 88,3 odstotka.

DELEGATI TOZD METALURŠKE PROIZVODNJE

SIS za področje vzgoje in izobraževanja

1. Dipl. inž. Milovan Božikov
2. Jakob Logar
3. Oto Hafner
4. Franc Košak
5. Vinko Strmčnik
7. Jože Zorčič
6. Anton Širnik

SIS za področje raziskovalne dejavnosti

1. inž. Anton Godec
2. inž. Franc Lončar
3. dipl. inž. Alenka Pikalo
4. dipl. inž. Vlado Rac
5. Silvo Turk
6. Adolf Sekavčnik
7. inž. Stanko Kovačič

SIS za področje zdravstvenega varstva

1. Franc Ratej
2. Zdravko Jamer
3. Mirko Kranjc
4. Rudolf Šipek
5. Jože Skledar
6. Marjan Levičar
7. Jože Šuler

SIS za področje kulture

1. Oto Hafner II.
2. Viktor Pesjak
3. Anton Golobinek
4. Rudi Marin
5. Jože Praper
6. Srečko Trbovšek
7. Rozalija Winkler

SIS za področje otroškega varstva

1. Jerica Kokot
2. Avgusta Dokl
3. Alojz Krivograd
4. Mirko Pešl
5. Lucija Kopmajer
6. Franc Jesenik
7. Maks Šmon

SIS za področje telesne kulture

1. Elica Rapnik
2. Jože Kotnik I.
3. Franc Sedelšak
4. Štefan Glavica
5. Anton Božnik
6. Marjan Kušar
7. Ivan Slanič

SIS za področje socialnega varstva, pokojninsko invalidskega zavarovanja in zaposlovanja

1. Alojz Klančnik
2. Peter Krebs
3. Jože Čeh
4. Pongrac Plemen
5. Milan Šteharik
6. Svetislav Andrič
7. Cvetka Bilobrč

DELEGATI TOZD MEHANSKE OBDELAVE

SIS za področje vzgoje in izobraževanja

1. inž. Jurij Pratnekar
2. Franc Jablanšek
3. Franc Mesner
4. Franc Knežar
5. Albert Polenik
6. Vlado Marksl
7. Vinko Zatler

SIS za področje raziskovalne dejavnosti

1. Jože Osenjak
2. inž. Maks Večko
3. Viktor Turkuš
4. inž. Alojz Knez
5. Jože Kuzma
6. Kristijan Breznik
7. Anton Štern

SIS za področje zdravstvenega varstva

1. Mirko Gorenšek
2. Štefan Matavž
3. Engelbert Bauer
4. Mitja Videtič
5. Janez Grenko
6. Herta Strgar
7. Tončka Cifer

SIS za področje kulture

1. Stanko Krenker
2. Jože Pepevnik
3. Danilo Golob
4. Jože Keber
5. Pavel Krivograd
6. Jože Merc
7. Nuša Ugovšek

SIS za področje otroškega varstva

1. Pavla Krivec
2. Mara Štruc
3. Mara Franc
4. Majda Pliberšek
5. Olga Pesjak
6. Ivan Zorman II.
7. Julijana Mežnarc

SIS za področje telesne kulture

1. Boris Fabijan
2. Albin Vavče
3. Janez Horvat
4. Anton Gradišnik
5. Tone Potočnik
6. Peter Janko
7. Ferdo Paradiž

SIS za področje socialnega varstva, pokojninsko invalidskega zavarovanja in zaposlovanja

1. Franc Kešpret
2. Marija Ratej
3. Maks Kragelnik
4. Jože Potočnik
5. Franc Turjak
6. Vlado Novinšek
7. Danijel Praprotnik

DELEGATI ORGANIZACIJE SKUPNIH SLUŽB

SIS za vzgojo in izobraževanje

1. Vinko Gostenčnik
2. Agata Hovnik
3. Jože Mezner
4. Poldika Novinšek
5. Jože Kovačec
6. Valentin Sonjak
7. Jože Strekelj

SIS za področje raziskovalne dejavnosti

1. dipl. inž. Ivan Cigale
2. Mirko Juraja
3. Ivan Krof
4. Franc Reven
5. Jože Trbižan
6. Marjan Žerdoner
7. Adolf Znidaršič

SIS za področje kulture

1. Drago Cvitančič
2. Andrej Džura
3. Zvonko Erjavec
4. Blaž Kajzer
5. Edo Plazovnik
6. Monika Plestenjak
7. Jože Veselko

SIS za področje zdravstvenega varstva

1. Franc Gašper
2. Adam Haiser
3. Jože Haber
4. Franja Mlakar
5. Franc Pangerc
6. Milan Pavič
7. Jakob Vidovič

S poti na goro

SIS za področje otroškega varstva

1. Ljudmila Antonič
2. Helena Burjak
3. Jože Dornik
4. Angela Krauzer
5. Marija Kušnik
6. Jože Oder
7. Tončka Rožen

SIS za področje socialnega varstva, pokojninsko invalidskega zavarovanja in zaposlovanja

1. Jože Drevenšek
2. Anica Fišer
3. Franc Krajnc
4. Otmar Leš
5. Stanko Mikic
6. Ivan Rožič
7. Alojz Slatinšek

SIS za področje telesne kulture

1. Milan Dretnik
2. Erih Ginter
3. Alojz Golob
4. Ivan Jurkovič
5. Ivan Mlakar
6. Beno Pandev
7. Ela Pšeničnik

Definicija

Neki nemški šolar je prevedel »iredentiste« kot zmešane zobozdravnike.

Vreme

Zaradi neugodnih vremenskih razmer je prišlo do nemške revolucije v — glasbi. Tucholsky

Težko

Bonn 1956: »Francozi želijo nemško vojsko, ki bi bila močnejša kot ruska, pa slabša kot francoska.«

Prvi

»Kdo je bil prvi oficir?«
»Jožef. Oblekel je pisano suknjo in mišlil, da je več kot njegovi bratje.«

KULTURNA KRONIKA

Slikarska kolonija Ravne 74

Razstava lanske slikarske kolonije v Likovnem salonu je bila odprta od 27. novembra do 11. decembra 1974. Ob tej priložnosti je izšel zelo lep razstavni katalog, ob otvoritvi pa sta s krajšim koncertnim sporedom nastopila violinist prof. Mirko Petrač in flavtist prof. Janez Petrač.

Udeleženci kolonije so se predstavili vsak s po tremi do osmimi deli, kar je bilo dovolj za vpogled v njihov ustvarjalni svet. Čeprav je vsak od osmih kolonistov razen Miloša Požarja na Ravnah že razstavljal, je hkratni nastop zaradi možnih primerjav vendarle pomenil novost, vredno ogleda in razmisleka.

Zelo jasno sta se pokazala dva, v osnovi različna pristopa k motivom. Prvi je objektivistično-realističen, drugi subjektivističen. Prvega smo že navajeni in so ga dolej gojile vse naše kolonije, z drugim smo se na razstavah srečevali redkeje. Prvi nam je enkrat več pokazal, kakšna je koroška pokrajina s tipično leseno kmečko arhitekturo v obeh in tehnikah posameznih slikarjev — Golije, Mayerja, Požarja in Tomazina, drugi pa nam je pokazal, kako se lahko železarska vsakdanost (prav tako pa seveda katerakoli druga) transformira skozi slikarjevo pojmovanja likovne umetnosti v podobe, ki so bodisi svobodno komponiranje posameznih realitet v nove tvorbe (B. Čobal), poenostavljeno predimenzioniranje delov te realnosti (Potočnik) ali celo le barvne in kompozicijske študije (Gnamuš), ki so se ob tej realnosti sicer navdihnile, vendar pa jo docela vključile v umetnikov svet.

Ob standardno solidnih lesenih plastikah Janka Dolenca je torej to dvojno, v temeljih različno pojmovanje likovne umetnosti bistvena značilnost lanske slikarske kolonije. Verjetno pa bi se tudi vsak pogovor ali razprava o sodobnem slikarstvu nujno soočila prav s temi pojmovanji.

Petkovi kulturni večeri

V sodelovanju med občinsko zvezo kulturno-prosvetnih organizacij in ravenško študijsko knjižnico so 6. decembra lani zaživeli razgovori o različnih zvrsteh umetnosti. Odbor za organizacijo petkovih kulturnih večerov je povabil k udeležbi takole:

Vabimo vas, da preživite del petkovega večera, kakšno uro, v družbi ljubiteljev umetnosti in mišljenja. Da tisto najboljše, kar smo v priložnostnih pogovorih trosili po cesti in po gostilnah, zberemo v skupnem prostoru, da se misel soprojme z mislijo, izkušnja z izkušnjo...

Vsak petek ob peti uri popoldne bomo sedli v enciklopedijsko sobo študijske knjižnice in razvezali jezik, da bo govoril o lepoti in pameti našega trenutka. Knjiga meseca bo in večer dramatike; in bo filmska predstava, iztečena v pogovoru, in glasbeni večer z nastopi in prikazi stare in sodobne glasbene umetnosti. Vabili bomo kritike, umetnike in publiciste, da se pogovor ne bi udušil v lastnem krogu; poskusili bomo postati sol kulturnih stremeljenj naše doline, kvas lepega vzhajanja in jezi-

ček plemenite občutljivosti... Učili se bomo s poslušom poslušati, z vizijo gledati, z izkušnjo brati, z domišljijo občudovati.

Pridite, delavci vseh poklicev, ker je grad, ki je postal po vaših rokah delavnica kulture, zgrajen za težki delavski korak, ko je miza iz hrasta, da si roka spočije od šihata. In razgledi so; navznoter v vseh jezikih, po svetovnih enciklopedijah in slovarjih, ven s planote gradu na fabriko in kmečko setev!

Decembrski program je obsegal pogovor s slikarjem Tisnikarjem, glasbeni večer in pogovor o delih slikarske kolonije, večer dramatike in komentirano predvajanje umetniškega filma.

Razprodani abonma

Na Ravnah je bilo včasih zelo težko napovedati, katera gledališka predstava bo napolnila Titov dom, katera pa ne. Toliko bolj razveseljivo je torej dejstvo, da je bil razpisani gledališki abonma šestih predstav v tej sezoni za Ravne in Mežico v kratkem času razprodan in je torej že vnaprej za ogled vsakega dela zagotovljenih nad 400 gledalcev.

Repertoar je sestavljen posrečeno, saj sega od svetovne klasike v naš čas in predstavlja tudi dva domača avtorja, prav tako pa je pester sestav izvajalcev. Videli bomo naslednja dela: Javoršek, »Manevri«, Shakespeare, »Kakor vam drago«, Kozak, »Afera«, Ustinov, »Komaj do srednjih vej«, Goethe, »Torquato Tasso«, Lawrence, »Snaha«. Izvajali jih bodo: gledališki amaterji iz Celja, združeni Prevaljčani in Mežičani ter Ravenčani pa SNG Maribor in SLG Celje.

Bojazni, da bi zaradi teh predstav upadla gledališka dejavnost drugih društev, ni, bolj verjetno pa je, da bodo s kvalitetnim delom tudi sama poskušala prodreti v abonma naslednje sezone.

n. r.

RAZSTAVA DARINKA PLEVNICA

Ravenski slikar Darinko Plevnik je razstavljal v likovnem salonu od 20. decembra do 3. januarja. Čeprav smo ga na skupinskih razstavah že večkrat srečali, se nam je tokrat prvič predstavil samostojno.

Kakorkoli že lahko slikarje razvrščamo na mnogo načinov glede na njihovo nazorško ali stilno usmeritev itn., gre v bistvu vendarle zmeraj za to, koliko nas likovni umetnik s svojim delom uspe presuniti ali prepričati ali oboje. Plevnik kot nekdanji likovni pedagog zelo dobro pozna zgodovinski razvoj slikarstva, in ve, da se že lep čas ne zadovoljujemo več le z realističnim kopiranjem narave in da se slikarstvo v resnici začne tam, kjer kdo iz objektivnega in svojega subjektivnega sveta uspe ustvariti osebni stil in se v njem izražati.

Prav ta razstava je pokazala, da se je »našel« v monotipiji in da je njegov motivni svet razpet med podajanje predmetov, ki simbolizirajo minljivost včerajnjega sveta (skrinje, stare ure, vhod v dimnico) ter drznejše abstrakcije, ki govorijo le še s kompozicijo in barvo. Tu kakor tam

pa se razkriva mehka Plevnikova narava, ki se na vsakdanjo realnost odziva z otožno meditacijo ter se kdaj tudi izpoveduje prek oživiljenih predmetov.

M. K.

KULTURNI PETKI

TISNIKARJEV FENOMEN — ALI POGLAVJE IZ KEMIJE...

Kakor se že čudno sliši, bo vendarle res, da imata kemija in umetnost veliko kaj skupnega. In slikarska, prav Tisnikarjeva umetnost še posebej! Dve poglavji kemije sta za praktično uporabo predvsem zanimivi: valenčnost elementov — in možnost izdelovanja substitutov. Valenčnost je potencialna možnost nekega elementa, da se veže z drugim elementom ali spojino. In mar ni v umetnosti odločilnega pomena prav to, da se neki element — v našem primeru gre pač za elemente slikanja — veže s čim večjim številom drugih elementov? Mar ni prav valenčno število tisto, ki po svoje določa intenzivnost in vrednost umetnine — prav tako kot valenčno število v kemiji opredeljuje možnosti spajanja elementov v višje sestave? In kako se pri Tisnikarju konkretno da dokazati pravkar izgovorjena misel? Prav vsi jeziki, ki jih uporablja človek: torej govor, ples, glasba, upodabljanje, znamenja itd. so v svoji zgodovinski sestavi podobni prezezanemu deblu, na katerem se lepo vidijo letnice. A v sredini je nekakšen stržen, najtrši del, najodpornjši, najbolj zavarovan. V jeziku je to neka prastava, elementarni zaklad simbolov, katerega korenine so že zdavnaj pognale v podzavest. Ni vseeno, ali rečem besedo DREVO ali pa POLIVINIL. Drevo nosim kot pravadno izkušnjo tako rekoč že v svojih genih, polivinil pa je zgolj površinska, samo prvi vrhu zavesti bivajoča beseda, ki jo vselej le prepoznam, a je nikoli ne doživim. In ta prvobitni zaklad sporočilnih elementov je najhvaležnejši material najsobjetivnejših zvrsti umetnosti. Japonska poezija haiku vsa temelji na najelementarnejših pojmih in njihovih jezikovnih znakih. Vsako nanašanje novjših pojmov, izcedkov civilizacije, deluje v tej nežni poeziji kot ogenj napalma, kot razdejalna moč trinitrotoluola.

Moč Tisnikarjevega slikanja pa je enakega izvora. Elementi njegovih slik so prastari, prvi miljniki človeške kulture, prve najsplošnejše občečloveške situacije. Slovo živih od mrliča, spreved, križani, človeške in živalske mutacije kot metafore človeškega prastrahu, delirijske podobe, apokalipsa, avtoportret, izkaznica umetniške osame. To je resnično abecednik človeškega bivanja: najosnovnejši vzorni red življenja. In vsak naštetih elementov ima lastnosti ogljika: visoko valenčno število, ki je edino sposobno ustvarjati organizme, živo umetniško snov! Ne vem, če je kateri slovenski slikar kdajkoli uspel izzvati tolikšen odziv v drugih umetniških zvrsteh, kot prav Tisnikar. Izzval je pesnike, da so pisali ob njegovih slikah poezijo, komponista, da je skomponiral čudovito skladbo, režiserja, da je posnel film, pisateljico, da ne more mimo njega, ko opisuje stisko ob iztekanju življenja. Mar vse to ne kaže, da je mojster spregovoril s tistim strženom jezika, ki je najbolj vtkan v našo zgodovinsko in življenjsko skušnjo, ki izzove največ asociacij, ki ne govori več samo razumu, celo ne samo čustvom, ampak že kar telesu, da ne rečem samim aminokislinam... Najti resonanco z vsem bivajočim, od najpreprostejše mrtve snovi do aparaturne naše inteligence, to je resničen zadetek v črno, to je največ, kar lahko uresniči umetniški genij v človeku!

Druga kemijska značilnost, da namreč lahko ena snov funkcionalno zamenja drugo, ima prav tako svoj čudni par v naravi Tisnikarjevih del. Kar je v kemiji substitut, je v literaturi metafora, v upodabljanju simbol. C. Jung, veliki nadaljevalec Freudove psihoanalize, se je več let intenzivno ukvarjal z najstarejšim sistemom elementarnih simbolov, egipčansko knjigo TOTH, ki seže 6000 let v preteklost. Dvaindvajset podob, ki temelje

na Oz'risovem kultu, a se da v njih razbrati tudi indijski in kitajski filozofski princip, pa celo Marxov po Heglu povzet dialektični zakon: teza-antiteza-sinteza. In te podobne obvladujejo vse osnovne zakonitosti materialnega in človeškega bivanja tako totalno, da jih je Jung imenoval filozofski stroj.

Tisnikar, ki ni poznal tega sistema, je po neki globlji intuiciji sam prišel do podobnih rezultatov, saj njegov opus z drugačnimi sredstvi pač ponavlja simbolizem najstarejših civilizacijskih virov: simbolizem, ki že šest tisočletij obvladuje mišljenja zahoda in vzhoda. Tisnikarjeve slike, ob katerih nas samo potegne v meditiranje, prav kakor pri knjigi Toth — po naše Tarotu, so torej arhetipski simboli človeških potencialov in uresničenih razsežnosti. Če pristanemo na takšno razlago mojstrovih del, potem nam ni več težko razumeti magične ekspresivnosti teh tako enostavnih likov, tako discipliniranih barv, tako prvinskih sporočil. Kritiki, ki bi hoteli do dna razložiti Tisnikarja, bi moral biti arheolog srca, zapisnikar ob spajanju stvari, seizmograf časov...

Vinko Ošlak

MANEVRI — ALI ŠAHOVSKA ZACETNICA...

Javorškova komedija Manevri se začne s šahovsko igro, ki bo z naravo svojih figur določila potek igre in značaj njenih protagonistov. Prvzaprav se dogajajo tri igre hkrati: manevari kot igra vojske, šahovska partija kot igra tistih, ki so si vojsko izmislili — in odrska igra, ki jo junaki prvih dveh iger izpeljejo po svoji imanentni logiki. Ključ Manevrov je v tem, da se igralci vsake od teh iger identično obnašajo v vseh treh igrah: šahovska partnerka bo tudi na odru cesarica — v šahu to pomeni možnost gibanja naprej, nazaj in diagonalno — v politiki pa se taka reč ime- njuje spletkarjenje. Šahist bo na odru cesar: pri šahu se kralj samo zakriva in umika, v naši odrski igri se bo cesar prav tako skrival za močjo cesarice, vseskozi se bo izmikal spopadom in odgovornosti. Pravnik na manevarih bo seveda minister v igri: in v svojem minis- trovanju bo nadaljeval pravniško naravo, zvitorepil bo, kolikor bo scenarij dopuščal. Kmet na manevarih, kmet na šahovski deski, bo seveda tudi v igri kmet — močan in zdrave nature, a preproste pameti, brez diplomat- skih ozirov. Telovadec je drugi peon, v komediji orjaški dvobojevalec. Oba kmeta se po volji višjih pozneje sprevržeta v tekača, ker je njuno kmetstvo in robavstvovstvo prepo- časno, da bi dohitevalo bolne želje dunajske gosposke. Tu je še oskrbnica prosvetnega doma, ki v začetku nataka modrost kar iz ste- klenice, pozneje pa jo iz kobiljega gobca stre- sa na junake našega dogajanja. In krhka oskrbnica hči, ki bo tudi cesarična, na oba kraja spogledljiva in sramežljiva. Pa imamo šahovsko desko skorajda napolnjeno; postavi- mo samo še trdnjavi: turško in avstrijsko ce- sarstvo, med katerima in za kateri naj druge figure bijejo velike boje. Zdaj določi avtor sam- o še glavno smer, ki jo najde v slovenskem mitu o Martinu Krpanu — za posmeh bo po- skrbelo obregovanje ob Govekarjevo dramsko predelavo Levstikove povesti. Stvar mora ste- či sama po sebi, saj gre za to, da se dokaže avtorjeva teza, kako čas in maske ničesar ne izpremenijo. Če se gremo dovolj živo igro, bo- do našemljenci v prastarem mitu izpričali so- dobne probleme tako prepričljivo, da zvijače še opazili ne bi, če nas na igro v igri ne bi ne- prestano opozarjala nerodnost igralcev, ki se ustavljajo, češ da so pozabili tekst. Prav s tem dodatkom pa je bil žal tudi do konca uni- čen pisateljev domislek, da naj bi spontanost ustvarila natanko tisto, kar je ustvarilo tudi umetniško pero Levstika — da je skratka Levstikova literarna ideja do te mere objek- tivna, da se jo da potrditi tudi z improvizaci- cijo. Če bi bila večšina arhitekture odločilna večšina dramatike, potem bi z Javorškovim delom morda še nekako šlo. A v teatru, v ka- terem ne gledamo samo premikanja teles, pač pa tudi premikanje idej in metafor, skratka literarnih prvin, nas sama konstrukcijska za- misel pač ne more očarati, kakor nas še tako fantastično ribje okostje ne more nasititi, če na njem ni mesnega tkiva! Javorškov mi-

selni svet v pričujoči komediji je izrazito bul- varski, v resnici prav nič smešen. Obrabljeni gegi in pevski vložki ničesar ne morejo re- šiti, kajti enovite misli, ki bi vse to pove- zovala v neko naraščanje in razplet, pri naj- boljši volji ni opaziti. Začetek komedije — namreč dolgčas »padlih« vojakov z manevara, postane usoda cele »komedije« — dolgčas »prepadlih« gledalcev v dvorani. To, da se nima smisla bojevati za tujca, ki ti hoče povrh še gospodariti, je dovolj prepričljivo in umetniško dokazal že Levstik. Čemu torej po- navljanje na mnogo nižjem nivoju, če ni no- bene nove misli, nobene nove rešitve? Mar more posmehljivo namigovanje na samo- upravne sporazume, pesniške prepire, zaplot- ništvo in podobne slovenske »grehe« zaposliti duha gledalcev do take mere, da bodo vse- mu tistemu, kar gledajo, rekli komedija? Če- mu še kar naprej zmerjati Slovence z zago- vedneži in zarukanci, z duševnimi revami — potlej pa še cinično terjati, da se temu sme- jejo... Edini, ki je res smel to početi, je bil Cankar; a ta je te reči vse drugače opravil, pa še vseeno ni nič pomagalo. Cenene alu- zije, ki jih je prepoln Javorškov tekst, sodijo kvečjemu v kak srednješolski kabaret.

Prav tako, kot je spodletel miselni svet komedije, je spodletela tudi njena poetičnost, leposlovna izvirnost. Šlagerska govornica, po- balinsko izražanje, neosebnost, nemoč. Čeprav gre mnogokaj na račun Govekarja, je vse skupaj samo sodobno govekarstvo. Brez duše, brez tiste izvirne moči, ki zamenjuje podpis umetnika.

Pravzaprav je še kar sreča, da se dela ni lotil kakšen umetniško zrel ansambel, saj bi bila predstava le preveč smešna. Igra, ki smo jo videli, je bila izrazito neizenačena: res je bila kakšna dobro zaigrana vloga, npr. cesar, deloma tudi kobila — pa še kar simpatični komornik, ki je na koncu kočijaž — vse dru- go je zelo poprečno; tisti, ki je uprizarjal re- žiserja, se je celo grobo motil, cesarica je go- vorila afektirano, in to je najhujše, kar se lahko pripeti slovenščini, ki je kot umetno nastal književni jezik še posebej občutljiv za vsako afektacijo. Nekateri igralci niso vedeli, kdaj se je treba kako držati, na odru je bil večkrat prav mučen nered — še posebej v Mežici. Upajmo, da nam bodo dale nasled- nje abonmajske predstave več gledališkega užitka!

Vinko Ošlak

NOVE KNJIGE V STROKOVNI KNJIŽNICI

- 3587/340 Prešern A., Študij in industrijska iz- vedba vpihavanja prašnatih materialov (apno in dezoksidanti) pri izdelavi v obločnih pečeh 1974.
- 3587/341 Deset godina naučnoistraživačkog ra- da u crnoj metalurgiji SFRJ. Ocena do- prinosa unapređenju tehnologije 1974.
- 3587/342 Program ispitivanja mogućnosti ko- rišćenja domaćih ugljeva za proizvodnju FORM koksa.
- 5448 Burovoj I. A., Avtomatičeskoe upravle- nie processami v kipjaščem sloe 1969.
- 5449 Defekti v zakalennih metallah 1969.
- 5450 Orlov N. D., V. M. Čursin, Spravočnik litejščika 1971.
- 5451 Kljuev M. M., Kablukovskij A. F., Me- tallurgija elektrošlakovogo pereplava 1969.
- 5452 Rjalov V. R., Svarka plavljeniem aljumi- nija so stalju 1969.
- 5453 Molčanova Z. V., Ohrana truda v pro- katnom proizvodstve 1973.
- 5454 Kompleksnoe uluščenie kačestva stalnih slitkov 1969.
- 5455 Atrošenko A. P., Tehnologija gorjačej valcovki 1969.
- 5456 Ustanovki plamennoindukcionnogo na- greva 1971.
- 5457 Upročnenie konstrukcionih stalej niri- dami 1970.
- 5459 Zavljajlov A. S., Sandomirskij M. M., Ma- šinostroitelnie stali s redkozemelnimi prisadkami 1969.
- 5460 Vinograd M. I., G. P. Gromova, Vklju- čenija v legirovannih staljah i splavah 1972.
- 5461 Tehničeskij progress staleplavilnogo proizvodstva Japonii 1970.
- 5462 Smoljarenko D. A., Kačestvo uglerodi- stoj stali 1969.
- 5463 Lanskaja K. A., Žaropročnie stali 1969.
- 5464 Ajzenkolb F., Uspehi poroškovoj metal- lurgiji 1969.
- 5465 Grigorovič V. K., Elektronnoe stroenie i termodinamika splavov železa 1970.
- 5466 Sulte Ju. A., Elektro metallurgija stal- nogo litja 1970.
- 5467 Osnovi obrazovanija litejnih splavov 1970.
- 5468 Okislenie i obezugleroživanje stali 1972.

Zimsko tkanje

ŠPORTNE VESTI

Zivahen december v TTKS

Mesec december lahko označimo kot izredno aktiven na telesnokulturnem področju. Poleg tega, da je TTKS objavila programska izhodišča telesne kulture za leto 1975, je organizirala tudi že prvo javno razpravo o teh izhodiščih in z njimi uradno seznanila vse temeljne organizacije združenega dela, krajevne skupnosti in vse telesnokulturne organizacije. Omembe vredno je tudi, da je ObZTK oz. TTKS v kratkem časovnem presledku izdala 7. in 8. številko Koroškega športa, v katerem daje poročilo o telesnokulturni dejavnosti za leto 1973 in prvo polovico 1974 in s tem izpolnjuje svojo osnovno nalogo o javnem delu, saj so obe številki Koroškega športa tudi dobile vse TOZD, KS in TKO v naši občini. V TTKS so se ta mesec pridno pripravljali na sklic prve skupščine, o čemer bomo še poročali, aktivna pa sta bila tudi zlasti odbor za rekreacijo in odbor SŠD, ki sta izvedla pomembne akcije.

Akcija »plavajmo za zdravje«, katere izvedba je bila 15. decembra zaupana PK Fužinar, se je udeležilo kar 663 plavalcev, kar lahko imamo za zelo lepo udeležbo, kljub temu da so ti plavalci večinoma bili iz vrst mladine. Kljub temu je razveseljivo, da se je plavanje udeležilo 29 družin; številke pri starejših pa so bolj skromne. Žensk od 16. do 40. leta je bilo 42, nad 40 let pa samo 5, medtem ko je pri moških plavalo v starostni skupini od 16 do 50 let 135, nad 50 let pa samo 4. Kolajn sicer ni zmanjkalo, vendar pa so se morali tisti, ki so prišli pozno popoldan ali zvečer, zadovoljiti z nekoliko manjšimi. Za tako pozen čas izredno velik obisk v plavalnem banu pomeni samo eno, in sicer to, da bo treba s takimi akcijami nadaljevati skozi vse leto in mogoče ločiti starostne skupine, saj smo skoraj prepričani, da bi se vsak v »svoji« skupini čutil še bolj domačega.

Isti dan je bilo na strelišču v DTK tudi streljanje za ekipnega sindikalnega prvaka občine. Tudi tu je bila udeležba zadovoljiva, 13 ekip in kar 3 ženske! O zmagovalcih bomo še poročali, sedaj bi pripisali samo še to, da je vse letošnje množične akcije organiziral in uspešno izvedel samostojno ali s pomočjo drugih odbor za rekreacijo, ki ga vodi tov. Vehovar.

Veliko truda in volje je treba, da se pripravi telovadna akademija in veliko truda so v delo vložili pretežno vsi mentorji SŠD v naši dolini in telesnovzgojni učite-

lji in tudi vzgojiteljice v vrtcih ter vsej dolini v počastitev JLA pripravili res prijeten telovadni večer. Odbor za SŠD (vodi ga tov. Skrinjarjeva) je tako letos uspešno spravil pod streho že tretjo množično akcijo (poleg shoda na Ledinah in pohoda ob žici okupirane Ljubljane) in tako ponovno afirmiral delo šolskih športnih društev in v skupno delo pritegnil tudi oba vrtca, ki sta uspešno sodelovala.

Telovadna akademija SŠD OŠ Črne, SŠD Štalekar iz Mežice, SŠD Mladost s Prevalj in SŠD Pionir, SŠD Gimnazije in SŠD ŠC z Raven kakor tudi vzgojno varstvenega zavoda iz Črne in Raven ni navdušila samo s prvimi vseh tistih, ki so v Črni, v Žerjavu, v Mežici, na Prevaljah in Ravnah napolnili dvorane do poslednjega kotička, ampak je v taki sestavi dokazala, da je z združenimi močmi mogoče storiti marsikaj, z eno besedo: bila je prava propaganda za telesno kulturo, zato bo misel o javnem telovadnem nastopu v letu 1975 verjetno naletela na plodna tla.

Pri taki akciji, ki je povezana z nastopom in kjer je treba piliti in piliti posamezne točke, preden se jih predstavi občinstvu, je treba veliko delati in se truditi. Zato je treba pohvaliti predvsem izvajalce in vse druge, ki so kakorkoli pomagali, seveda pa si za uspešno izvedeno akademijo zaslužijo prav posebno pohvalo **Roškarjeva** za vaje SŠD Štalekar »veselo igranje«, v modernem ritmu in vajo z ruticami in žogicami, **Skitkova** za »talno telovadbo« in **Hojnik**, ki je skupaj z njo pripravil plese »Viniško kolo«, »Slovenska deklica« in »Lepa Anka«, (izvajalci SŠD Pionir) **Dlopstova**, ki je z najmlajšimi iz Črne pripravila dva plesa »Lepo Anko« in »Belokranjsko kolo«, **Lipovškova in M. Fišerjeva**, ki sta z otroki z ravenskega vrtca prikazali venček narodnih plesov in parterne vaje s švedsko klopjo, **Skrinjarjeva in Srnko** za vaje s trakovi in vaje na veliki blazini v izvedbi SŠD Mladost, **Lorberjeva in Zmagaj** za kolo in preskoke čez kozo (SŠD OŠ Črna) ter **Filipančičeva** za vajo »Sedem molekul mladosti« (SŠD Gimnazija) in **Hadžiagič** za vajo SŠD ŠC »mešani preskoki s talno telovadbo«.

Najvažnejši za naslednje leto za telesno kulturo pa so seveda

SKLEPI

skupnega sestanka vseh komunistov, ki delajo v telesni kulturi, predsednikov telesnokulturnih organizacij, predsednikov strokovnih odborov in članov sekretariata ObZTK ter članov IO občine Ravne na Koroškem, ki je bil v Domu železarjev 12. decembra 1974.

1. Sprejmejo in podprejo se programska izhodišča telesnokulturne dejavnosti v občini Ravne na Koroškem, ki jih je za samoupravno sporazumevanje in družbeno dogovarjanje za leto 1975 pripravil izvršni odbor temeljne telesnokulturne skupnosti. Vsi komunisti, ki delajo v telesni kulturi, morajo skupno z ostalimi telesnokulturnimi delavci tolmačiti programska izhodišča v svoji delovni sredini in se z vso odgovornostjo zavzemati za njihovo popolno uveljavitev.

2. Kljub večjim potrebam, ki jih izkazuje telesna kultura za redno dejavnost v letu 1975 in katerim bi bilo možno zadostiti samo s sredstvi, zbranimi po višji stopnji, je treba zaradi stabilizacije gospodarstva v letu 1975 OSTATI PRI ISTI STOPNJI (0,8 odst. od bruto OD), kot je bila dogovorjena za finansiranje telesne kulture v letu 1974. Pri tej stopnji, upoštevajoč inflacijo, pa je treba na vsak način vztrajati.

3. Telesnokulturne organizacije se morajo tako organizirati, da bodo sposobne zadostiti sedanjim pogojem dela. Komunisti v telesnokulturnih organizacijah so odgovorni za dosledno spoštovanje in izvajanje sklepov ZTKO in TTKS.

4. V vseh krajih naše občine naj se ustanovijo aktivni članov ZK, ki delajo v telesni kulturi.

Do 31. januarja 1975 morajo biti v vseh krajih sklicani prvi sestanki članov ZK, ki delajo v telesni kulturi. Na teh sestankih morajo biti izvoljeni 3—5. članski sekretariati in sekretar, ki postane avtomatično član sekretariata občinskega aktiva članov ZK, ki delajo v telesni kulturi.

Za sklic 1. sestanka so zadolženi:

— za KS Črna tov. Andrej Fajmut dipl. inž.,

— za KS Mežica tov. Kristl Pečovnik,

— za KS Prevalje tov. Franc Čuk,

— za KS Ravne tov. Anton Potočnik.

Jože Šater

KOROŠKI ŠPORT ŠT. 7, 8

Novembra sta izšli novi številki Koroškega športa. Št. 7 obsega 300 strani, št. 8 273. Na prvi pogled je torej jasno, da sta zahtevali ogromno truda in verjetno tudi precej stroškov. Koncept tega glasila (številki sta ob izidu doživeli tudi ugodno oceno v Delu) je razviden iz vsebine. Ne samo da so v njem temeljito popisane pravne in samoupravne osnove, ki določajo organiziranost in delovanje celotne telesne kulture in športa v občini, ampak so objavljeni tudi načrti za razvoj te dejavnosti ob natančni analizi stanja ter detajlnem prikazu dela vseh športnih vrst v posameznih krajih in društvih. Ta natančnost je izvedena tako dosledno, da lahko najdemo v Koroškem športu večkrat domala zapisniško pedantne rezultate tudi s tekmovalnj pionirskih moštev v posameznih panogah. S tem je nedvomno do kraja izvedeno načelo o popolni enakopravnosti športnih vrst in nobenega dvoma ni, da bodo novo izvoljeni delegati temeljne telesnokulturne skupnosti lahko med najbolje obveščeni v vseh SIS, če bodo le pripravljani vzeti v roke Koroški šport in si vzeli čas, da ga bodo preštudirali.

Nehote pa si človek ob pogledu na te tako dobro organizirane dejavnosti zaželi, da bi sestavili tudi plan informiranja za celo leto ali vsaj za pol leta, po katerem bi prihajali posamezni strokovnjaki do besede v naših sredstvih obveščanja takrat, ko se jim sezona začena ali zaključuje, ne pa tako kot zdaj, ko so posamezne športne panoge v tej rubriki včasih mogoče favorizirane na račun drugih, ko za ene imamo dopisnike, za druge pa ne.

ŠAH

26. oktobra so se v Radovljici pomerili šahisti iz ZP slovenskih železarn. Tekmovanje je lepo organiziral sindikat Tovarne verig Lesce. Igralni čas je bil 20 minut, tekmovalni sistem pa Bergerjev. Nastopale so štiričlanske ekipe. Zmagala je Železarna Jesenice 20, pred Železarno Ravne 18,5, Železarno Štore 13,5, Verigo Lesce 12, Plamenom Kropa 9,5, Tovilom Ljubljana in Žično Celje 2 točki. Naša ekipa je nastopila v postavi: Ristič (4), J. Jesenek (5), F. Kolar (5) in Komarica (4,5).

V Rogaški Slatini je bilo 16. in 17. novembra republiško sindikalno hitropotezno prvenstvo za posameznike. Udeležilo se ga je re-

- 5469 Alekseev Ju. N., Vvedenie v teoriju obrabotki metallov, davleniem, prokatkoj i rezanijem 1969.
- 5470 Verte G. A., Elektromagnimnaja razlivka i obrabotka židkogo metalla 1967.
- 5458 Yong R. S., Chemical Analysis in Extractive Metallurgy 1971.
- 5471 Automatisieren in der Prozesstechnik 1973.
- 5472 Klapper H., Bedienung von Gasdruckregleranlagen 1973.
- 5473 Mikovilovič D., Tablice razvijenih fazonskih komada 1971.
- 5474 Kamenarović V., Podovi 1972.
- 4888/3 Dančević P. D., Arhitektonske konstrukcije 1974.
- 5475 Crosby A., Kreativität gegen Routine 1973.

kordno število 170 šahistov. V predtekmovanju so bili nastopajoči razporejeni v 9 enakovrednih skupin. Glede na uvrstitev v predtekmovanju so bili drugi dan tekmovalci uvrščeni v 9 skupin. Iz Raven so nastopili Ristič, Jesenek in Kolar. Ristič se je v predtekmovanju uspel uvrstiti v prvo kakovostno skupino, kjer je zasedel 14. mesto. Čeprav je Jesenek premagal mednarodnega mojstra Musila, se je uvrstil v tretjo skupino, F. Kolar pa v peto, kjer je potem zavzel prvo mesto. Prvak je postal že četrtič zapored Vojko Musil iz Maribora, drugi pa je bil Edo Mauhler iz Dravograda.

Na rednem mesečnem prvenstvu kluba Fužinar v hitrem šahu v novembru je bil naslednji vrstni red: Erjavc in Ristič 9,5, Jesenek in Zunec 8,5, Planinšek 7,5, Rotovnik 5, Zavrtnik 4,5 točke itn. Prvenstva se je udeležilo 12 šahistov.

Zadnjega turnirja v hitrem šahu v decembru se je udeležilo 11 šahistov. Vrstni red je bil naslednji: Jesenek in Erjavc 7,5, Ristič 7, Planinšek in Pesjak 6,5 točke itn.

Pri ocenjevanju uspešnosti po posameznih turnirjih je končni vrstni red naslednji: Ristič in Erjavc 20, dipl. inž. J. Zunec 19, Jesenek 17, Planinšek 16, Pušnik 8, F. Kolar 4, Rotovnik 3 in Vidmar 2 točki. Ristič je v naknadnem dvoboju premagal Erjavca in osvojil prvenstvo za leto 1974.

V teku je ekipno prvenstvo v republiški ligi, kjer nastopa tudi Fužinar. Ekipa šteje 6 članov, dva mladince in dve ženski. Po slabem startu, ko ekipa še ni bila kompletna — manjkal je Jesenek — se je konsolidirala in dosegla je solidne rezultate. Dosežen uspeh po kolih: s Celjem 0,5 točke od 10 možnih, Bistrica 4,5, Branik 5,5, Radenska 6. jo.

Franc Povsod

Dragi Franjo,

žalostno in težavno nalogo imam danes, da se od tebe zadnjikrat poslovim v imenu sodelavcev iz kalilnice. Tek življenja v naravi je tak, da je vsaka smrt nadomeščena

z rojstvom in vsako rojstvo s smrtjo. Prebujanje narave vsako spomlad je rojstvo, v poletju narava živi, jeseni se stara in daje letino, pozimi pa odmre. Kadar se skozi leto narava tako spreminja, pravimo: »Letos pa je pravo leto!« Zgodi pa se, da po nekaj toplih, sončnih pomladnih dneh, ko vse zbrsti in se odene v cvetje, pridejo mrzle sape in zamorijo mlado rast.

Vidiš, Franjo, tudi pri človeku je lahko tako in prav tebe je z naše sredine iztrgala smrt v pomladi tvojega življenja. Kmet in vrtnar si s solzami v očeh v pomladnem jutru ogledujeta škodo in mi, ki se danes poslavljamo od tebe, imamo usta nema, srce pa se nam stiska v trpki bolečini. Krava, pekoča rana in neskončno brezno je ta odhod za stalno. Nihče ne bo storil tega, kar bi ti še lahko in moral storiti, n'čče niti

MIHEV-PECA →
PIKOVO →
← TOPLA-PECA
← RADUHA

Kam?

približno ne ve, kakšne cilje si si v življenju zastavil.

Spoznali smo te kot učenca v poklicni šoli in še danes mi zvenijo v ušesih tvoji pogumni in možati odgovori na vprašanja pri zaključnem izpitu, kjer si v svojem letniku dosegel najboljši uspeh. Poleg dela v kalilnici si potem končal tudi osnovno šolo, ki je prej zaradi bolezni nisi mogel. Pot ti je bila odprta naprej; v okviru poklicne rehabilitacije si se še vpisal na tehnično šolo. Poznali smo te in verjeli smo, da jo boš končal. Toda tvoja bolezen je hotela drugače. V dvajsetem letu življenja ti je zastalo srce in za zmeraj se moramo posloviti.

Na tvoji peči v kalilnici, Franjo, so danes stale rože in gorela je sveča. Toda rože ovenijo in sveča dogori, mi pa se te bomo še spominjali; obljubljam.

Počivaj v miru in lahka naj ti bo zemlja!

Tvojim domačim izrekam v imenu sodelavcev kalilnice, sindikalne organizacije in uprave železarne najgloblje sožalje.

NAŠE ZNAMKE V LETU 1975

Program novih izdaj naših znamk v letu 1975 se po številu ne razlikuje bistveno od števila v minulemu letu izdanih znamk. Bistveno višja pa je cena teh znamk. Ker so se zvišale cene poštne usluge, so spremenjene tudi vrednote na posameznih znamkah. Skupna vrednost v letu 1975 izdanih priložnostnih znamk bo 186,20 dinarjev. Naklade posameznih serij še niso znane in so odvisne od števila naročil. Po programu združenja JPPT podjetij bodo v letu 1975 izšle naslednje znamke:

Januar:

- 8. I. — 150-letnica »Letopisa Matice Srbije« — 1 znamka
- 30. I. — II. evropska konferenca I. U. P. — 2 znamki

Februar:

- 25. II. — Stari nakit — 6 znamk
- 26. II. — 100-letnica smrti Svetozara Markovića — 1 znamka

Marec:

- 8. III. — Dan žena — 1 znamka

April:

- 23. IV. — Rdeči križ — 1 znamka
- 30. IV. — Evropa CEPT — 2 znamki

Maj:

- 24. V. — Flora Jugoslavije — 6 znamk

Junij:

- 2. VI. — Jugoslovanski olimpijski komite — 1 znamka
- 20. VI. — Svetovno prvenstvo v kajaku na hitrih vodah — 1 znamka

Julij:

- 9. VII. — 100-letnica bosansko-hercegovskega upora — 1 znamka

September:

- 16. IX. — Znameniti možje naše kulturne preteklosti — 6 znamk

Oktober:

- 4. X. — Teden otroka — 3 znamke

November:

- 1. XI. — 100-letnica ustanovitve Rdečega križa — 1 znamka
- 28. XI. — Umetnost — socialno slikarstvo — 6 znamk

Letos bo torej izšlo razen rednih frankovnih znamk še 39 priložnostnih. Zanimivo je, da bo letos prvič pri nas izdana znamka v počastitev dneva žena.

NAROČNINA ZA NAŠE ZNAMKE

Dolgoletna želja zbiralcev znamk se je uresničila. Z letošnjim letom se uvaja pri nas naročnina za naše poštne znamke. Tako bodo lahko vsi zbiralci dobili željeno število znamk. Ko se spomnimo na težave, ki smo jih imeli v minulih letih, ko smo za posamezne serije znamk celo žrebali, smo z novim načinom razdeljevanja znamk resnično lahko zadovoljni.

Skupnost JPPT podjetij pa zahteva za vsak naročen komplet znamk polog 20 dinarjev. Po daljšem negodovanju filatelistov in vztrajanju pošte, da brez pologa ne gre, je končna odločitev sledeča: za vsak naročeni komplet znamk je treba vplačati 20 dinarjev pologa. S pologom si hoče PTT zagotoviti le resna naročila in preprečiti kakršne koli nepravilnosti, do katerih bi z možnostjo nabave neomejenega števila znamk zagotovo prišlo.

Odbor našega društva je sklenil, da bomo ta polog plačali z denarjem, ki so ga člani

društva posodili (50 dinarjev) kot polog za nabavo novih znamk. Člane opozarjamo še na to, da med letom ni možno spreminjati števila naročenih serij.

ZNAMKE »EVROPA CEPT«

Znamke EVROPA CEPT so postale priljubljena tema mnogih zbiralcev širom po svetu, pa tudi pri nas. Znamke z napisom EVROPA CEPT izdajajo vse države članice evropske konference pošt in telekomunikacij. Prve znamke Evropa CEPT so izšle leta 1956. Do danes je izšlo že 668 znamk. Zanimanje za te znamke iz dneva v dan narašča. Posebno znamke, izdane v letu 1974, so pritegnile zanimanje mnogih zbiralcev. Lani je bilo prepuščeno posameznim članicam unije, da so same izbrale motive za svoje znamke. Dana je bila le osnovna tema: male skulpture. Tako je 22 evropskih držav izdalo 48 znamk s prikazom malih skulptur iz svoje kulturne zakladnice. Res lepa in enkratna zbirka! Znanja je tudi tema za te znamke v letu 1975: slikarstvo.

Jugoslavija izdaja znamke EVROPA CEPT od leta 1969. Vsako leto izideta po 2 znamki. Na temo skulpture je na znamki za 2 dinarja kamniti kipec iz Lepenskega vira, enega najstarejših znanih ljudskih selišč v Evropi (5000 let pred našim štetjem). Na drugi vrednoti za 6 dinarjev pa je Meštrovičev kip Mati z otrokom.

ZANIMIVO

Velika Britanija, ki je izdala prvo poštno znamko na svetu (1840) je letos prvič v svoji dolgi filatelistični zgodovini izdala tudi blok. Glede na majhno naklado (148.000 izv.) je že danes ta blok zelo iskana filatelistična zanimivost.

OBČNI ZBOR DRUŠTVA

Občni zbor Koroškega filatelističnega društva bo v torek, 21. januarja, ob 17. uri v sejni sobi doma telesne kulture na Ravnah. Pregledali bomo delo društva, sestavili program dela za naprej in izvolili nov odbor. Pridite vsi!

Problem 20. stoletja

Onesnaževanje okolja postaja zadnje čase problem 20. stoletja celotnega sveta. Problem, ki ni tako lahek, da bi se dal odpraviti v enem dnevu. V zadnjih letih je človeštvo v onesnaževanju prestopilo že tako dopustne točke. Pa kljub temu se še premalo zavedamo, da se načeto okolje iz dneva v dan vse bolj in bolj poslabšuje. Skrajni čas bi že bil, da bi se človeštvo širom zemeljske oble zavedalo, da vse to početje pelje po poti uničevanja zdravega okolja. Danes človeštvo vidi le napredek svoje industrije ter vtikovanje s politiko v neodvisnost drugih držav. Največ kriva za vse to početje onesnaževanja pa je prav razvita industrija.

Seveda ta problem tare najbolj države, ki imajo zelo močno razvito industrijo. V zadnjih letih se je ta problem pokazal tudi v Jugoslaviji, Slovenija pa je še tem bolj prizadeta, ker ima zelo močno industrijo.

V Mežiški dolini imamo zelo močno razvito industrijo, ki iz dneva v dan onesnažuje zrak, katerega vdihavamo. Da kar pričenem na zgornjem koncu doline. Rudnik Mežica, kot druga največja delovna organizacija v občini Ravne, že vsa leta obstoja onesnažuje svojo okolico, za katero bi lahko rekli, da ni več tak-

šna, s katero bi se še lahko pohvalili. Že dolina nad Žerjavom je opustošena, tako da človek, ki obiše ta kraj, dobi občutek, da tu ni mogoče živeti. Dolina smrti, tako imenujejo ljudje zgornje Mežiške doline kraj, kjer se iz mogočnih dimnikov v skalovju kadi oziroma vali močan črn dim. Prav ta dim pa je z leti vzletel ljudem vse tisto, kar daje sveži zrak — zelenje, katerega ni mogoče opaziti, če pa je že, je ožgano od dima in ni več zeleno, temveč rjavo.

Mogočni gozdovi, ki so včasih krasili Mežiško dolino, niso več tisto, kar so bili v preteklosti. Če jih ni uničil plin, jih je v zadnjih letih zelo močno opustošil ogenj. Kar je še ostalo bolj čistega na zgornjem koncu doline, je Meža samo do Žerjava. Da bi bila čistejša, so krajanje Črne montirali v Rudarjevem čistilno napravo, ki prečisti odpadno kanalizacijsko vodo. Ti krajanje so se potrudili, da bi svojo reko obvarovali pri življenju, a kaj to pomaga, ko pa Meža od Žerjava naprej vse do izliva v Dravo teče mrtva in onesnažena.

V Žerjavu jo onesnažujejo odpadne vode iz zbiralnice. Seveda vsa ta odplaka onesnažuje Mežo. Vse do svojega izliva sprejema vase še dodatne odpadke delovnih organizacij. Lahko

trdimo, da je postala reka nekakšen odpadni kanal. Kolikor še ni popolnoma onesnažena, sprejme vase še vse odplake ravenske železarnice. Takšna delovna organizacija, kot je železarna Ravne, se zelo težko izogiblje odtoku svojih odpadnih vod, ki vsebujejo razne strupene snovi.

Seveda pa je to samo en del onesnaževanja Mežiške doline. Drugi, hujši, je onesnaženje zraka. Povzročitelji onesnaževanja reke in ozračja smo vsi prebivalci Mežiške doline, od gospodinje pa tja do topilca, ki ves znojen stoji pri svoji peči in topi svinec ali železo. Onesnaževanje ozračja se najbolj poslabša v zimskih mesecih, ko po stanovanjih gorijo peči, ki v precejšnji meri onesnažujejo zrak. Na Ravnah so ta problem nekako že odpravili s tem, da se večji del Raven ogreva s centralno kurjavo iz železarnice. V načrtu je že tudi gradnja kotlarne na Prevaljah, ki bi ogrevala celotno Prevalje. Kdaj se bo to uresničilo, se še ne ve.

Danes lahko trdimo, da je bilo nekaj na tem področju že narejenega. V Žerjavu stoji že nekaj let čistilna naprava »lurgi«, ki je omejila precejšnji odstotek onesnaževanja na zgornjem koncu doline. Tudi v železarni so postavili preteklo leto sodobno čistilno napravo pri novi topilnici. Kakšen je procent zajetja, se še danes ne ve, zagotovo pa je zelo pozitiven, saj se zelo malo kadi od električnih peči. Zavedati pa se tudi moramo, da vsega onesnaževanja, ki ga povzroča naša industrija, ne bomo z lahkoto odpravili. Potrebno bo, da bomo šli vsi v boj proti onesnaževanju človekovega okolja.

Glavni problem v industriji barvastih kovin vsega sveta je, kako učinkovito odpraviti žveplo iz sulfidnih koncentratov. Dve metodi sta, a obe zelo dragi in si jih podjetja za sedaj ne morejo privoščiti.

V Dubrovniku in Beogradu so razpravljali o problematiki onesnaževanja. Predlagali so, naj podjetja prilagodijo tehnične procese dela varstvu okolja, da bo v prihodnje zrak bolj čist in voda užitna. Seveda pa moramo pri tem pomagati prav vsi, drugače ne bo uspeha.

F. Rotar

DELOVNE NEZGODE V DECEMBRU

Mesner Drago, jeklovlek — pri transportiranju kolobarja žice se je vbodel v dlan leve roke.

Božič Ivan IV., topilnica I. — pri čiščenju izlivne odprtine je nastala manjša eksplozija, pri čemer si je opeknel zapetje desne roke.

Jonke Marija, kemijski laboratorij — pri odpiranju pokrova plastične škatle si je z nožem porezala levo roko med palcem in kazalcem.

Ferk Janez, kovačnica — pri ravnanju osi na stiskalnici si je poškodoval prste desne roke.

Kret Danijel, valjarna — pri odtegotanju matice na vijaku za nastavitev valja mu je matični ključ zdrsnil, pri tem pa si je poškodoval sredinec desne roke.

Čuček Pavel, valjarna — pri pripenjanju gredic s pomočjo žerjavne verige se mu je ena skotalila na nart desne noge.

Kotnik Stanislav, topilnica I. — pri odmetavanju odpadnega železa si je poškodoval nogo.

Zučko Franja, topilnica I. — pri razkladanju žilindrine posode je skočil s kamiona, pri tem pa si je poškodoval koleno desne noge.

Močnik Ivan, topilnica I. — pri snemanju žindre s stene peči mu je brizgnil delček žindre v oko.

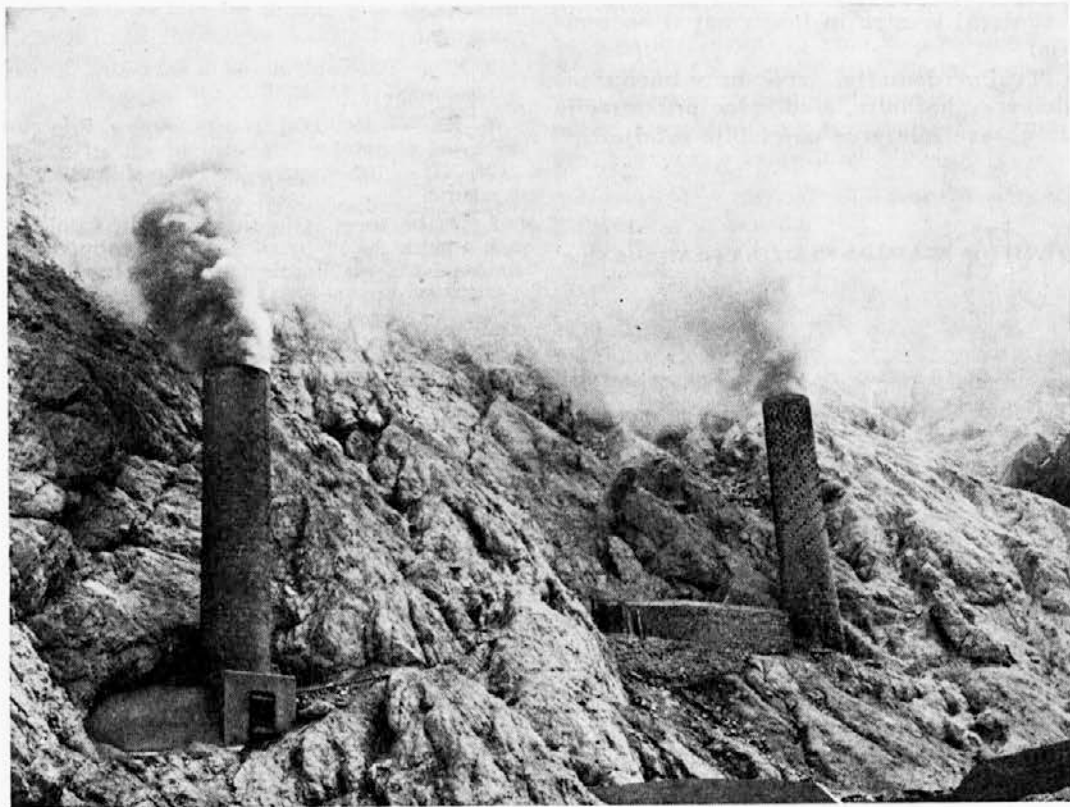
Obreza Milan, topilnica II. — pri snemanju kavlja z žerjavne verige ga je ta stisnil za sredinec leve roke.

Mezner Drago, jeklovlek — pri nameščanju žice v ležišče ga je vrteči se boben zgrabil za desno roko ter mu poškodoval zapetje.

Lahovnik Ivan, topilnica II. — pri merjenju temperature taline mu je brizgnil delček žindre v oko.

Rižmal Franc, valjarna — pri zlaganju gredic se mu je ena skotalila na desno roko ter mu poškodovala II. prst.

(Nadaljevanje na 28. strani)

Dolina smrti

Gibanje zaposlenih v tovarni

od 21. XI. do 20. XII. 1974

Zap. št.	Priimek in ime	Rojen	Kvalifikacija	Obrat	Odkod je prišel
Sprejeti delavci					
1.	Bratina Vanjo	13. 7. 1956	NK delavec	jeklovlek	iz šole
2.	Časl Milan	6. 8. 1949	PK žerjavovodja	topilnica	iz druge delovne organiz.
3.	Čepelnik Herman	6. 4. 1954	KV ključavničar	obrat mehanične del. TOZD TRO	iz JLA
4.	Čevnik Milan	20. 8. 1951	PK delavec	čistilnica	iz druge delovne organiz.
5.	Delopst Franc	4. 9. 1944	NK delavec	valjarna	ponovna zaposlitev v ZR
6.	Goličnik Radoslav	30. 4. 1956	KV avtomehanik	topilnica	prva zaposlitev
7.	Harmat Ester	10. 5. 1951	NS	splošni sektor	iz druge delovne organiz.
8.	Hrast Sonja	28. 10. 1956	PK brusilka	obr. mehanične del. TOZD TRO	iz poklicne šole
9.	Iskrač Pavla	17. 6. 1955	KV rezkalka	obrat industrijskih nožev	prva zaposlitev
10.	Jug Aleksander	2. 5. 1952	VSS inž. str.	enota II.	štipendist žel. Ravne
11.	Kumer Franc	28. 1. 1954	KV elektromehanik	elektro obrat jaki tok	iz JLA
12.	Klemenc Miran	26. 7. 1953	KV rezkalec	centr. delavnica	iz JLA
13.	Kavtičnik Marija	29. 8. 1956	NK delavec	elektro obrat jaki tok	iz druge delovne organiz.
14.	Karničnik Dušan	29. 1. 1955	SS kemijski tehn.	topilnica	iz druge delovne organiz.
15.	Lešnik Vladimir	24. 6. 1952	NK delavec	topilnica	iz druge delovne organiz.
16.	Metul Roman	21. 1. 1954	KV ključavničar	obrat mehanične del. TOZD TRO	iz JLA
17.	Mithans Drago	21. 7. 1954	PK rezkalec	obrat pnevm. strojev	iz JLA
18.	Mori Vinko	16. 1. 1954	KV ključavničar	valjarna	iz JLA
19.	Novak Drago	14. 10. 1953	NK delavec	čistilnica	iz JLA
20.	Obreza Milan	22. 8. 1952	PK zidar	topilnica	prva zaposlitev
21.	Pangerc Andrej	8. 4. 1948	KV avtoklepar	obrat strojev in delov	iz druge delovne organiz.
22.	Pečovnik Srečko	29. 5. 1954	NK delavec	materialno gosp. TOZD II.	iz druge delovne organiz.
23.	Pek Vincenc	31. 3. 1954	NK delavec	vzmetarna	iz JLA
24.	Podgoršek Franc	22. 1. 1953	NK delavec	topilnica	iz JLA
25.	Praznic Alojz	8. 5. 1955	NK delavec	topilnica	iz druge delovne organiz.
26.	Pušnik Franc	2. 10. 1954	NK delavec	topilnica	iz druge delovne organiz.
27.	Rečnik Peter	1. 2. 1954	PK livar	livarna	iz druge delovne organiz.
28.	Rek Roman	28. 10. 1954	KV avtomehanik	valjarna	iz JLA
29.	Sedovšek Anton	10. 3. 1954	NK delavec	valjarna	iz druge delovne organiz.
30.	Strmšek Stefan	19. 8. 1952	KV topilec	topilnica	iz druge delovne organiz.
31.	Stojanović Novica	2. 3. 1955	KV avtomehanik	topilnica	iz druge delovne organiz.
32.	Šapek Jožef	12. 8. 1954	KV livar	topilnica	prva zaposlitev
33.	Šimenc Marjan	21. 9. 1954	PK kovač	livarna	iz JLA
34.	Sušel Rajko	23. 7. 1952	SS metalurški tehnik	centralna delavnica	iz JLA
35.	Turkuš Miroslav	6. 6. 1956	KV ključavničar	skupne službe TOZD I. obrat strojev in delov	iz JLA prva zaposlitev
Odjavljeni delavci					
1.	Arnečič Anton	15. 7. 1922	KV kovač	kovačnica	invalidska upokožitev
2.	Brajnik Miran	20. 9. 1955	NK delavec	valjarna	v JLA
3.	Bjeljac Milan	3. 5. 1953	NK delavec	topilnica	samovoljna zapustitev dela
4.	Borković Branimir	3. 4. 1954	NK delavec	topilnica	samovoljna zapustitev dela
5.	Erić Branimir	28. 8. 1952	NK delavec	čistilnica	samovoljna zapustitev dela
6.	Gros Zvonko	28. 7. 1955	NK delavec	gradbeni remont	v JLA
7.	Hajnže Nada	8. 7. 1953	NK delavec	obrat pilarne TOZD TRO	med poskusno dobo
8.	Hartman Marjan	24. 10. 1955	KV obratovni električar	elektro obrat jaki tok	v JLA
9.	Kameri Kamer	28. 2. 1946	NK delavec	topilnica	dana odpoved
10.	Konc Srečko	18. 3. 1947	PK žerjavovodja	špedicija	dana odpoved
11.	Kordež Roman	12. 2. 1959	NK delavec	skladiščna služba	samovoljna zapustitev dela
12.	Kumer Jože	11. 8. 1957	NK delavec	obrat pilarne TOZD TRO	samovoljna zapustitev dela
13.	Lodrant Alojz	17. 6. 1928	SS delovodja avtomehanske stroke	PD TOZD II.	umrl
14.	Lužnik Vladimir	16. 7. 1953	PK kovač	kovačnica	poklicna rehabilitacija
15.	Marković Mladen	22. 5. 1955	NK delavec	gradbeni obrat	v JLA
16.	Matijević Vukašin	25. 12. 1952	NK delavec	topilnica	samovoljna zapustitev dela
17.	Miličević Ivica	23. 9. 1956	NK delavec	čistilnica	samovoljna zapustitev dela
18.	Ogris Antonina	10. 8. 1954	NSS	kadrovska služba	dana odpoved
19.	Pavlič Anton	29. 12. 1953	KV rezkalec	modelna mizarna	dana odpoved
20.	Pečovnik Marjan	5. 8. 1952	SS strojni tehnik	PD TS	dana odpoved
21.	Pintar Branko	26. 10. 1956	NK delavec	topilnica	samovoljna zapustitev dela
22.	Skitek Rudolf	26. 1. 1955	PK kovač	kovačnica	v JLA
23.	Špan Franc	2. 12. 1931	KV čevljar	topilnica	samovoljna zapustitev dela
24.	Šumnik Ivan	2. 5. 1953	PK topilec	topilnica	samovoljna zapustitev dela
25.	Tuka Tihomir	29. 9. 1953	NK delavec	čistilnica	samovoljna zapustitev dela
26.	Vačun Mirko	12. 9. 1955	PK rezkalec	obrat industrijskih nožev	v JLA
27.	Vinkler Drago	6. 6. 1951	SS strojni tehnik	konstrukc. biro TOZD TRO	v JLA
28.	Vukman David	26. 8. 1949	NK delavec	topilnica	samovoljna zapustitev dela
29.	Vušnik Danilo	9. 11. 1954	KV ključavničar	obrat strojev in delov	v JLA
30.	Zavec Vlado	1. 7. 1955	KV ključavničar	strojni obrat	v JLA
31.	Zlof Stanko	23. 10. 1956	NK delavec	obrat meh. del. TOZD TRO	samovoljna zapustitev dela

Izobrazba — kvalifikacija

Izobrazba — kvalifikacija

Sprejeti

1 — VSS inženir strojništva
1 — SS metalurški tehnik
1 — SS kemijski tehnik
2 — KV rezkalka

3 — KV avtomehaniki
4 — KV ključavničarji
1 — KV avtoklepar
1 — KV topilec
1 — KV livar

1 — KV elektromehanik
1 — PK žerjavovodja
1 — PK rezkalec
1 — PK zidar
1 — PK livar

1 — PK kovač
1 — PK brusilec
1 — PK delavec
11 — NK delavcev
1 — NS

Izobrazba — kvalifikacija

Odjavljeni

1 — VK delov. avtomehan. stroke
2 — SS strojna tehnika
1 — KV kovač

1 — KV obratovni električar
1 — KV rezkalec
1 — KV čevljar
2 — KV ključavničarja

Izobrazba — kvalifikacija

1 — PK žerjavovodja
2 — PK kovača
1 — PK talilec
1 — PK rezkalec

16 — NK delavcev
1 — NSS

(Nadaljevanje s 26. strani)

Gorenšek Štefan, valjarna — pri odlaganju gredic so se mu te posule na levo roko ter mu poškodoval tretji in četrti prst.

Hojnik Franc, valjarna — pri adjustiranju valjanjih palic se mu je ena skotalila na nart leve noge.

Orešnik Franc, kalilnica — pri nameščanju palic na obešalnik je nerodno stopil in si poškodoval gleženj desne roke.

Pavlak Janez, vzmetarna — pri rezanju ploščatega vzmetnega materiala si je na ostrem robu poškodoval sredinec in prstanec leve roke.

Glinik Pavel, obrat strojev — pri vstavljanju osi v primež, mu je ta zdrsnila, pri čemer si je poškodoval kazalec desne roke.

Mlinar Milka, obrat nožev — pri snemanju industrijskega noža z brusilnega stroja si je porezala dlan leve roke na rezilu noža.

Lešnik Leopold, centralna delavnica — pri brušenju vijaka na brusilnem stroju si je obrusil mezinec in prstanec leve roke.

Grabner Slavko, TRO Prevalje — pri vpenjanju obdelovanca v primež na skobeljnem stroju se je s kladivom udaril po prstu leve roke.

Fink Ivan, TRO Prevalje — pri snemanju podpornega ležaja, ki ga je predhodno postavil na orodno mizo, se mu je ta prevrnil in mu poškodoval dva prsta na levi nogi.

Janet Jožica, TRO Prevalje — pri ravnanju žarjenih pil ji je priletel tujek v levo oko.

Koler Ernest, obrat nožev — pri obračanju furnirskega noža na ploščinskem brusilnem

stroju si je porezal sredinec, prstanec in mezinec na desni roki.

Rožič Anton, obrat strojev — pri odlaganju sidrnega vijaka s pomočjo žerjava si je poškodoval sredinec leve roke.

Ras Jože, špedicija — pri vstopu v tovarni železniški voz se mu je stopnica odmaknila, tako da je z glavo udaril v rob voza.

Završnik Karel, skladiščna operativa — pri podlaganju kovinskih sodov si je poškodoval mezinec na desni roki.

Brkič Nuriya, vzmetarna — med brušenjem vzmetnega lista na brusilnem stroju mu je zdrsnilo, pri čemer si je obrusil palec na desni roki.

Štrekel Ivan, strojni obrat — pri upogibanju ploščatega železa si je porezal levo roko.

Močilnik Ivan, TRO Prevalje — med obratovanjem stroja za nasekovanje pil mu je noga nenadoma zdrsnila s krmilnega vzvoda za upravljanje stroja, pri čemer si je poškodoval desno nogo.

Sveteč Marija, TRO Prevalje — pri struženju na kopirni stružnici ji je priletel ostružek v levo oko.

Kompan Leopoldina, obrat nožev — pri izravnavanju brusilne plošče s posnemalnim kamnom se je brusilna plošča razletela, pri čemer je dobila poškodbe na palcu in kalcu desne roke.

Mesarič Ivan, gradbeni obrat — pri rezanju deske na cirkularni si je poškodoval palec na desni roki.

Juvan Viktor, špedicija — pri metanju ulitkov v košaro mu je sodelavec vrigel ulitek na prst desne roke.

»Ali želite, pane, naše majhno kosilo — za štiri krone — juho in govedino — ali veliko kosilo?«

Veliko kosilo je stalo 6.50 in jedilni list je bil takle:

Juha

Govedina

Gosja pečenka

Cibebenaufauf

Vsako si je izbral veliko kosilo in plačal bon.

Toda joj: brž ko so ti postregli z govedino, je nastal kratek premor; in iznenada se je pokazal neki možak z uradno čepico na glavi, tam pri vratih je vihtel mogočen zvonec in klical s stentorskim glasom:

»Vlak proti Kijevu, Harkovu, Moskvi, Jekaterinoslavu, Odesi, — odhod!«

Ljudstvo je planilo pokonci in hitelo na vrat na nos iz gostilne.

Tako se je to godilo dan na dan — dolga leta, vse v najlepšem redu — in dokler je vladal Habsburg v Podvoločijski, ga ni bilo, ki bi bil kdaj videl gosjo pečenko — kajti tisti možak z uradno čepico ni bil nihče drug kakor sam kolodvorski oštir.

Nekoč pa — in prav ta dan je možak posebno glasno zvonil in klical — nekoč je oštir z grozo zagledal petero gostov, ki so zadovoljni obsedeli za mizo. Pristopil je k njim, zvonil in vpil:

»Vlak proti... odhod, takojšen odhod...«

»Nam nič mar,« so odgovorili gospodje, »kar prinesite gosjo pečenko. Mi se namreč ne odpeljemo, mi ostanemo tu; mi smo cesarsko kraljevska komisija iz Lvova in preiskujemo kolodvorske restavracije po Galiciji.«

Avstrijska Poljska je prepustila nebeškimi silam vsekakor široko delovno področje. In kaj je storil ljubi bog v tem primeru? Bog je vse vnaprej vedel in je o pravem času tako uredil, da so zaklali gos, ki je sicer bila namenjena pojedini oštirjeve družine, a to pot, ko je bila zadrega najhujša, so z gosjo postregli funkcionarjem iz Lvova.

Ko pa so nenasitni uradniki zahtevali še močnato jed, je lahko oštir dokumentarično dokazal, da se beseda »Cibebenaufauf« sploh ne nanaša na kosilo; to je bil oštirjev podpis. Mož se je tako pisal.

Dokaz

Duhoven je Diagoru pokazal zahvalne tablice rešenih na meloškem obrežju:

»Zdaj pa ne boš več mogel dvomiti o obstoju bogov!«

»Kje pa je seznam utopljenih?«

Natančnost

Neki kaplan je pisal svojemu protestantskemu kolegu: »Dragi polbrat v Gospodu...«

BRANJE

Roda Roda

PODVOLOČIJSKA GOS

Nekaterim trapastim Dunajčanom je vseeno, če je propadla stara velika Avstroogrška, zadovoljni so z majhnim ostankom države, z Avstrijo, in so veseli, če ne slišijo ničesar več o okrajnem sodišču v Trutnovu, o sila spornem Sandžaku in Tridentu. Kako daleč je vse to za nami! Kakor da tega nikoli ni bilo! In vendar je nekoč bila večna »nagodba« z Ogrsko (64,5 odst.), o čemer so listi toliko pisali, da v daljni tujini že davno niso imeli cesarske in kraljeve monarhije za državo, marveč za konkurzno maso.

Mene pa je grizlo domotožje po tej preteklosti, po mnogih »kraljevinah in deželah, zastopanih v državnem zboru.«

Najbolj pa — nikar se ne smejte! — vzdihujem po Galiciji. To vam je bila pisana dežela. Azijska karavanska preproga, polna smešnih postavic, se je razgrinjala od karpatskih pobočij tja dol na Sarmatsko.

Trideset let so bile v ondotnih garnizijah konjeniške trume stare Avstrije. — Kakšne garnizije! Tarnopol! Trembovka! Torresani in za njim Soehnstorff sta opisala — to življenje med kmetijo, krčmo, faktoristi in šlahčiči.

Ljubil sem Galicijo, še preden sem jo videl, pozneje pa še celó.

Deželo, kjer je lahko stavil Esterházy, magnat huzar: da bo danes, sredi vročega poletnega poldne, pojezdil po glavni ulici, oblečen samo v rdeče kopalne hlačke, vso ostalo uniformo — zapeti atilo, svetle škornje — pa si je naslikal na život.

Deželo, kjer je dal knez Karel Fugger, ritmojster, ukrojiti svojemu eskadronu bastistne srajce z našitimi manšetami, ker ni trpel zavihkov.

Deželo, kjer so razdelili gruče šansonetk na polke, brez sledu...

Deželo, kjer je gospod polkovnik zapovedal poročniku, naj v štiriindvajsetih urah poplača svoje dolgove; in poročnik je naročil stražniku, naj razbobna: ob štirih bo di vsa židovska občina zbrana na Rynku (glavnem trgu); za mizo na prostem je sedel računski podčastnik s spiskom upnikov in je plačal vse do zadnjega ficka in beliča.

Deželo, kjer so postregli s podvoločijsko gosjo. Podvoločijska je bila obmejna postaja na progi iz Lvova proti Moskvi. Kdor se je tu znašel po neskončni vožnji, je planil v gostilno. Na dolgi mizi je našel lepo v vrsti krožnike, z borščem in ščiem, z vablivo dehtečima rastlinskima juhama — in dostojanstven plačilni natak je hodil tod z dvema vrstama bonov, z rdečimi in zelenimi: